

TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA 2026-2027

Kunnanhallitus 18.11.2024
Kunnanvaltuusto 25.11.2024

Sisällys

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS.....	4
RUSKON HYVINVOINTI-, OSALLISUUS- JA ELINVOIMAOHJELMAT	6
HYVINVOINTIOHJELMA.....	6
OSALLISUUSOHJELMA	7
ELINVOIMAOHJELMA.....	8
YLEISOSA.....	10
YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE JA KUNTATALOUDEN NÄKYMÄT	10
TE-PALVELU-UUDISTUS	14
TILIVELVOLLISET JA ORGANISAATORAKENNE	16
RUSKON TALOUDELLINEN KEHITYS.....	19
TOIMINNAN RAHOITUS	21
ASUKASMÄÄRÄN KEHITTYMINEN	22
TYÖLLISYYDEN KEHITTYMINEN	23
TALOUSARVIOESITYS.....	24
TALOUSARVIORAKENNE JA SITOVUUSTASOT.....	24
SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA	26
TULOPERUSTEET	28
MENOPERUSTEET	32
ALIJÄÄMÄN KATTAMISVELVOITE	35
TOIMINTAKATTEIDEN KEHITYS TOIMIELIMITTÄIN	36
KONSERNITAVOITTEET	37
KÄYTTÖTALOUSOSA	39
TULOSLASKELMA (Ulkoiset).....	39
HALLINTO- JA OSALLISUUSPALVELUT.....	40
VAALIT.....	40
TARKASTUSTOIMI.....	40
YLEISHALLINTO	41
JOUKKOLIIKENNE	44
ELINKEINOTOIMI.....	45
ELINVOIMAPALVELUT	46
KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ	46
TEKNISET PALVELUT	48
TOIMITILA- JA VUOKRAUSPALVELUT.....	50
VESIHUOLTOLAITOS	52

RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖASIAT.....	55
HYVINVOINTIPALVELUT.....	57
VARHAISKASVATUSPALVELUT.....	57
PERUSOPETUS.....	64
HYVINVOINNIN JOHTAMISEN JA EDISTÄMISEN PALVELUT	70
KÄYTTÖTALouden ULKOISET TULOT/MENOT TOIMIALUEITTAIN.....	79
TULOS LASKELMA	82
RAHOITUS LASKELMA	83
INVESTOINNIT	84
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	85
RUSKON VESIHUOLTOLAITOS.....	88
TULOS LASKELMA	88
RAHOITUS LASKELMA.....	88

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2026-2027 taloussuunnitelman valmistelu on sujunut poikkeuksellisen suurten taloudellisten haasteiden vallitessa koko kuntakentällä ja näin ollen myös Ruskolla. Vuoden 2024 Ruskon 30.9. -osavuositarkastuksessa ennakoidaan kuluvan vuoden tuloksen olevan noin 900.000 euroa alijäämäinen kun talousarviota laadittaessa alijäämän arvioitiin olevan n. 150.000 euroa. Keskeisimpiä syitä tämän suuntaiseen kehitykseen ovat olleet henkilöstömenojen ylitys ja valtionosuuksien lasku. Myös verotulot saattavat jäädä jonkin verran alle arvioidun.

Vuoden 2025 talousarviokehityksen laatiminen koettiin jo varsin haasteelliseksi. Kehyslaskelmia laadittaessa huomioitiin mm. seuraavia asioita: varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstökulujen saattaminen oikealle kustannustasolle, henkilöstökulujen suuret korotukset ja inflaation vaikutus sekä muut toiminnalliset muutokset kuten TE-uudistuksen vaikutus. Kehys osoittikin laadittaessa 1,6 miljoonan euron alijäämää. Kunnanhallitus hyväksyi syyskuussa talouden tehostamistoimenpiteet loppuvuodelle 2024 antaen samalla vuoden 2025 talousarvion tehostamistoimenpiteisiin valmisteluohjeita. Valmistelun myötä on päädytty nyt käsillä olevaan talousarvioesitykseen, joka päättyy 6.418 euron suuruiseen alijäämään.

Yleisessä yhteiskunnallisessa taloudellisessa tilanteessa voidaan kuitenkin myös havaita taloutta edesauttavia tekijöitä. Bruttokansantuotteen kasvu on käynnistynyt kuluvan vuoden alkupuolella. Samoin inflaation hidastuminen ja korkojen lasku tukevat kulutusta ja investointeja. Lisäksi rakentamisen jyrkkä lasku näyttäisi taittuneen. Tämän laatuiset positiiviset vaikutukset eivät kuitenkaan välittömästi näy julkisessa taloudessa ja kuntamaailmassa.

Merkittävänä hallinnollisena uudistuksena vuosia 2025 tuo mukanaan julkisten työvoimapalvelujen siirron kunnille. 23 varsinaissuomalaisista kuntaa on päättänyt Turun työllisyysalueen perustamisesta. Sopimus kuntalain 54 §:n mukaisesta viranomaistehtävän hoidosta määrittelee myös Turun työllisyysalueen Läntisen toiminta-alueen, jossa toimivalta delegoidaan Raisiolle ja johon Rusko muiden ns. läntisten kuntien kanssa kuuluisi. Itse sopimus lähialueiden tuottamisesta Turun läntisellä toiminta-alueella (Raisio, Naantali, Masku, Rusko, Nousiainen ja Mynämäki) on alueen kunnissa tätä kirjoitettaessa käsittelyssä.

Kuntatalousohjelmassa vuosille 2025-2028 hallitus on asettanut tavoitteeksi, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Oman haasteellisuutensa tämän tavoitteen toteutumiselle näyttää tuovan jo työvoimapalvelujen siirto kunnillekin. Kuntatalousohjelman joillakin toimenpiteillä pyritään parantamaan kuntien asemaa (mm. julkisen talouden vahvistaminen 100 miljoonalla eurolla vuodesta 2025 lähtien sekä normien keventäminen ja maksupohjan vahvistaminen joillakin toimialoilla) kun taas osa vaikuttaa kuntataloutta heikentävästi (mm. opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuuksien tason alentaminen ja erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi tarkoitetun investointiavustuksen pieneminen).

Kiinteistöjen rakentamiseen/saneeraukseen on viime vuosina panostettu Ruskolla voimakkaasti. Talousarviovuoden 2025 investointien loppusumma 5.995.000 euroa on poikkeuksellisen suuri. Valtaosa investoinneista kohdistuu Karhukallion päiväkodin rakentamiseen loppuunsaattamiseen (1.500.000 euroa), kunnantalo-kirjaston rakentamiseen/saneeraukseen (2.500.000 euroa) sekä kunnallistekniikan rakentamiseen (Päällistönmäki, Ketunluola, Härjätuopantie ja Ahola-Ojanto). Lisäksi kunnantalo-kirjastoa silmällä pitäen varataan tässä vaiheessa 2.000.000 euroa vuodelle 2026. Kunnantalo-kirjaston hankesuunnittelu on meneillään ja hankkeen aikataulusuunnitelma tapahtuu päätöksenteon yhteydessä.

Hujalantien/Kaharintien kevytväylän rakentamisessa varaudutaan tulevan nelivuotiskauden aikana 300.000 eurolla/vuosi.

Muita merkittäviä investointihankkeita ovat pienemmät rakennusten korjaus- ja rakentamishankkeet, päällystystyöt, katuvalojen uusinta- ja liikenneturvallisuushankkeet sekä tietojärjestelmien kehittäminen ja vesihuollon tietotekniikan parantaminen.

Muutaman vuoden suvantovaiheen jälkeen tontteja saadaan taas paremmin tarjolle Ketunluolan ja Päällistönmäen laajennuksien myötä. Talousarviossa 2025 varaudutaan 15 tontin luovutukseen. Päällistönmäen laajenuksessa ollaan saamassa noin 35 uutta tonttia ja Ketunluolan ns. vahvan kaavan alueelta 12 tonttia luovutusvalmiuteen ensi vuonna. Ahola-Ojannon teollisuusalueelta saadaan lainvoimaisen kaavan ja kunnallistekniikan myötä 13 teollisuustonttia. Mikäli eteläosan osayleiskaava saadaan pitkällisen valmistelun jälkeen hyväksytyksi, aloitetaan Ruskon kunnanosan osayleiskaavan valmistelu.

Vuoden 2025 talousarvio osoittaa 6.418 euron alijäämää. Verotuottojen määrän arvioidaan tuloveron 0,2 - prosenttiyksikön korotuksen myötä kohoavan 6,2 % vuoden 2024 talousarvion laadinnan yhteydessä arvioituun määrään nähden. Kasvu on 6,9 % vuoden 2024 syyskuun lopun osavuositarkastuksen yhteydessä arvioituun vuoden lopun toteamaan nähden. Valtionosuudet ovat puolestaan vähenemässä 5,8 % verrattaessa kuluvan vuoden talousarviossa arvioituun määrään. Vähennys on 2,4 % verrattaessa tämän vuoden lopun arvioituun valtionosuuksien toteuman määrään. Taloutta tulevina vuosina tulevat rakentamisen myötä rasittamaan vuotuiset poistot ja poistuvien kiinteistöjen alaskirjaukset.

Kunnan organisaatio on kuluvan vuoden aikana ollut erityisessä tarkastelussa. Valtuusto tulee saamaan vuoden 2024 lopulla vielä käsiteltäväkseen sivistysjohtajan viran perustamisen. Kunnanhallituksen esityksen mukaan virka on tarkoitus perustaa 1.3.2025 lukien. Lisäksi päiväkotien johtajuusjärjestelmää pilotoidaan kahden päiväkodinjohtajan mallilla 31.5.2025 asti, jolloin menettelyn jatkosta päätetään. Lisäksi kunnassa on otettu käyttöön täyttölupamenettely henkilöstön rekrytoinnissa ja suunnittelussa. Menettelyä tullaan jatkamaan.

Haastava taloudellinen tilanne on luonut omat vaateensa talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaan. Osoitankin kiitokset kaikille luottamushenkilöille ja talousarvion laadintaan osallistuneelle henkilöstölle talousarvion kokoon saamisesta. Samalla uskon, että nyt käsillä olleista haasteista pystymme kunnialla selviämään ja voimme edelleen jatkossakin kehittää Ruskon kuntaa ja sen toimintaa. Toivon menestyksestä vuotta 2025 Ruskon kuntayhteisölle.

Ruskolla 12.11.2024 Kunnanjohtaja Kari Lehtinen

RUSKON HYVINVOINTI-, OSALLISUUS- JA ELINVOIMAOHJELMAT

Ruskon kunnanvaltuusto on hyväksynyt 29.1.2018 Ruskon strategian. Kunnanhallitus päätti 15.2.2021 aloittaa strategiaan ja siihen liittyvien ohjelmien arvioinnin antaen talustyöryhmän tehtäväksi asiaan liittyvän valmistelun. Talustyöryhmä käsitteli 24.5.2021 pitämässään kokouksessa kuntastrategian ja siihen pohjautuvien ohjelmien päivittämistä. Se linjasi, että kuntastrategia säilytetään ennallaan ja sen perusteella laaditut osallisuus-, elinvoima- ja hyvinvointiohjelmat vuosille 2023 -2025 päivitetään.

Ohjelmien painopistealueet on otettu kunnan strategiasta ja niille on määritelty tärkeimmät tavoitteet ja toimenpiteet. Jokaiselle toimenpiteelle on asetettu mittari ja vastuutaho. Tarkennetut toimenpiteet määritellään lautakunnittain vuosittain laadittavan talousarvion yhteydessä. Toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta raportoidaan puolivuositain talousarvioseurannan yhteydessä.

Toimenpiteiden toteumaa on käsitelty valtuustossa 23.10.2023 § 55 ja osana talousarviota vuosittain.

HYVINVOINTIOHJELMA

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO
LASTEN TERVEELLINEN, TURVALLINEN JA RAUHALLINEN YMPÄRISTÖ				
Lapsuudessa helposti saatava tuki on investointi yksilön hyvinvointiin ja kunnan elinvoimaan	Lapsiperheiden hyvää arkea rakennetaan kuntalaisten tarpeiden mukaan suunnitelmallisesti	Lapsiperheiden hyvän arjen seurantatieto hyvinvointisuunnitelmassa	Vuosittain	Toimialat
	Laadukas varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen laadun arviointi	Vuosittain	Varhaiskasvatus
NUORTEN HENKINEN HYVINVOINTI				
Turvallinen ja virikkeellinen lähiympäristö sekä -yhteisö edistävät hyvinvointia	Yhteisöllisyyden lisääminen Yksinäisyyden vähentäminen Lähiluonto- ja liikuntaympäristön hyödyntäminen	Hyvinvointisuunnitelmasta seurantatieto Nuoriso- ja liikuntapalveluiden toteumatieto	Vuosittain	Toimialat Nuoriso- ja liikuntapalvelut
	Harrastustakuu	Toteumatieto	Jatkuvaa	Hyvinvointi- ja perusopetuspalvelut
	Turvallisuuden kehittäminen	Hyvinvointisuunnitelman seurantatieto Liikenneturvallisuuksuunnitelma	Vuosittain	Toimialat Tekniset palvelut
	Laadukas perusopetus	Perusopetuksen laadun arviointi	Vuosittain	Perusopetus
TYÖIKÄISTEN PALVELUKOKEMUS				
Osallistuva, vastuullinen ja aktiivinen kuntalainen huolehtii itsestään ja muista	Osallisuuden vahvistamisella lisätään kuntalaisen merkityksellisyyden kokemusta, terveiden elintapojen ja liikunnan lisäämisen avulla vahvistetaan terveyttä	Finsote -kyselyn tulokset Osallisuusohjelman seurantatieto Hyvinvointisuunnitelman seurantatieto	Jatkuvaa	Toimialat
	Osallistuva budjetointi	Toteutettu	Vuosittain	Talous- ja hallintojohtaja
	Vapaaehtois- ja yhdistystoiminnan kytkeminen hyvinvointitavoitteisiin	Yhdistysohjelma Avustusjärjestelmä	Jatkuvaa	Hyvinvointipalvelut
IKÄIHMIEN ELÄMÄNLAATU				

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO
Arvokas vanhuus turvataan ennakoivasti muuttamalla palvelurakennetta	Valmistaudutaan väestörakenteen muutokseen muuttamalla palvelurakennetta	Senioriasumisen hankkeen aloitus Palvelurakenteen (palvelustrategia) säännöllinen tarkastelu ja tarpeiden huomioiminen	2022 syksy- kerran valtuustokaudessa	Hyvinvointijohtaja, Keskushallinto ja Tekninen johtaja Kunnanjohtaja ja Toimialat
	Asumisratkaisujen muutokset	Senioriasumisen hanke	2022 syksy-	Hyvinvointijohtaja, Keskushallinto ja Tekninen johtaja
	Palveluohjauksen muutokset	Hyvinvointialueen siirtymisen vaikutuksen huomioimisen seuranta ja reagointi	Jatkuva	Hyvinvointijohtaja, Keskushallinto
	Esteettömyys	Senioriasumisen hanke Esteettömyyssuunnitelman toteutuminen	2022 syksy 2023-	Hyvinvointijohtaja, Keskushallinto ja Tekninen johtaja Esteettömyystyöryhmä
	Monipalvelukeskukset	Senioriasumisen hanke Palvelustrategia	2022 syksy 2023	Hyvinvointijohtaja, Keskushallinto ja Tekninen johtaja
	Vapaaehtoistyön aktivointi	Vapaaehtoistyö.fi -sivusto käytössä	2023	Hyvinvointipalvelut

OSALLISUUSOHJELMA

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKATAULU	VASTUUTAHO
AKTIIVINEN VUOROPUHELU				
Viestinnän tehostaminen	Panostaminen ulospäin viestintään	Kunnan viestinnän kokonaistilan arviointi	Kerran vuodessa	Hyvinvointijohtaja/ Viestintätiimi
Kuntalaisten mahdollisuus vaikuttaa asioihin	Otetaan käyttöön menetelmiä, miten kuntalaiset voivat osallistua Osallistuva budjetointi	Osallistamiskysely ja sen pohjalta toteutus eri vuorovaikutustilaisuuksien palautekyselyt Osallistuva budjetointi toteutettu	2023 Demokratiahanke Vuosittain eri tilaisuuksissa Kerran vuodessa	Kirjastopalvelut Toimialat Talous- ja hallintojohtaja
Vuorovaikutuksen vahvistaminen kuntalaisten, yhteisöjen ja kunnan välillä sekä toimijat keskenään	Yhdistysohjelma Seuraparlamenttitoiminnan aktivointi	Yhdistysohjelma laadittu ja käytössä Toiminta aloitettu	2022 syksy	Hyvinvointijohtaja

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKATAULU	VASTUUTAHO
Uudenlaisten teknisten viestinnän ratkaisujen hyödyntäminen	Digitaalisten välineiden ja tapojen aktivointi	Uudet tekniset ratkaisut ja niiden käyttö	Jatkuvaa	Toimialat
YHDESSÄ TEKEMINEN				
Maaseudun kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen hyvinvointitoimijana ja yhteisöllisen palvelutuotannon ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden edistäminen	Kuntalaiset mukaan tekemään ja rakentamaan kuntaa erilaisin osallistuttamismenetelmin	Osallistamiskysely Kuntalaisten mukanaolo eri hankkeissa ja päätöksenteossa Avustusjärjestelmä hyvinvointitavoitteiden suuntainen, joka mahdollistaa kansalaistoiminnan tukemisen Äänestysprosentti vaaleissa	2023 Jatkuvaa	Kirjastopalvelut Toimialat Hyvinvointi-toimiala
Yhteisöllisen kulttuurin synnyttäminen	ME-ruskolaiset henki Miten tulla osaksi ruskolaisuutta (kuntaan muuttavat) Vuorovaikutuksellinen dialogi kuntalaisten kanssa toimialojen sisällä	Toteumatieto kuntaan muuttavien huomioimisesta Toteutetut dialogit	2023- Jatkuvaa	Keskushallinto Toimialat
Erilaiset sähköiset alustat ja kohderyhmäkohtaiset foorumit	Toimialojen sähköiset kyselypohjat Kunnan verkkosivujen päivittäminen osallistuvampaan ja opastavampaan suuntaan	Toteumatieto Toteumatieto	Jatkuvaa Jatkuvaa	Toimialat
VERKOSTOT				
Kuntalaisten osallistamisen mahdollistaminen yhteiseen toimintaan	Asukaskyselyt Esittelytilaisuudet Kuntalaisraadit	Toteumatieto eri osallistumisen muodoista	Jatkuvaa Jatkuvaa Tarvittaessa	Toimialat
VASTUUNOTTO ITSESTÄ JA MUISTA				
Vastuullinen kuntalainen huolehtii itsestään, muista ja ympäristöstään	Kuntalaisten yhteiset tapahtumat Oikea-aikaiset palvelut Yhteisöllisyys	Tapahtumien määrä Kävijämäärät Palvelustrategia Vapaaehtoistyön aktivointi Yhteisöllisyyden merkityksen kokeminen Ruskolla	Vuosittain Vuosittain Finsote -kysely Kuntalaiskyselyn yhteydessä	Toimialat

ELINVOIMAOHJELMA

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKATAULU	VASTUUTAHO
VÄESTÖMUUTOS				
Hallittu kasvu	Kunnan vetovoiman ylläpito, markkinointi, tontti- ja asuntotarjonta	Keskimääräinen väestönkasvu vähintään 1 % valtuustokauden aikana	Jatkuva	Toimialat
Palveluverkko vastaa lakisäätteisten palvelujen tarvetta	Palveluverkon riittävyden tarkastelu kerran valtuustokauden aikana	Palvelustrategia Tarkastelu tehty		Kunnanjohtaja Toimialat

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKATAULU	VASTUUTAHO
Sopiva palveluverkon taso ja laatu suhteessa väestönkasvuun	Palveluiden tason ja laadun tarkastelu suhteessa väestönkasvun tavoitteeseen	Tehty toimenpide	Jatkuva	Toimialat
VÄESTÖRAKENNE				
Ruskon säilyttäminen ja kehittäminen pientalovaltaisena kuntana	Omakotitalotonttien kaavoitus ja vuokra-asuntojen tarjonta	Työkäinen väestömäärä +0,5 % per vuosi Vapaina olevat pientontit/myydyt tontit Vuokra-asuntojen määrä	Vuosittain	Keskushallinto Kaavoitus
Sosioekonomisen rakenteen säilyttäminen	Työllisyyden edistämisen toimenpiteet	Taloudellinen huoltosuhde alle 125 (vuonna 2020 ollut 121)	Vuosittain	Keskushallinto Kaavoitus
TOIMIVIEN YRITYSTEN MÄÄRÄ				
Nykyisten yritysten tarpeiden huomiointi	Yritysten parempi huomiointi yrityskokemustutkimuksen tulosten pohjalta	Yritystutkimustulosten paraneminen edellisestä	Vuosittain	Keskushallinto
Uusien yritysten houkuttelemisen kuntaan ja niiden menestyksen tukeminen	Kunta mahdollistaa kaavoituksen ja palveluiden avulla yritysmyönteisen ilmapiirin, millä pyritään houkuttelemaan uusia yrityksiä kuntaan ja tukemaan niiden menestystä	Yritysten määrä Uusien aloittavien yritysten määrä	Vuosittain	Keskushallinto Kaavoitus
AKTIIVINEN OMAEHTOINEN KEHITTÄMINEN				
Raakamaan hankinta hallitusti tulevaisuuden tarpeisiin		Hankitun raakamaan määrä	Jatkuvaa	Keskushallinto
Erilaisten strategioiden, ohjelmien ja suunnitelmien laadinta ja päivitys	Maapoliittisen ohjelman, strategisen maankäytön suunnitelman, keskustan kehittämissuunnitelman, omaisuudenhoitosuunnitelman sekä kiinteistöstrategian laatiminen/päivitys	Maapoliittinen ohjelma laadittu Strateginen maankäytön ohjelma laadittu Keskustan kehittämissuunnitelma laadittu Omaisuudenhoitosuunnitelma laadittu Kiinteistöstrategia laadittu	Valtuustokauden aikana	Keskushallinto Tekniset palvelut
Kuntien välisen (Ruskoa hyödyttävä) yhteistyön aktivointi	Erilaisten kuntien välinen yhteistyömuotojen aktivointi		Jatkuvaa	Toimialat
POSITIIVINEN KUNTAKOKEMUS				
Maaseutumainen kunta keskusta kaupungin kupeessa sekä kestävän asumisen, liikkumisen ja palvelutuotannon ratkaisujen kunta	Maaseutumaisen kunnan painotus kestävän asumisen, liikkumisen ja palvelutuotannon ratkaisujen tarjonnassa	Riittävät ja palvelevat vuorot/tehdyt toimenpiteet ja kokeilut Liikenneväylien turvallisuuden ja liikennöitävyyden parantamisen toimenpiteet Kestävään asumiseen liittyvät tehdyt toimenpiteet Liikenneturvallisuuksuunnitelma Ajantasaiset palvelutuotannon ratkaisut	2022 Jatkuva	Keskushallinto Toimialat Tekninen johtaja Toimialat
Kokeileva ja kehittyvä kunta	Erilaisten kokeilujen ja palvelumallien kehittäminen ja mahdollistaminen	Tehdyt tulokselliset kokeilut ja uudistetut palvelumallit sekä niiden jatkuvuuden turvaaminen	Jatkuva	Toimialat
Arjen turvallisuus	Arjen turvallisuuden edistäminen	Turvallisuuden mittarin seuranta hyvinvointisuunnitelmasta	Vuosittain	Hyvinvointijohtaja
Digitalisaation edistäminen	Digitalisaation edistäminen	Digitalisaatioaste / tehdyt sähköiset palvelu-uudistukset	2023	IT-palvelut Toimialat
KUNNAN VAHVA TALOUDELLINEN ASEMA				

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKATAULU	VASTUUTAHO
Taloudellinen ennakointi	Aktiivinen ja reaaliaikainen seuranta sekä raportointityökalujen seuranta	Johdon raportointityökalu (tiedolla johtamisen järjestelmä) käyttöön yksiköittäin	2023 - 2025	Keskushallinto Toimialat
Toimivat kunnan rahoitus- ja hankintamallit	Kunnan hankinta- ja rahoitusmallien tarkastelu ja uudistaminen	Hankintakoulutukset Hankintapolitiikka laadittu Hankintaohjeet uudistettu Takaus- ja lainahoitopolitiikka	Jatkuva 2025 2022	Toimialat Talous- ja hallintojohtaja
Toimiva sisäinen tilaaja-tuottajamalli	Kunnan sisäisen tilaaja-tuottajamallin kehittäminen siten, että lautakunnat pystyvät vaikuttamaan omiin kiinteistökuluihin ja resursseihin	Tilaaja-tuottajamalli laadittu Ruskon mallin mukaisesti	2024	Toimialat
Maltillinen lainakanta	Kunnan lainakanta ja vuokravastuut enintään 2 000 €/asukas ja konsernin lainakanta enintään 2 500 €/asukas	Lainakanta 2 000 €/asukas (2021 yht. 1302 €/asukas) Konsernin lainakanta 2 500 €/asukas	Vuosittain	Keskushallinto

YLEISOSA

YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE JA KUNTATALOUDEN NÄKYMÄT

Yleinen taloudellinen tilanne

Suomen talous näyttäisi selättäneen taantuman. Bruttokansantuote (BKT) supistuu vielä 0,2 prosenttia vuonna 2024, mutta kasvu on käynnistynyt vuoden alkupuoliskolla. Loppuvuotta kohden talouden toipumisen odotetaan vahvistuvan. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku tukevat kulutusta ja investointeja. Vuosina 2025 ja 2026 kasvu nopeutuu ja on 1,7 ja 1,5 prosenttia vuodessa. Julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus hidastavat kotimaisen kysynnän kasvua ja nostavat hintoja ennustejakson alussa, kun taas työllisyystoimet kasvattavat työn tarjontaa läpi ennustejakson.

Euroalueella ja erityisesti Saksassa talouden kasvu on vielä heikkoa tänä vuonna. Euroalueella kasvu on kuitenkin käynnistynyt jo kuluvaan vuoden alkupuoliskolla ja ensi vuodesta alkaen myös kasvun odotetaan nopeutuvan. Talouden piristymisen taustalla on inflaation hidastuminen ja korkojen lasku. Maailmankaupan ennustetaan toipuvan vauhdikkaammin kuin maailmantalouden, mikä hyödyttää Suomen tavaravientiä. Suomen kustannuskilpailukyky on säilynyt kohtuullisen hyvänä ja tukee vientiä, kun kysyntä vientimarkkinoilla elpyy.

Yksityinen kulutus on kasvanut läpi koko sen ajan, kun hintojen ja korkojen nousu ovat heikentäneet kotitalouksien ostovoimaa. Inflaation nopea hidastuminen ja korkojen lasku helpottavat kotitalouksien taloudellista tilannetta. Yksityinen kulutus kasvaa lähes prosentin vuonna 2024, vaikka sosiaalietuuksien leikkaukset ja arvonlisäveron nosto syyskuussa hidastavatkin kulutuksen toipumista. Vuonna 2025 kulutuksen kasvu nopeutuu, kun korot laskevat edelleen ja työllisyys kasvaa.

Inflaatio on hidastunut selvästi ja myös jatkossa varsinkin kotimaiset hintapaineet ovat vähäisiä. Arvonlisäveron korotus nostaa hintoja ja hidastaa inflaation laskua erityisesti ensi vuonna. Hallituksen keväällä kehysriihessä ja aiemmin päättämien välillisen verotuksen muutoksen arvioidaan kiihdyttävän inflaatiota suoraan yhteensä noin 0,9 prosenttiyksikköä vuosina 2024-2026. Tästä huolimatta inflaatio on

pysymässä matalana. Inflaatio laskee 1,8 prosenttiin tänä vuonna. Vuosina 2025 ja 2026 inflaatio on 1,4 ja 1,3 prosenttia.

Rakentaminen on ollut jyrkässä laskussa, mutta lasku näyttäisi nyt pysähtyneen. Korkeiden lasku piristää asuntomarkkinoita, varsinkin kun maan sisäinen muuttoliike ja maahanmuutto ovat kasvattaneet asuntojen kysyntää. Asuntorakentamisen toipuminen kestää kuitenkin aikansa ja asuntorakentamisen odotetaan kasvavan vasta ensi vuonna. Muussa rakentamisessa lasku on ollut pienempi ja toipuminen alkaa asuntorakentamista aiemmin. Kone- ja laiteinvestoinnit ovat kasvaneet taantumasta huolimatta. Investointeja ovat kasvattaneet energiamurros ja etenevä digitalisaatio. Erityisesti energiatuotantoon liittyvät investoinnit ja halpaa sähköä hyödyntävä tuotanto ovat kasvaneet.

Työllisyys vähenee tänä vuonna reilulla 10.000 hengellä tuotannon laskun vanavedessä. Voimakkainta työllisyyden väheneminen on ollut rakentamisessa. Sen sijaan palveluissa työllisyys on edelleen noussut. Ensi vuonna, kun talous toipuu, työllisyys alkaa kasvaa ja kasvu jatkuu myös vuonna 2026. Hallituksen työllisyystoimet sekä maahanmuutto lisäävät työvoiman tarjontaa ja luovat työllisyydelle tilaa kasvaa, kun tuotanto elpyy.

Työttömien määrä kasvoi alkuvuonna laaja-alaisesti, mutta kesällä työttömyyden kasvu näyttäisi pysähtyneen. Vuonna 2024 työttömyysaste nousee kahdeksaan prosenttiin. Ensi vuodelta alkaen työttömyys vähenee, mutta jää 7,2 prosenttiin vuonna 2026. Tämä ylittää edelleen rakenteellisen työttömyyden tason Suomessa.

Pitkittynyt matalasuhdanne rasittaa julkista taloutta jo toista vuotta peräkkäin. Sen lisäksi vuosien 2022-2023 nopea inflaatio ja siitä seuranneet kustannuspaineet heikentävät julkista taloutta vielä lähivuosina. Hallituksen päättämistä sopeutustoimista huolimatta julkisyhteisöjen alijäämät pienenevät hitaasti.

Julkisyhteisöjen rahoitusaliijäämä oli 2,9 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Vuoden lopulla voimistunut laskusuhdanne leikkasi verotuloja, samalla kun julkisten alojen nopea palkkojen ja muiden kustannusten nousu kasvatti menoja. Kasvavat korkomenot sekä varautumiseen ja turvallisuuteen liittyvät menot painoivat valtion taloutta. Myös hyvinvointialueiden ensimmäinen toimintavuosi alkoi syvästi alijäämäisenä.

Valtion- ja paikallishallinnon alijäämät eivät pienene tänä vuonna. Valtionmenot kasvavat tänä vuonna erityisesti varautumiseen ja turvallisuuteen tehtävien investointien myötä, kun inflaation ja palkankorotusten vaikutukset vähitellen vaimenevat. Heikkoon talouden suhdannetilanteeseen nähden verotuloja kertyy kohtalaisesti. Hyvinvointialueiden elokuussa raportoidut tiedot ennakoivat, että alueilla menojen kasvu jatkuu tänäkin vuonna ja alijäämät pysyvät suurina. Tilanne on ollut samansuuntaista kunnallishallinnossa.

Kun talous toipuu, verotulojen kasvu piristyy. Lisäksi hallituksen päättämät toimet, joista ennusteissa on mukana noin 8 miljardia euroa vuoden 2027 tasolla, vahvistavat valtion taloutta voimallisesti ensi vuodesta alkaen. Hidastuvan inflaation suotuisat vaikutukset laajenevat valtiolta myös sosiaaliturvasektorille. Paikallishallinnon palkkapaineet eivät kuitenkaan hellitä, ja henkilöstöpula uhkaa kasvattaa kalliita ostopalveluja. Lisäksi korkomenot ja puolustusinvestoinnit kasvattavat valtion menoja koko ennustejakson ajan. Näiden eri suuntaan ajavien tekijöiden seurauksena alijäämän ennakoidaan pienenevän 3,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen ensi vuonna ja siitä edelleen 2,1 prosenttiin vuonna 2028.

Valtionhallinnon ja paikallishallinnon syvät alijäämät ja heikko talousuhdanne kasvattavat velkasuhdetta. Velkasuhde nousee yli 80 prosentin suhteessa BKT:hen tänä vuonna ja suhteen odotetaan jatkavan hidasta kasvuaan ennustejakson aikana. Velkasuhde on 86 prosenttia vuonna 2028. Julkisen talouden

kestävyysevasteeseen arvioidaan olevan noin 2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Julkisyhteisöjen rakenteellinen epätasapaino on toki ajan saatossa pienentynyt, mutta on edelleen suuri.

Euroalueen ja maailmantalouden elpyminen saattaa toteutua odotettua hitaammin. Erityisesti miten Saksan ja Kiinan taloudet luovivat ulos pitkittyneistä ongelmista pitää yllä epävarmuutta. Suomessa rakentamisen lama voi olla pidempi ja työllisyyden kuoppa syvempi kuin mitä ennusteissa on oletettu. Jos näin käy, kulutus toipuu ennustettua hitaammin. Hallituksen toimien vaikutus kysyntään voi poiketa ennusteissa arvioidusta, varsinkin jos talouden muu toipuminen on odotettua hitaampaa. Investointihankkeiden toteutumiseen liittyy suurta epävarmuutta kumpaankin suuntaan.

Jos talous kasvaa ennustettua heikommin, julkisen talouden alijäämät kasvavat ennustettua suuremmiksi. Sama tapahtuu, jos sopeutustoimien vaikutukset viivästyvät tai osoittautuvat arvioitua tai suunniteltua vähäisemmiksi. Korkojen nopeat liikkeet puolestaan haastavat erityisesti työeläkelaitosten omaisuustulojen ennustamista.

Lähde: Valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus/syksy 2024

Kuntatalouden näkymät

Kuntatalouden tilanne on heikentynyt vuonna 2024 ja heikkeneminen jatkuu lähivuosina, kun kuntien kustannukset ja investointitarpeet kasvavat, sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytykset ja takaisinperinnät jatkuvat sekä vuoteen 2023 kohdistuneet poikkeukselliset verohännät poistuvat vahvistamasta taloutta. Verotulojen arvioidaan laskevan vuonna 2024 lähes 5 prosentilla. Laskuun vaikuttaa verohännän lisäksi heikko suhdannetilanne. Verotuloja aavistuksen verran kasvattaa kiinteistöverojoen kasvu, jota kasvattaa hallituksen tekemä päätös kasvattaa verotuksen alarajaa. Kun viime vuoteen kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikkenevän vuonna 2024 noin miljardia euroa negatiiviseksi ja vuosina 2025-2028 noin 1,9-2,1 mrd.euroa negatiiviseksi.

Laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kehyskauden aikana kaikissa kuntakokoryhmissä merkittävästi mutta vuonna 2028 tilanne tasoittuu vuoden 2023 valtionosuuksien takaisinperinnän ja hallitusohjelman mukaisen peruspalvelujen valtionosuuden indeksijarrun poistuessa. Erityisesti pienemmissä kuntakokoryhmissä laskennallinen veroprosentin korotuspaine kasvaa joinakin vuosina merkittävästi.

Vuonna 2024 negatiivisen vuosikatteen kuntia tulee arvion mukaan olemaan 16, mikä on hieman enemmän kuin edeltävänä vuonna. Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä kasvaa kuitenkin merkittävästi tarkastelukauden loppua kohden. Negatiivisen vuosikatteen kunnista suurin osa on alle 10 000 asukkaan kuntia.

Kuntien tulorahoituksen tasapaino oli vuonna 2023 poikkeuksellisen vahva. Selvittävänä tekijänä olivat sote-uudistukseen liittyvät kertaluonteiset verorahoituserät. Lisäksi sote-siirtolaskelmat osoittivat, että kuntien tulojen siirtotarve oli noin 0,5 mrd.euroa suuremmat arviolaskelmissa oli osoitettu vuodelle 2023.

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuoden 2023 tilikauden tulos oli noin 1,72 mrd. euroa ylijäämäinen, mikä parani noin 560 milj.eurolla.

Kuntien yhteenlaskettu vuosikate kasvoi vuonna 2023 yht. 790 milj.eurolla 4,27 mrd.euroon. Vuosikate riitti kattamaan poistot ja nettoinvestoinnit. Taseen kertynyt ylijäämä kasvoi lähes 1,7 mrd.eurolla 1,72 mrd.euroon.

Kuntien lainamäärä kasvoi vuonna 2023 noin 76 milj.euroa 18,77 mrd.euroon. Asukaskohtainen lainamäärä oli keskimäärin 3 368 euroa. Suurin yksittäinen lainamäärä oli 15 553 euroa per asukas, kun taas seitsemällä kunnalla ei ollut lainkaan lainaa 2023 tilinpäätöksessä.

Tilikauden tulos 2023 oli negatiivinen 55 kunnalla, kun vuonna 2022 määrä oli 86.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta syvenee -1,9 miljardiin euroon vuonna 2025. Toimintamenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi tarkemmat sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2025 on 3,4 prosenttia ja vuosille 2026–2028 keskimäärin 3,1 prosenttia.

Kuntatalouden toimintamenot kasvavat poikkeuksellisesti vuonna 2025, mikä aiheutuu TE-palvelu-uudistuksesta. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi.

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimpien nettovaikutus kuntatalouteen on lähellä neutraalia tai hieman vahvistava. Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille.

Hallituksen päätökset vahvistavat kuntataloutta. Vahvistaminen tapahtuu sekä tulojen lisäämisen että menojen karsimisen kautta. Nettovaikutuksiltaan merkittävin on hallituksen päätös lieventää sote-siirtolaskelman tarkentumisesta johtuvaa jälkikäteistarkistusta 277 miljoonan euron pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä vuodesta 2025 alkaen. Myös säästöjä on pyritty löytämään, mutta arvioita kuntien tehtävien ja veloitteiden purkamisesta saatavista menosäästöistä on jouduttu maltillistamaan kevään 2024 arviosta.

Kuntien valtionosuudet kasvavat vuonna 2025. Kasvua selittää TE-palveluiden järjestämisestä muodostuva uusi valtionosuustehtävä, joka rahoitetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta laskennallista menonlisäystä vastaavaksi. Valtionosuuksien kasvu jää TE-uudistuksen lisärahoitusta pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti vuosina 2025–2027 leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastavat myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen. Lisäksi verotulomenetysten korvausten vähennys pienentää valtionosuuksia vuonna 2025 tuntuvasti, tosin verotulot kasvavat vastaavasti.

Hallitus päätti kevään 2024 kehysriihessä kasvattaa kunnallisverotuksen efektiivisyyttä poistamalla tulosta tehtävän ansiotulovähennyksen ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Tämä vauhdittaa kunnallisverotulojen kasvua vuonna 2025. Kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kuitenkin muutoksen aiheuttamaa kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti.

Hallitus uudistaa esi- ja perusopetuksen tuen, johon kohdennetaan peruspalvelujen valtionosuuden lisäyksenä 38,2 milj. euroa vuonna 2025. Perusopetusta vahvistetaan myös lisäämällä tuntijakoon kolme vuosiviikkotuntia. Tähän osoitetaan 8,6 milj. euroa peruspalvelujen valtionosuuden lisäyksenä.

Hallitusohjelman mukaisesti kuntien normeja puretaan. Esi- ja perusopetuksen tuen uudistuksen yhteydessä tuen asiakirjojen määrää vähennetään. Varhaiskasvatuksen osalta luovutaan paikallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta, sekä vähennetään varhaiskasvatuksen tietovarantoon tallennettavien tietojen määrää. Valtionavustussäästöjä kohdennetaan varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen noin 4,4 miljoonaa euroa sekä vapaaseen sivistystyöhön noin 0,5 miljoonaa euroa. Säästöistä kohdistuu kuntiin noin 4,3 miljoonaa euroa.

Kuntien investoinnit kohdistuvat valtaosin rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin. Kuntatalouden korkokulujen voidaan olettaa kasvavan lähivuosina, vaikka markkinakorot ovat laskeneet huipustaan, sillä kiinteäkorkoiset lainat ovat suojanneet korkokustannusten kasvua.

Toimintatulot on arvioitu vähenevän Valtiovarainministeriön painelaskelmassa 2,3 prosenttia vuonna 2025 ja nousevan vuosina 2026–2027 noin 1,4 prosenttia.

Toimintamenojen arvioidaan kasvavan vuonna 2025 6,7 prosenttia ja suunnitelmavuosina 2026-2027 noin 2,8-3,0 prosenttia.

Toimintakate arvioidaan kasvavan 2025 noin 11,3 prosenttia ja suunnitelmavuosina 2026-2027 noin 3,5-3,8.

Verotulojen arvioidaan kasvavan noin 4,2 prosenttia vuonna 2025. Vuosina 2026–2027 kasvun arvioidaan olevan lähestulkoon yhtä suurta.

Kuntien valtionosuudet nousevat vuonna 2025 yhteensä 19,1 prosenttia. Kasvu muodostuu TE-palvelu-uudistuksesta. Suunnitelmavuosien valtionosuudet arvioidaan kasvavan 2-3 prosenttia.

Kuntatalouden lainakanta arvioidaan kasvavan vuosina 2025–2027 22,5 mrd.eurosta 26,24 mrd.euroon.

Lähde: Kuntatalousohjelma vuodelle 2025

TE-PALVELU-UUDISTUS

Hallitus linjasi kevään 2021 puoliväliriihessä, että TE-palvelut siirretään kuntiin vuoden 2025 alusta. Hallitusohjelmakirjausten mukaisesti kuntien järjestämisvastuuta TE-palveluissa vahvistetaan. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalveluiden tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta.

TE-palvelujen siirtoa koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 6.10.2022. Kunnille siirtyvistä TE-palveluista aiheutuvat kustannukset (arvio 700 miljoonaa euroa) on luvattu korvata täysimääräisesti osana yleiskatteellista peruspalveluiden valtionosuutta. Työvoimapalveluista muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, joihin määrätään täysimääräinen rahoitus. Rahoitus kohdentuu kunnittain työikäisen väestön, työttömyyden ja vieraskielisyyden perusteella.

Uudistuksessa kuntien vastuuta työttömyysturvan rahoituksesta laajennetaan. Työttömyysturvan rahoitusvastuun laajentamisesta aiheutuvat kulut (arvio 330-450 miljoonaa euroa) on luvattu kompensoida kunnille erillisellä valtionosuuden lisäyksellä. Kompensaation taso vastaa työ- ja elinkeinoministeriön mukaan kunnille siirtyvän rahoitusvastuun kokonaiskustannusta ja se kohdennetaan kunnille suhteessa työikäiseen väestöön.

TE-palveluiden siirto ja suunniteltu rahoitusvastuu. Lähde: Valtiovarainministeriö.

Ruskon valtuusto hyväksyi työllisyysaluevalmisteluun liittyvän sopimuskokonaisuuden kokouksessaan 23.10.2023. Samalla valtuusto päätti, että Ruskon kunta pitää perusteltuna lähteä neuvottelemaan palvelujen tuottamisesta Raision aluepalvelupisteen kautta.

Turun työllisyysalueen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti työvoimapalveluiden järjestämisvastuu ja siihen liittyvät tehtävät siirtyvät vastuukunnalle eli Turun kaupungille. Vastuukunnan vastuu määräytyy kuntalain 8 §:n 2 momentin mukaisesti. Turun kaupungin organisaatioon perustetaan työllisyysalueen yhteinen toimielin, työllisyysaluelautakunta. Lautakunnan kokoonpanoa ja toimivaltaa koskevia määräyksiä ollaan erillisellä päätösesityksellä esittämässä lisättäväksi Turun kaupungin hallintosääntöön.

Yhteistoimintasopimuksessa sovittiin, että järjestämisvastuussa olevan kunnan työvoimaviranomaiselle kuuluvaa toimivaltaa voidaan delegoida työllisyysalueen jäsenkunnalle siten kuin kuntalain 54 §:ssä säädetään sopimuksesta viranomaistehtävän hoitamiseksi. Työllisyysalueen kunnat ovat neuvotelleet lähipalveluja koskevan toimivallan siirtämisestä tietyille työllisyysalueen jäsenkunnille kuntalain 54 §:n mukaisesti.

Vuoden 2024 aikana on käynnistetty Turun työllisyysalueen toimeenpanosuunnitelman laadinta ja palvelutuotannon ylösajo, jotta toiminta saadaan käynnistymään 1.1.2025.

Ruskon kunnanvaltuusto hyväksyi 28.10.2024 sopimuksen kuntalain 54 §:n mukaisesta viranomaistehtävän hoitamisesta. Valtuuston 25.11.2024 kokoukseen tulee päätettäväksi lähipalveluiden tuottamiseen liittyvä sopimus. Lähipalveluja eli 54 § viranomaistehtävää tulisi tuottamaan Raisio Läntisten kuntien alueella (Naantali, Masku, Mynämäki, Nousiainen, Rusko ja Raisio).

TE-palveluiden siirtolaskelmat on talousarviossa 2025 esitetty viimeisimmän valtionosuuslaskelman mukaan. Valtionosuuksia vuodelle 2025 TE-palveluiden hoitamiseen saadaan 522 586 euroa, josta palveluiden tuottamiseen saadaan 462 236 euroa ja kuntaosuusmaksun korotukseen 104 678 euroa (laskettu 2023 vuoden tasosta). Ostopalvelumenoihin on varattu 490 000 euroa. Kyseisellä summalla katetaan Turun kaupungin hoitamat keskitetyt palvelut ja Raision tuottamat lähipalvelut.

Kuvaus vastuukunnan ja lähipalveluiden tuottamisesta

Lähipalvelut kunnissa

- ❖ Työnvälitys
- ❖ Avointen työpaikkojen hoito ja ehdokashaku
- ❖ Työvoimapalvelujen palveluneuvonta
- ❖ Asiakasprosessin hallinta, koostuu seuraavista
  - ❖ Työnhaun käynnistäminen ja päättäminen
  - ❖ Yleisneuvonta
  - ❖ Aikuhaastattelu, palvelutarvekartoitus
  - ❖ Työllistymissuunnitelmat
  - ❖ Kotoutumissuunnitelmat
  - ❖ Aktiivintissuunnitelmat
  - ❖ Monialaiset työllistymissuunnitelmat
  - ❖ Työnhakukeskustelut
  - ❖ Täydentävät työnhakukeskustelut
  - ❖ Työhön ja yrittäjyyteen ohjaus
  - ❖ Koulutuksiin ja palveluihin ohjaus
  - ❖ Työttömien terveystarkastukseen ohjaus
- ❖ Työ- ja koulutuskokeiluun ohjaus ja sopimusten laatiminen
- ❖ Työttömän omaehtoisen opiskelun tuki ja seuranta
- ❖ Yleisneuvonta palkkatuesta ja starttirahasta
- ❖ Työttömyysturvatehtävät
- ❖ Monikielinen yhteiskuntaorientaatio
- ❖ Palveluohjaus keskitettyihin ja valtakunnallisiin palveluihin
- ❖ Muutosturva 55+ henkilöasiakkaat
- ❖ Yritys- ja työnantaja-asiakkaiden neuvonta ja ohjaus
- ❖ Työnantaja- ja yrityskäynnit, palvelutarpeen kartoitus

Vastuukunnasta tuotettavat palvelut

Keskitetyt palvelut

- ❖ Keskitetyt viestintä-, ohjaus ja neuvontapalvelut
- ❖ Koulutusten suunnittelu, hankinta ja hallinnointi
- ❖ Valmennusten suunnittelu, hankinta ja hallinnointi
- ❖ Kansainvälinen työnvälitys ja rekrytointi (ml. EURES)
- ❖ Palkkatuki, päätöksenteko ja maksatus
- ❖ Starttiraha, päätöksenteko ja maksatus
- ❖ Muutosturva
- ❖ Ammatinvalinta- ja uraohjaus
- ❖ Nuorten monialaisen yhteispalvelun koordinointi
- ❖ Työolosuhteiden järjestelytuki
- ❖ Kulukorvaukset
- ❖ Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus
- ❖ Muutoksenhakuprosessit
- ❖ Tapahtumatulotanto
- ❖ Mervälitys
- ❖ Työllisyysalueen sisäinen työttömyysturva- ja järjestelmäkoulutus

Yhteiset hankinnat

- Yhteishankintakoulutukset
- Työvoimakoulutukset
- Työnhakuvalmennukset
- Muutosturva 55+-koulutukset
- Uravalmennukset
- Työhönvalmennukset
- Yrittäjyyskoulutukset
- Asiantuntija-arvioinnit
- Kotoutumiskoulutus
- Monikielinen yhteiskuntaorientaatio

Tukipalvelut

- Päätöksenteon ja ohjauksen tuki
- Toimialuekoordinaatio
- Johtaminen ja edunvalvonta
- Talous- ja hallintopalvelut (ml. maksatus)
- Henkilöstöpalvelut
- Lakipalvelut
- Hankintapalvelut
- Tietojohtaminen ja ennakointi
- Kehittäminen
- Viestintäpalvelut
- Palvelujen ja palvelutietojen hallinta
- Asiakasohjauksen palvelut (palvelumanuaali ja työohjeet)
- Tietohallintopalvelut

Samaan aikaan kuntien työllisyyden kuntaosuusmaksun rahoitusosuus tulee muuttumaan ja laajenemaan. Työmarkkinatuen lisäksi kunnat rahoittavat jatkossa osan Kelan maksamasta peruspäivärahasta ja työttömyyskassojen maksamasta ansiopäivärahasta. Toisin kuin nykyään kunnan rahoitusvastuu koskee jatkossa myös työttömyystukea, joka maksetaan työllistymistä edistävän palvelun ajalta.

Lisäksi kuntien rahoitusvastuu aikaistuu ja rahoitusosuus kasvaa portaittain työttömyyden pitkittyessä. Tähän asti Kela on laskuttanut kunnilta osan työmarkkinatuesta silloin, kun henkilölle on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella 300 päivää tai pidempään. Jatkossa Kela laskuttaa kuntaa henkilöistä, jotka ovat saaneet työttömyystukea 101 päivää.

Ruskon kuntaosuusmaksu tulee arvion mukaan kasvamaan 120 000 eurosta 253 000 euroon.

TILIVELVOLLISET JA ORGANISAATORAKENNE

Tilivelvolliset viranhaltijat

Kuntalain 410/2015 125 § mukaan tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa tarkastuksen tulosten lisäksi annetaan mm. esitys vastuuvapauden myöntämisestä toimielimen jäsenelle ja toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen). Säännöksen mukaan tilivelvollisia ovat **kunnan toimielimen jäsen** sekä asianomaisten toimielimen **tehtäväalueen johtava viranhaltija**.

Ruskon kunnan tilivelvolliset vuoden 2025 alusta alkaen ovat seuraavat tahot:

- kunnanhallituksen jäsenet ja sen jaoston jäsenet
- lautakuntien ja niiden jaostojen jäsenet
- viranhaltijat tehtäväalueittain:

Tehtäväalue

- Vaalit
- Tarkastustoimi
- Yleishallinto
- Joukkoliikenne
- Elinkeinotoimi
- Kaavoitus ja maankäyttö
- Perusopetus
- Varhaiskasvatuspalvelut
- Hyvinvointipalvelut
- Tekniset palvelut
- Toimitila- ja vuokrauspalvelut
- Vesihuoltolaitos
- Rakennusvalvonta ja ympäristöasiat

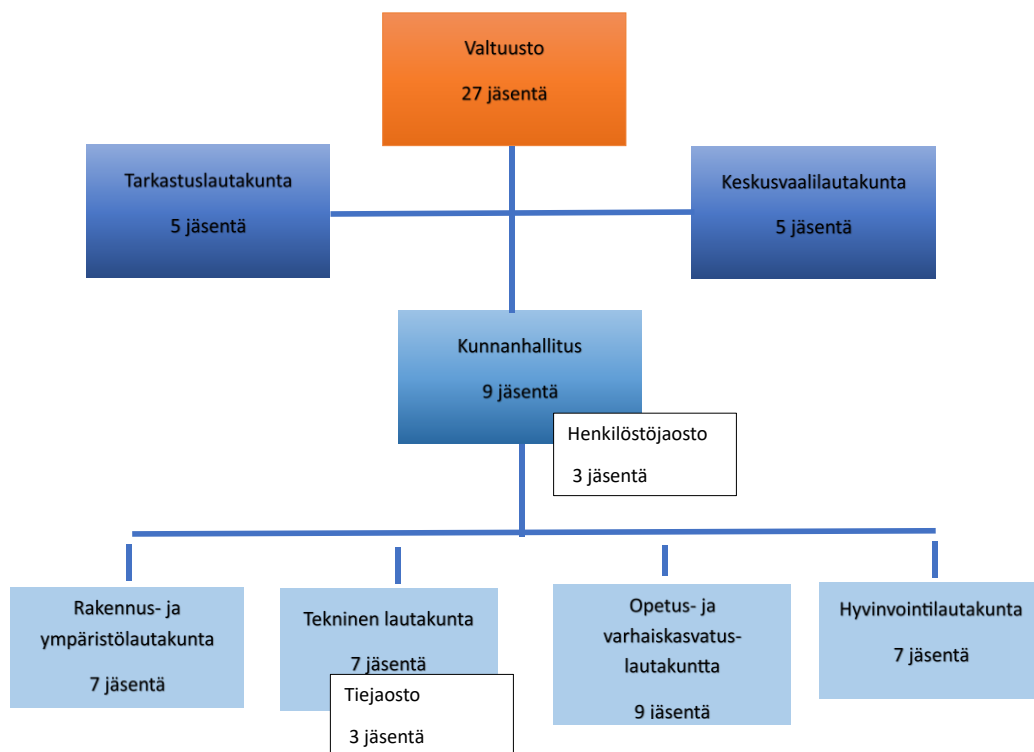
Tilivelvollinen viranhaltija

- talous- ja hallintojohtaja
- talous- ja hallintojohtaja
- talous- ja hallintojohtaja
- talous- ja hallintojohtaja
- kunnanjohtaja
- kunnanjohtaja
- johtava rehtori
- varhaiskasvatusjohtaja
- hyvinvointijohtaja
- tekninen johtaja
- tekninen johtaja
- tekninen johtaja
- tekninen johtaja

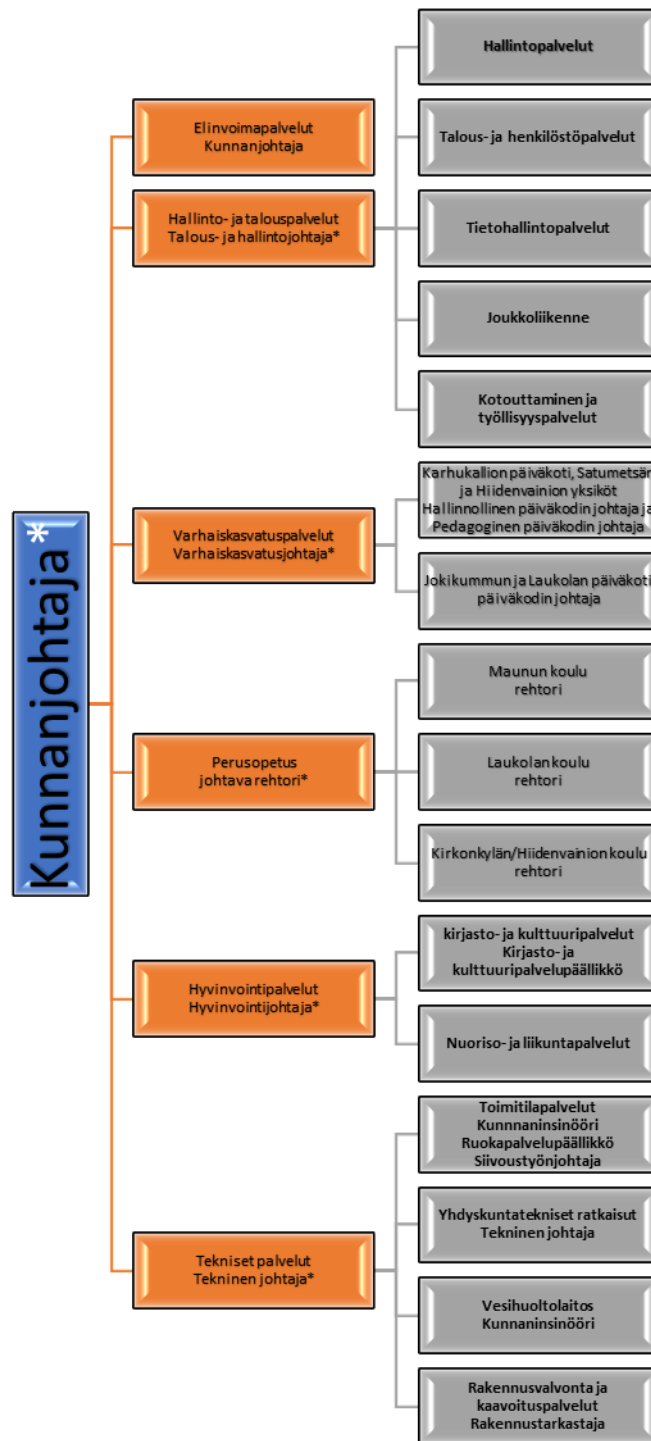

Vaikka tilivelvollisten luettelossa ei ole kaikista esimiehistä mainintaa, se ei poissulje vastuuta oman organisaation toiminnasta ja taloudesta.

Luottamushenkilöorganisaatio

Henkilöstöorganisaatio

*=kuuluu kunnan johtoryhmään, johtoryhmään kuuluu lisäksi 2-vuotiskaudeksi kerrallaan nimettävä henkilöstön edustaja

RUSKON TALOUDELLINEN KEHITYS

Ruskon vuoden 2025 talousarvion tunnuslukuja

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	TP 2022	TP2023	TA2024	TAE2024	KEHYS	TA2025	muutos TA2024/TA 2025, %
Asukasluku	6 354	6 379	6 437	6 438	6 447	6 447	6 447	6 436	-0,17
Henkilötyövuodet, HTV1	241,49	247,75	253,88	266,97	233,92	244,35		233,94	0,01
Henkilöstökulut, M€	10,3	11,0	12,0	12,0	12,0	12,6	12,9	12,6	5,00
Toimintatuotot, M€	4,8	5,4	4,0	4,0	4,2	4,1	4,1	4,3	2,38
Toimintamenot, M€	35,0	36,4	20,8	20,8	20,9	21,4	22,3	21,5	2,87
Toimintakate, M€	-30,2	-31,0	-16,8	-16,8	-16,7	-17,3	-18,2	-17,2	2,99
Verotulot, M€	26,4	27,3	14,0	14,0	13,2	13,1	13,7	14,0	6,06
Valtionosuudet, M€	7,8	6,4	5,3	5,3	5,8	5,6	5,2	5,5	-5,17
Vuosikate, M€	4,0	2,7	2,3	2,3	2,0	1,1	0,5	2,1	5,00
Tulos, M€	2,3	1,0	0,4	0,01	-0,2	-0,9	-1,6	0,00	100,00
Investoinnit, netto, M€	1,4	2,9	3,0	2,4	5,2	4,5		6,0	15,38
Lainamäärä 31.12., M€	8,2	7,7	7,8	6,9	7,8	6,7		8,5	8,97
Lainaa €/asukas	1 289	1 213	1 210	1 070	1 213	1 045		1 328	9,45
Verotulo-%	19,75	19,75	19,75	7,11	7,10	7,10	7,10	7,30	2,82

Tuloslaskelma (ulkoiset erät)

TULOSLASKELMA, 1000 €	TP2020	TP2021	TP2022	TP2023	TA2024	MTA2024	TAE2024	KEHYS	TA 2025	TAE 2024/ TA2025, %	KEHYS/ TA2025, %	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	4 837	5 421	4 675	3 968	4 164	4 176	4 076	4 098	4 325	6,1	5,54	4 325	4 366
Myyntituotot	2 091	2 206	2 333	1 762	1 802	1 802	1 802	1 802	1 828	1,4	1,44	1 828	1 847
Maksutuotot	572	585	531	441	508	520	420	508	445	6,0	-12,40	445	449
Tuotet ja avustukset	254	630	608	466	546	546	546	480	288	-47,3	-40,00	288	288
Muut toimintatuotot	1 920	2 000	1 203	1 299	1 308	1 308	1 308	1 308	1 764	34,9	34,86	1 764	1 782
Toimintamenot	-35 039	-36 449	-38 603	-20 811	-20 880	-21 389	-21 403	-22 284	-21 523	0,6	-3,42	-21 954	-22 393
Henkilöstökulut	-10 266	-10 960	-11 335	-11 966	-12 016	-12 552	-12 566	-12 884	-12 596	0,2	-2,24	-12 848	-13 104
Palkat ja palkkiot	-8 272	-8 811	-9 127	-9 640	-9 742	-10 186	-10 200	-10 386	-10 180	-0,2	-1,98	-10 383	-10 591
Henkilösivukulut	-1 994	-2 149	-2 208	-2 326	-2 274	-2 366	-2 366	-2 498	-2 416	2,1	-3,28	-2 465	-2 513
Palvelujen ostot	-21 239	-22 575	-24 418	-6 056	-6 155	-6 126	-6 126	-6 651	-6 310	3,0	-5,13	-6 436	-6 565
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 653	-1 627	-1 843	-1 620	-1 637	-1 639	-1 639	-1 661	-1 576	-3,8	-5,12	-1 608	-1 640
Avustukset	-1 534	-811	-533	-569	-632	-632	-632	-632	-653	3,3	3,32	-666	-680
Muut toimintakulut	-347	-476	-474	-600	-440	-440	-440	-456	-388	-11,8	-14,91	-396	-404
Toimintakate	-30 202	-31 028	-33 928	-16 843	-16 716	-17 213	-17 327	-18 186	-17 198	-0,7	-5,43	-17 629	-18 027
Verotulot	26 374	27 290	28 286	14 031	13 180	13 180	13 100	13 680	14 005	6,9	2,38	14 747	15 210
Valtionosuudet	7 779	6 419	7 764	5 317	5 808	5 808	5 602	5 208	5 468	-2,4	4,99	5 468	5 468
Rahoitustuotot ja -kulut	37	16	55	-201	-227	-227	-227	-227	-173	23,8	-23,79	-173	-173
Vuosikate	3 988	2 697	2 177	2 304	2 045	1 548	1 148	475	2 102	83,1	342,53	2 413	2 478
Poistot	-1 714	-1 675	-1 765	-1 911	-1 974	-1 974	-1 974	-2 059	-2 087	5,7	1,36	-2 128	-2 208
Lisäpoisto				-400	-241	-241	-90	-50	-40			-40	-40
Tilikauden tulos	2 274	1 022	412	-7	-170	-667	-916	-1 634	-25	97,3	-98,47	245	270
Poistoeron lis./väh.+	19	19	19	19	19	19	19	19	19	0,0	0,00	19	19
TILIK. YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 293	1 041	431	12	-151	-648	-897	-1 615	-6	99,3	-99,63	264	289
Tavoitteet ja tunnusluvut													
Toimintatuotot % toimintakuluista	13,8	14,9	12,1	19,1	19,9	19,5	19,0	18,4	20,1			19,7	19,5
Vuosikate % poistoista	232,7	161,0	123,3	120,6	103,6	78,4	55,6	23,1	98,8			111,3	112,2
Vuosikate euroa/asukas	628	423	338	358	317	240	178	74	327			373	381
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 613	2 602	2 647	2 648	2 642	2 542	2 503	2 256	2 507			2 575	2 604
Asukasluku vuoden lopussa	6 354	6 379	6 437	6 438	6 447	6 447	6 447	6 438	6 436			6 470	6 509

Tuloslaskelman perustelut

Toimintakate

Toimintakate on tuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuoden 2025 talousarvion toimintakate on -17 198 180 euroa. Toimintakate kasvaa eli heikkenee vuoden 2024 tilinpäätökseen nähden 2,1 prosenttia eli noin 355 000 euroa ja kehukseen nähden toimintakate paranee 5,4 prosenttia eli 988 000 euroa.

Vuosikate

Kunnan tuloslaskelmassa esitettävä vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Talouden tasapainon vähimmäisvaatimus on se, että vuosikatteen tulee olla vähintään poistojen suuruinen, jotta kunnan tulorahoitus olisi riittävä.

Ruskon kunnan vuosikate 2025 on 2 102 226 euroa. Vuosikate jää 25 339 euroa alle poistojen ja arvonalentumisten. Tulorahoitus ei ole näin ollen ihan riittävä vuonna 2025 ja se on heikko tulorahoituksen ollessa negatiivinen.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista vuonna 2025 on 20,1 ja se on 2023 tilinpäätöksessä ollut 19,1.

Vuosikate/poistot, %

Tunnusluku "vuosikate/poistot %" kertoo tulorahoituksen riittävyyden käyttömaisuuden kulumista vastaavien investointien rahoittamiseen. Vuosikatteen olisi ehdottomasti pysyttävä positiivisena ja katettava poistot, tällöin tulorahoitus mahdollistaisi poistotason suuruutta vastaavat vuotuiset korjausinvestoinnit ilman lisälainoitusta.

Ruskon kunnan vuosikate poistoista -% vuonna 2025 on 98,8. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä se oli 120,6.

Suunnitelman mukaiset poistot

Poistoina esitetään kaikki suunnitelman mukaiset poistot pysyviin vastaaviin kuuluvien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista.

Poistojen määrä on vuonna 2025 talousarviossa 2 127 565 euroa. Poistojen määrä vähenee vuodesta 2023 yhteensä 183 574 euroa ja vuoden 2024 talousarvioennusteesta 63 335 euroa. Poistojen suuruuteen vaikuttaa niin investointivuosien toteutuneet investointihankkeet kuin eri vuosina tehtävät Karhukallion ja kunnantalon lisäpoistot.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa.

Vuoden 2025 talousarvion tulos on -6 418 euroa alijäämäinen.

TOIMINNAN RAHOITUS

Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA, 1000 €	TP2021	TP2022	TP2023	TA2024	MTA2024	TAE2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan ja investointien rahavirta									
Toiminnan rahavirta	1 702	2 005	2 302	1 759	1 263	861	1 512	1 823	1 888
Vuosikate	2 698	2 177	2 305	2 044	1 548	1 146	2 102	2 413	2 478
Satunnaiset erät	0		0	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-996	-172	-3	-285	-285	-285	-590	-590	-590
Investointien rahavirta	-1 916	-2 860	-2 354	-5 032	-4 937	-4 120	-5 405	-2 305	-1 225
Investointimenot	-3 113	-3 062	-2 621	-5 317	-5 317	-4 500	-6 075	-2 895	-1 815
Rahoitusosuudet invest.menoihin	46	9	0	0	0	0	0	0	0
Pysyvien vast. hyöd.luovutustulot	1 151	193	267	285	380	380	670	590	590
Toiminnan ja investointien rahavirta	-214	-855	-52	-3 273	-3 674	-3 259	-3 893	-482	663
Rahoituksen rahavirta	-334	-641	781	576	576	-4	1 958	427	-673
Antolainauksen muutokset	10			0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	10			0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	-449	51	-899	426	426	-154	1 808	277	-823
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			3 000	0	0	0	2 000	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-449	-449	-399	-574	-574	-1 154	-692	-823	-823
Lyhytaikaisten lainojen muutos		500	-3 500	1 000	1 000	1 000	500	1 100	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	105	-692	1 680	150	150	150	150	150	150
Rahavarojen muutos	-548	-1 496	730	-2 697	-3 098	-3 263	-1 935	-55	-10
Rahoitusomaisuus 31.12.	7 064	5 568	6 298	3 657	3 200	3 035	1 100	1 045	1 035
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuode	2 775	-1 736	-2 946	-1 809	-2 210	-1 795	-8 273	-8 541	-7 023
Investointien tulorahoitus, %	88,0	71,3	87,9	38,4	29,1	25,5	34,6	83,4	136,5
Lainanhoitokate	5,7	4,6	3,9	2,5	1,9	0,9	2,5	2,5	2,6
Lainakanta (1 000 €)	7 738	7 790	6 891	7 817	7 317	6 737	8 545	8 822	7 999
Kassan riittävyys, pv	64	48	95	29	42	41	14	15	15
Lainat €/ asukas	1 213	1 210	1 070	7 817	1 135	1 045	1 328	1 364	1 229
Asukasmäärä	6 379	6 437	6 438	6 447	6 447	6 447	6 436	6 470	6 509

Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta

Tulorahoitus muodostuu tuloslaskelmaosasta tuotavasta vuosikatteesta, satunnaisista menoista ja tuloista sekä rahoituksen korjauseristä. Käyttöomaisuusinvestoinnit ovat investointiosan käyttöomaisuuden hankintamenot ja tuloina rahoitusosuudet investointeihin sekä käyttöomaisuuden myyntitulot.

Rahoitustoiminnan nettokassavirta

Antolainojen muutokset sisältävät kunnan myöntämät lainat ja sijoitukset ja lainasaamiset. Antolainojen muutoksina esitetään erikseen lainojen lisäykset ja vähennykset. Lainakannan muutokset sisältävät arvion siitä kuinka paljon kunta ottaa pitkäaikaista lainaa talousarviovuoden aikana eli lainojen lisäyksen. Pitkäaikaisten lainojen vähennykset osoittavat arvion pitkäaikaisten lainojen lyhennysten määrästä talousarviovuoden aikana.

Investointien tulorahoitus

Investointien tulorahoitus, %-tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella eli ns. käyttötalouden ylijäämällä, tunnusluvussa eivät ole mukana käyttöomaisuuden myynnistä kertyneet myyntivoitot, joiden kokonaismäärä saattaa vuosittain huomattavastikin vaihdella.

Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Ruskon investointien tulo-rahoitus vuonna 2025 on 34,6 prosenttia, kun se oli vuoden 2023 tilinpäätöksessä 87,9 prosenttia.

Lainakannan muutokset ja maksuvalmius

Lyhytaikaisten lainojen enimmäismäärä on 7 milj. euroa. Lyhytaikaista lainaa (Kuntatodistuksia) on marraskuussa ollut 2024 nostettuna yhteensä 3 milj. euroa. Vuonna 2024 kesällä maksettiin yksi vanha Kuntarahoituksen laina 330 000 euroa kokonaan pois. Tilinpäätösennusteen 2024 mukaan lainoja lyhennetään yhteensä 1 154 000 euroa.

Vuonna 2025 pitkäaikaista lainaa ollaan ottamassa 2 milj. euroa ja lyhytaikaista 500 000 euroa. Pitkäaikaisia lainoja lyhennetään 692 000 eurolla vuonna 2025. Vuoden 2025 lopun lainakanta tulee olemaan 8 545 000 euroa, joka tulee olemaan 1,8 milj.euroa talousarvioennustetta 2024 suurempi. Lainamäärä per asukas vuoden 2025 lopulla kasvaa 283 euroa ollen 1 328 euroa. Kuntien lainakanta yhteensä vuoden 2023 tilinpäätöksessä on ollut 3 334 euroa per asukas.

Maksuvalmius on viimeisinä vuosina ollut hyvä. Vuoden 2024 alussa Kuntatodistusten korot olivat 4,0 prosentin luokkaa mutta nyt syksyllä ne ovat laskeneet 3,4 prosenttiin. Vuoden 2025 loppuun mennessä korkojen (3 kk Euribor) ennustetaan laskevan 2 prosentin tasolle.

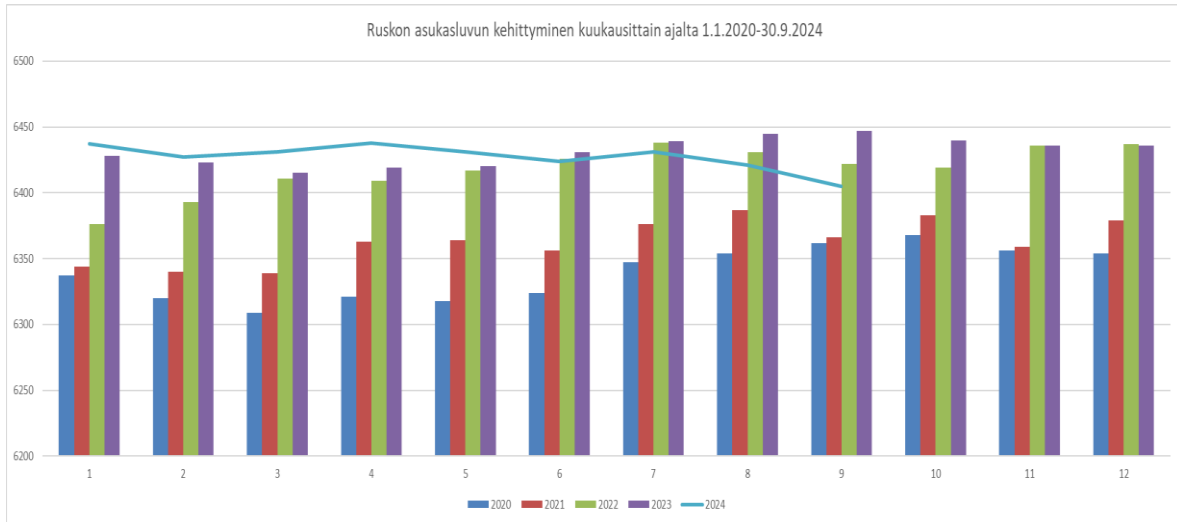
Ruskon kunnalla on tehtynä 3,5 milj. euron sijoitus. Tätä tullaan käyttämään vuoden 2025 aikana investointien rahoitukseen.

ASUKASMÄÄRÄN KEHITTYMINEN

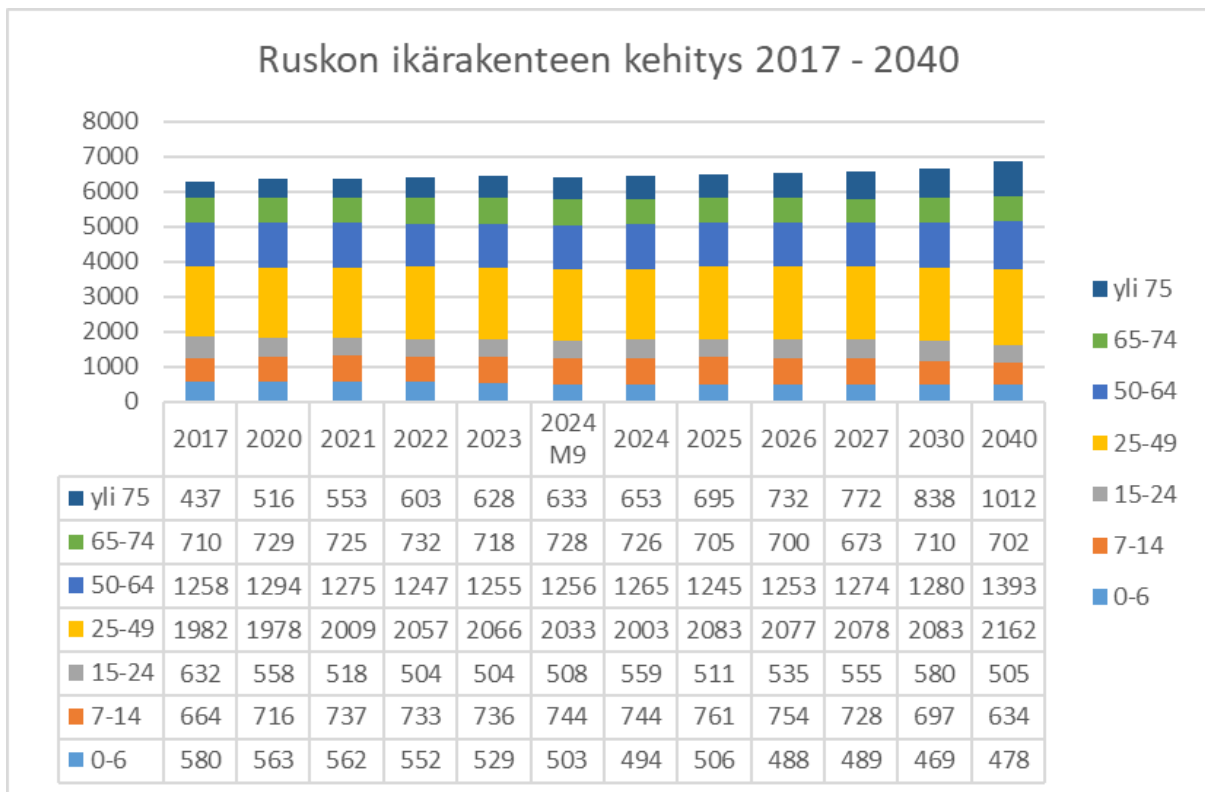
Ruskon asukasmäärä on laskenut vuoden 2024 alusta syyskuun loppuun mennessä 31 henkilöllä ollen tilastokeskuksen antaman ennakkotiedon mukaan 6 405. Vuoden lopussa tilastokeskuksen uusimman ennusteen (24.10.2024) mukaan asukkaita olisi 6 444. Tämä ei selkeästikään tule toteutumaan. Ruskon asukasmäärän keskimääräinen vuosikasvu on ollut noin 0,86 prosenttia. Syyskuun laskelman mukaan se on hiipumassa 0,76 %:iin.

Talousarviolaskennassa vuodelle 2025 käytetty vuoden 2023 lopun lukua eli 6 436 asukasta. Suunnitelmavuosien laskennassa on talousarviokirjassa käytetty omaa todellisempaa arviota väkimäärän kasvusta.

Tilastokeskus on 24.10.2024 julkaissut uuden pidemmän aikavälin asukasennusteen. Sen mukaan asukasluku vuoden 2025 lopussa olisi 6 506 ja vuoteen 2040 mennessä 6 886. Tilastokeskuksen laatima asukasennuste ei ole Ruskon osalta täysin realistinen. Kunnalla ei ole laadittuna omaa asukasennustetta. Ruskon ikärakenteen kehitystaulukko on laadittu Tilastokeskuksen ennusteen mukaan.

Lähde: Tilastokeskus

Lähde: Tilastokeskus.

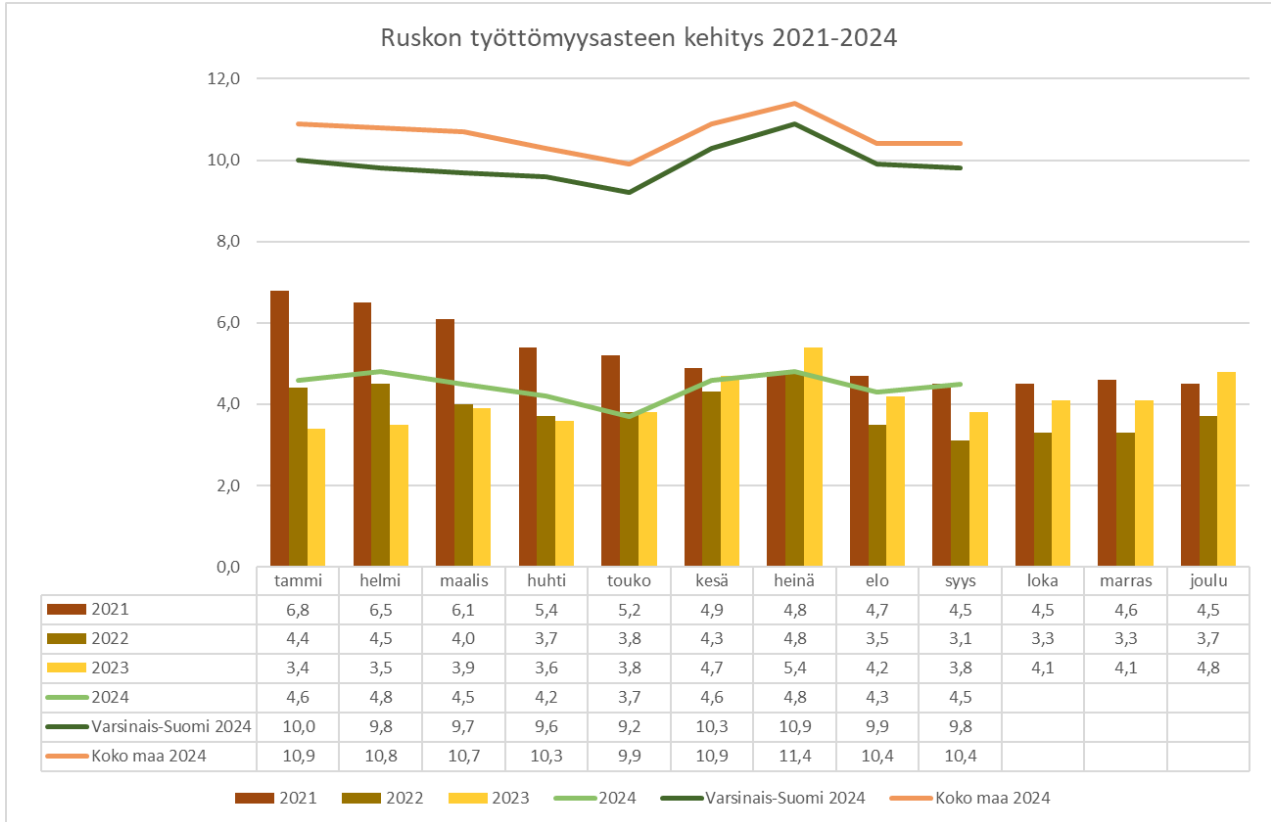
TYÖLLISYYDEN KEHITYMINEN

Varsinais-Suomen työllisyysasteen trendiluku oli vuoden 2024 kolmannella neljänneksellä 73,6 prosenttia, mikä oli 1,3 prosenttiyksikköä alempi kuin vuotta aiemmin. Laskua selittää voimakas asukasluvun kasvu ja se, ettei kaikki ole sijoittuneet välittömästi työmarkkinoille.

Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimistossa oli syyskuun 2024 lopussa 23 100 työtöntä työnhakijaa. Vuoden takaisesta työttömien määrä on noussut 3 200 henkilöllä (16 prosenttia). Työttömien osuus työvoimasta on ollut 9,8 prosenttia, joka on 1,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuosi sitten. Avointen

työpaikkojen määrä on vähentynyt selkeästi vuoden aikana. Syyskuun lopulla avoimia työpaikkoja oli 2 000 kappaletta ja pudotus vuoden takaiseen verrattuna on ollut 57 %.

Ruskon työttömyysprosentti on kuluvan vuoden aikana laskenut tammikuun 4,6 prosentista syyskuun 4,5 prosenttiin. Vuoden takaiseen nähden Ruskon työttömyysprosentti on noussut 0,7 prosenttiyksikköä. Varsinais-Suomen työttömyysprosentti on vastaavana ajankohtana laskenut 10,0 prosentista 9,8 prosenttiin. Koko Suomen työttömyysprosentti on syyskuussa ollut 10,4 prosenttia.

TALOUSARVIOESITYS

TALOUSARVIORAKENNE JA SITOVUUSTASOT

Kuntien talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntalain mukaan ”valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.”

Talousarviosta ja -suunnitelmasta, niiden rakenteesta, sisällöstä ja laadinnasta on säädökset kuntalaissa. Tämän lisäksi talousarviosta ja -suunnitelmasta antaa ohjeita ja suosituksia Suomen Kuntaliitto. Kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan kirjanpitolain säädöksiä. Sitovia ohjeita ja lausuntoja kuntien kirjanpitoon antaa työ- ja elinkeinoministeriön alainen kirjanpitolautakunnan kuntajaosto. Talousarvion sisältö on

laadittu huomioiden soveltuvin osin edellä mainitut säännökset ja ohjeet. Talousarvion esitystavassa on noudatettu uusinta JHS 199 Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja -suunnitelma -käsikirjaa.

Talousarviossa on seuraavat osat: yleisperustelut, käyttötalousosa, tuloslaskelmaosa, investointiosa, rahoitusosa ja konsernitavoitteet.

Talousarvion sitovuus

Talousarvion sitovuustasoksi kunnanhallitus esittää noudatettavaksi

○ talousarvion sitovuus tehtäväalueet	toimintakate, henkilöstömenot (liite lopussa), htv
○ vesihuoltolaitos	tilikauden tulos
○ investoinnit	projektikohtainen määräraha
○ rahoitus	verotulot, valtionosuudet, rahoitus -netto, antolainojen ja pitkäaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset
○ käyttötalouden tavoitteet	tavoitteita tulee seurata lautakunnissa ja niitä voidaan muuttaa vain valtuuston päätöksellä

Talouden ja toiminnan raportointi

Talousarvion kuukausikohtaista toteutumista seurataan toimielimissä. Kunnanvaltuustolle laaditaan talouden toteutuman raportti maaliskuun lopun, kesäkuun lopun sekä syyskuun lopun tilanteesta.

Rahatoimen hoitaminen

Hallintosäännön mukaan valtuusto päättää talousarvion hyväksymisen yhteydessä antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista. Muista rahoitukseen liittyvistä asioista päättää kunnanhallitus.

Rahatoimen hoitamisen periaatteista lisää löytyy valtuuston 23.10.2023 § 57 hyväksymästä rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteista.

Talousarviossa esitetään seuraavia valtuustopäätöksiä:

Kuntatodistukset:

Kunnanhallituksella on oikeus ottaa tilapäisluottoa (Kuntatodistusohjelman jatkaminen) maksuvalmiuden turvaamiseksi 7 miljoonaan euroon.

Lisäksi talousarviossa esitetään, että otettavat lainat voivat olla vaihtuvakorkoisia tai kiinteäkorkoisia.

Koronvaihtosopimukset:

Kunnanhallituksella on oikeus:

1. tehdä koronvaihtosopimuksia sekä sopimuksia muuttuvakorkoisen lainan enimmäis- ja vähimmäiskorosta enintään talousarviossa olevan lainakannan verran,
2. käyttää korko- ja valuuttatermiinejä sekä korko- ja valuuttaoptioita suojautumistarkoituksessa.

Sisäiset erät

Taloussuunnitelman ja tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan pääosin samoja periaatteita. Talousarvioon ja tilinpäätöksen talousarvion toteutumisvertailuun sisällytetään sisäiset erät, jotka on kuitenkin eliminoitava tuloslaskelmasta ja taseesta kunnan tilinpäätöksessä. Sisäisten erien laskutus tai vyöryttäminen on palveluyksiköiden ja tukipalveluyksiköiden järjestelmä, jossa sisäisistä palveluista laskutetaan etukäteen määriteltyjen kiinteiden hintojen perusteella tai automatisoitavissa olevien kustannustenjakoperiaatteiden mukaan.

Vuonna 2021 on sisäisten erien laskentaan taloustilastokäsittelyn vuoksi tehty muutoksia. Sisäisten erien laskentatapaa on kehitetty toimivammaksi vuoden 2023 aikana. Toimialojen kanssa sisäiset erät vuodelle 2024 käytiin lävitse yhteisessä neuvottelussa syyskuun 2023 alussa.

Sisäiset eli kunnan usean yksikön yhteiset erät voidaan käsitellä:

- menonsiirtokirjauksina
- vyörytyksenä
- sisäisinä laskutuksina

Keskushallinnon keskitettyjä palveluita vyörytetään palvelualueille. Vyörytettävät palvelut ovat:

- Keskitetyt toimistopalvelut (keskustoimisto, postipalvelumaksut, muut tukipalvelut)
- Talouspalvelut
- Henkilöstöpalvelut
- Keskitetyt IT-palvelut

Eri tehtäväalueiden sisäinen hallinto

Perusopetuksessa, varhaiskasvatuksessa, hyvinvointipalveluissa sekä teknisissä palveluissa hallinnon kustannukset kirjataan omille kustannuspaikoille, joista ne takautuvasti vyörytetään kunkin tehtäväalueen kustannuspaikoille.

Sisäisenä laskutuksena kohdennetaan **ateriapalvelut ja kiinteistökustannukset**. Kiinteistökustannukset jakautuvat perusvuokriin sekä käyttäjien tilaamiin korjaus/muutostöihin ja vuosiremontteihin. Rakennusten poistot sisältyvät perusvuokriin. Talousarvioon arvioidaan perusvuokrat ja hyväksytyt vuosiremontit. Sen lisäksi tilapalveluun on varattu määrärahaa vuoden aikana tehtäviin korjaus/muutostöihin.

Sisäiset menot ja sisäiset tulot ovat aina käyttötalouspuolella yhtä suuret, tulosvaikutusta niillä ei ole.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Kuntalain 14 §:n mukaisesti kunnanvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, joiden tarkoituksena on ohjata kunnanhallitusta sen huolehtiessa kuntalain 39 §:n velvoittamana kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta noudatetaan Ruskon kunnan lisäksi myös kunnan tytäryhteisöissä ja näiden tytäryhteisöissä sekä kunnan määräysvaltaan kuuluvissa säätiöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä tai säätiön säännöistä muuta johdu. Tytäryhteisön hallitus vastaa kuitenkin aina yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja sen tuloksellisuuden valvonnasta.

Sisäisen valvonnan järjestämismääräykset on kunnanhallituksella. Kunnanhallitus vastaa, että kunnan johtamis- ja hallintojärjestelmä on kokonaisuutena asianmukainen ja toimielintyöskentely hyvän hallintotavan mukaista ja tehokasta.

Valtuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 26.6.2023 § 39. Sen lisäksi Ruskon kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on voimassa kunnan hallintosäännön ja muissa ohjeissa sekä määräyksissä mainitut seikat asiaan liittyen.

Ohjeen laadinnan yhteydessä uudistettiin kunnan riskienkatselmuksen prosessia. Vuoden 2024 talousarvion laadinnan yhteydessä tehtiin ensimmäiset riskikatselmukselliset. Vuoden 2025 talousarviota laadittaessa tulevan vuoden ja suunnitelmavuosien riskit arvioitiin näiden pohjalta. Niistä olennaisimmat riskit on kuvattu toimintakertomusosiossa. Sen lisäksi yhteenveto riskeistä eli riskiraportti toimitetaan tarvittaessa kunnanhallitukselle myöhemmin.

Ruskon kunnan olennaisia riskejä

Rahoitukseen ja talouteen sekä toimintaan kohdistuva riskit

Muutokset/ Epävarmuus/ Maailman tilanne

Maailmantilanne muuttuu alituisesti. Venäjän ja Ukrainan välinen sota jatkuu edelleen. Myös Israelin ja Palestiinan tilanne jatkuu. Lisäksi odotetaan Yhdysvaltojen vaalituloksen vaikutusta maailmanlaajuisesti.

Kuntiin on viime vuosina kohdistunut erilaisia muutoksia ja ne jatkuvat, kun TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta. Huolena on TE-palveluiden tuottamisen rahoituksen riittävyys. Samaan aikaan kun sote-siirtolaskelmien lisäleikkaukset supistavat kunnan valtionosuuksia. Rahoituksen puute ajaa kuntia tasapainottamaan taloutta.

Vuoden 2024 aikana on valmisteltu uuden valtionosuusjärjestelmän käyttöönottoa. Tämä valmistelu keskeytettiin syksyllä 2024.

Ruskon kiinteistöt

Kiinteistöjen kunto aiheuttaa ongelmia useissa Ruskon omistamissa ja käytössä olevissa tiloissa. Tulevat kiinteistöjen investointitarpeet vaikuttavat suuresti talouden kantokykyyn mutta myös toimintaan.

Kiinteistöihin kohdistuva riski on sotekiinteistöjen kohtalo tulevina vuosina. Sote-uudistuksen yhteydessä veloitettiin kuntia vuokraamaan tilat hyvinvointialueille vuoden 2025 loppuun. Hyvinvointialueille annettiin oikeus jatkaa vuokrasopimusta yhdellä vuodella siirtymäajan päätyttyä. Toimitilojen vuokrauksen jatkaminen kyseisen ajanjakson jälkeen edellyttää yhtiöittämistä. Ellei Varha jatka vuokrasopimuksia yhdellä vuodella, vuoden 2025 aikana tulisi kunnan päättää, miten sotekiinteistöjen yhtiöittäminen tullaan toteuttamaan. Lisäksi Varhan tulee tehdä päätös, mitä kiinteistöjä se jatkossa tulee tarvitsemaan. Alustavasti on tiedossa, että ainakin Vahdon Jokituvan palveluyksikkö ja terveysasema tultaisiin lakkauttamaan.

Henkilöstöön liittyvät riskit

Ruskon kunnan olennaisimpia henkilöstöriskejä ovat pienet resurssit, eläköityminen ja rekrytointiongelmat sekä vaihtuvuus.

Talouden tasapainottaminen

Verotulot talousarvioesityksessä on laadittu viimeisimmän Kuntaliiton (24.9.2024) toimittaman ja kunnan oman ennusteen mukaisesti.

Kunnallisvero

Vuonna 2025 kunnallisverotuottoja arvioidaan kertyvän 11,8 milj. euroa, joka on 955 000 euroa eli 7,2 prosenttia enemmän vuoden talousarvioennusteeseen 2024 nähden. Talousarviovuoden 2025 ja suunnitelmavuosien 2026-2027 verotulo on arvioitu kunnallisveroprosentti 7,30 mukaan. Kunnallisveroprosenttia päätettiin korottaa 28.11.2024 valtuustossa 0,2 prosenttiyksiköllä.

Yhteisövero

Vuonna 2025 yhteisöveroa arvioidaan kertyvän 750 000 milj. euroa, joka on 50 000 euroa eli 6,25 prosenttia vähemmän vuoden 2024 talousarvioennusteeseen nähden.

Kiinteistövero

Vuonna 2024 kiinteistöveroa arvioidaan kertyvän 1,4 milj. euroa, joka on sama kuin talousarvioennusteessa 2024.

Verotulot, 1 000 €	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021	TP2022	TP2023	TA2024	TAE2024	TA2025	TS2026	TS2027
Kunnan tulovero	22 412	22 214	23 875	24 267	25 231	11 719	10 900	10 870	11 825	12 567	13 000
Yhteisövero	1 163	1 326	1 406	1 818	1 768	1 013	850	800	750	750	780
Kiinteistövero	1 181	1 207	1 094	1 205	1 287	1 300	1 430	1 430	1 430	1 430	1 430
Yhteensä	24 756	24 747	26 375	27 290	28 286	14 032	13 180	13 100	14 005	14 747	15 210
Asukkaat 31.12.	6 251	6 327	6 354	6 379	6 437	6 438	6 447	6 447	6 436	6 470	6 509
euroa/asukas	3 960	3 911	4 151	4 278	4 394	2 180	2 044	2 032	2 176	2 279	2 337
muutos %/asukas	2,0	-1,2	6,1	3,1	2,7	-50,4	-53,5	-0,6	7,1	4,7	2,5

Valtionosuudet

Yleistä valtionosuuksista

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2025 noin 5,6 mrd. euroa. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,7 mrd. euroa, kuntien veromenetysten korvaukset 0,5 mrd. euroa ja muut valtionavut 0,4 mrd. euroa.

Kuntien valtionosuudet kasvavat ensi vuonna 8,0 prosenttia. Valtionosuuksien rakenne muuttuu: Laskennalliset valtionosuudet kasvavat pääasiassa työvoimapalvelu-uudistuksen seurauksena noin 970 milj. eurolla ja valtionavustukset kunnille alenevat muun muassa valtiontalouden säästöjen seurauksena noin 230 milj. eurolla.

Valtionosuuden kasvua selittävät ennen kaikkea vuoden 2025 alussa voimaan tulevat TE-uudistus ja kotoutumislain kokonaisuudistus. Uudistusten yhteydessä valtionosuuteen tehtävät siirrot ovat yhteensä noin 874 milj. euroa, josta TE- ja kotoutumispalveluihin liittyvät siirrot ovat noin 658 milj. euroa ja työttömyysetuuksien laajenevaan rahoitusvastuuseen liittyvät siirrot noin 216 milj. euroa. Valtionosuutta kasvattaa myös indeksikorotus, joka on 3,4 prosenttia ja josta aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 86 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään kuitenkin yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Vuonna 2025 vähennys pienentää valtionosuutta noin 25 milj. euroa

Valtionosuutta kasvattavat lisäksi väestörakenteen muutokset. Vuoden 2025 valtionosuudet määräytyvät Tilastokeskuksen vuoden 2023 väestörakennetilaston perusteella. Suomen väkiluku kasvoi vuoden 2023 aikana noin 40 000 henkilöllä

Valtionosuuden tasossa on otettu vuodelle 2025 huomioon sote-uudistukseen liittyvien siirtolaskelmien tarkentuminen keväällä 2024 siten, että pysyvä valtionosuuksia vähentävä siirto hyvinvointialueiden

rahoitukseen kasvaa noin 0,5 milj. eurolla. Valtionosuuden tasossa on otettu huomioon myös noin 167 milj. euron määräaikainen vähennys liittyen kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja kustannusten tasaukseen vuodelta 2023. Vastaava vähennys kohdistuu valtionosuuteen myös vuosina 2026 ja 2027. Lisäksi valtionosuuden tasossa on otettu huomioon vuodelle 2024 tehdyn määräaikaisen 192 milj. euron lisäyksen päättymisen ja siihen liittyvä 64 milj. euron vähennys. Vastaava vähennys kohdistuu valtionosuuteen myös vuosina 2026 ja 2027. Edellä mainittujen lisäksi valtionosuuden tasossa on otettu huomioon hallituksen keväällä 2024 päättämä 277 milj. euron pysyvä valtionosuuden lisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen siirtolaskelman valtionosuusvaikutuksia

Hallitus päätti kevään 2024 kehysriihen yhteydessä, että osana uusia sopeutustoimia kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähennetään tai kuntien maksutuloja lisätään siten, että julkinen talous vahvistuu 100 milj. eurolla vuodesta 2025 lähtien. Tavoitteena oli, että toimenpiteet vahvistaisivat kuntataloutta 75 milj. eurolla ja valtiontaloutta 25 milj. eurolla. Päätösperäisiä toimenpiteitä tehdään 9,3 milj. eurolla vuonna 2025 ja arviolta 11,6 milj. eurolla vuonna 2026. Päätösten vaikutus kunnan peruspalvelujen valtionosuuksiin on noin 1,1 milj. euroa vuonna 2025. Osana kokonaisuutta kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan vuonna 2025 noin 22,7 milj. euron valtionosuuden vähennys, jolla varmistetaan kokonaisuuden valtiontaloutta vahvistavan vaikutuksen toteutuminen

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain sote-uudistusta koskevien siirtymäsäännösten mukaan valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus tehdään sote-uudistuksen jälkeen ensimmäisen kerran varainhoitovuodelle 2025. Kustannustenjaon tarkistuksen valtionosuusvaikutus on noin 64,5 milj. euroa, kun huomioidaan jo sote-siirtolaskelman yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirretyt kustannukset ja tuotot.

Kuntien valtionosuustehtävien ja niihin liittyvän rahoituksen muutokset vuonna 2025

	1 000 euroa
Oppimisen tuen uudistaminen	38 211
Kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetukseen	8 583
B1-kielen opetuksen lisääminen yhdellä vuosiviikkotunnilla	5 790
Maahanmuuttajaäitien aseman parantaminen	4 940
Yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nostaminen 100 prosenttiin	4 545
Ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen vahvistaminen	500
Työllisyysmäärärahojen alentaminen kuntien velvoitteita vähentämällä	-37 000
Kuntien työllistämismäärärahojen kumoaminen (57 vuotta täyttäneet työttömät työnhakijat)	-18 650
Pakolaiskiintiön lasku 500 henkilöön, vaikutukset kotoutumiskoulutukseen	-913
Paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista luopuminen	-442
Esi- ja perusopetuksen tuen asiakirjojen vähentäminen	-420
Henkilöstön täydennyskoulutuksen raportointivelvoitteesta luopuminen varhaiskasvatuksessa	-100

Määräaikaisia työntekijöitä koskevan raportointivelvoitteen keventäminen varhaiskasvatuksessa	-70
Varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisveloitteesta luopuminen	-44
	4 930

Kuntien peruspalveluiden valtionosuusprosentti nousee 21,92 prosentista 25,02 prosenttiin vuonna 2025.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentissa huomioon otettavat tekijät

Muutos	vaikutus valtionosuus- prosenttiin (%-yksikköä)	Vaikutus valtionosuuksiin (1 000 €)
TE-uudistukseen liittyvät pysyvät valtionosuuden lisäykset	4,67	657 954
Sote-uudistuksen valtionosuusvaikutuksia lieventävä valtionosuuden lisäys	2,54	277 000
Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen vaikutus	0,68	64 498
Valtionosuustehtävien muutokset	0,04	4 930
Sote-uudistuksen johdosta valtionosuuteen tehtävät pysyvät vähennykset	-4,60	-501 156
Hallitusohjelman mukaisen indeksisäästön vaikutus	-0,23	-25 275
	3,10	477 951

Valtionosuudet Ruskolla

Vuonna 2025 valtionosuutta Ruskolle maksetaan 5,5 milj. euroa, joka on noin 134 000 euroa eli 2,4 prosenttia vähemmän talousarvioennusteeseen 2024 verrattaessa.

Valtionosuuden laskun yksi selittävä tekijä on veromenetysten kompensatio, joka on 345 000 euroa pienempi 2025. Usean kunnan, kuten Ruskon valtionosuudet pienenevät vuoteen 2024 verrattuna. Rakenteellinen muutos tulee verotulomenetysten korvauksiin, joiden taso putoaa tähän vuoteen verrattuna 307,5 milj. euroa. Ensi vuodesta alkaen kunnallisveroa saadaan enemmän kun ansiotuloverotus kunnallisverotuksesta poistuu. Vastaavasti verotulomenetyksiä saadaan siten vähemmän, koska kompensointiin ei ole enää tarvetta. Vaikutuksen pitäisi kuitenkin olla plus miinus nolla.

Valtionosuudet on huomioitu kunnan talousarviossa valtion syyskuussa toimittaman laskelman mukaisesti.

Valtionosuudet, 1 000 €	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021	TP2022	TP2023	TA2024	TAE2024	TA2025	TS2026	TS2027
Peruspalveluiden valtionosuus		5 780	6 448	5 148	5 753	4 271	4 811	4 761	4 919	4 919	4 919
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)		-57	114	-10	143	1 148	1 106	1 110	1 163	1 163	1 163
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet		-1 199	-1 181	-1 090	-971	-973	-977	-1 116	-1 116	-1 116	-1 116
Verotulomenetysten kompensatiot		271	2 398	2 371	2 839	872	868	847	502	502	502
YHTEENSÄ		4 781	4 795	7 779	6 419	7 764	5 318	5 602	5 468	5 468	5 468

Toimintatuotot

Vuoden 2025 ulkoiset toimintatuotot, 4,3 milj. euroa, nousevat talousarvioennusteeseen 2024 nähden noin 249 000 euroa eli 6,1 prosenttia. Kehykseen nähden toimintatuotot nousevat 227 000 euroa eli 5,5 prosenttia.

Toimintatuotoista myyntituottoja saadaan vuonna 2024 noin 1,8 milj.euroa, joka on lähestulkoon yhtä paljon kuin 2024 talousarvioennusteessa ja kehyksessä.

Maksutuottoja saadaan vuonna 2025 noin 445 000 euroa, joka on 6,0 prosenttia eli 25 000 euroa enemmän kuin talousarvioennusteessa 2024 ja talousarviokehykseen nähden 63 000 euroa eli 12,4 prosenttia vähemmän. Maksutuottoja nostaa hyvinvointipalveluiden maksutuotot 14 800 euroa, kun taas varhaiskasvatuksen maksutuotot laskevat 90 000 eurolla varhaiskasvatusmaksujen laskun vuoksi. Kyseinen summa on huomioitu myös talousarvioennusteessa 2024.

Avustustuloja on budjetoitu talousarvioon vuodelle 2025 noin 288 000 euroa, joka 47,3 prosenttia vähemmän kuin talousarvioennusteessa 2024 eli 258 000 euroa ja talousarviokehykseen nähden 192 000 euroa vähemmän. Tukien ja avustuksien väheneminen talousarvioennusteeseen 2024 nähden johtuu mm. koulun hankeavustusten laskulla 177 000 euroa, työllistämistuen avustusmaksun jäämisestä pois noin 42 866 euroa ja hyvinvointipalveluiden avustusmaksun vähenemisellä 14 500 euroa.

Muita toimintatuottoja on talousarvioon vuodelle 2025 budjetoitu noin 1,8 milj. euroa eli 34,9 prosenttia ja 456 000 euroa enemmän kuin vuoden 2024 talousarvioennusteessa ja kehyksessä. Muihin toimintatuottoihin on tonttien myyntiin varattu tuloa 305 000 euroa enemmän kuin vuonna 2024. Lisäksi teknisiin palveluihin on lisätty 50 000 euroa hulevesimaksutuloihin ja muiden rakennusten vuokratuloa 88 000 euroa enemmän kuin 2024 talousarvioennusteessa.

MENOPERUSTEET**Toimintakulut**

Vuoden 2025 ulkoiset toimintakulut, 21,5 milj. euroa, nousevat talousarvioennusteeseen nähden noin 120 000 euroa eli 0,6 prosenttia ja kehykseen nähden taas laskevat noin 761 000 euroa eli 3,4 prosenttia.

Henkilöstökulut ja henkilöstömuutokset

Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus allekirjoitettiin 8.6.2022 sopijaosapuolten KT:n, JUKO:n ja JAU:n kesken. Sopimuskausi on voimassa 1.5.2022-30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia.

Sopimukseen kirjattiin sopimus ns perälautatarkastelusta. Pääsopijajärjestöt hyväksyivät 7.3.2023 siihen liittyvän sopimuksen. Perälautatarkastelun perusteella pysyvien sopimusten lisäkustannusvaikutus 2023 oli 1 prosenttia ja vuodelle 2024 noin 1,1 prosenttia. Vuoden 2025 aikana astuu uusi sopimus voimaan.

Ruskon talousarvion 2025 kehykseen tehtiin 3,6 prosentin korotus palkkakuluihin. Kehystä laadittaessa toimialojen palkkakulut arvioitiin vielä erikseen korottaen niitä oikealle tasolle. Uuden tulevan sopimuksen vaikutusta ei ole huomioitu talousarviossa.

Talousarvioennusteen 2024 nähden henkilöstökulut, 12,6 milj. euroa, nousevat noin 30 000 euroa eli 0,2 prosenttia ja laskevat talousarviokehykseen 2025 nähden 288 000 euroa eli 2,2 prosenttia.

Palkat ja palkkiot vuonna 2025 ovat 10,2 milj. euroa ovat vuoden 2024 talousarvioennustetta 0,2 prosenttia eli 20 000 euroa alhaisemmat. Talousarviokehukseen nähden kulut ovat 2,1 prosenttia suuremmat eli 200 000 euroa. Henkilösivukulut 2,4 milj. euroa vuonna 2025 ovat talousarvioennusteeseen nähden 2,1 prosenttia eli 50 000 euroa suuremmat ja kehukseen nähden 3,3 prosenttia eli 82 000 euroa pienemmät.

Henkilöstökulujen tarkempi erittely löytyy henkilöstösuunnitelmaosiosta.

Talousarvioesitys ei sisällä uusia vakituisia henkilöstölisäyksiä.

Kunnanhallitus on esittämässä sivistysjohtajan viran perustamista. Tämä virka esitetään perustettavaksi eläkkeelle siirtyvän johtavan rehtorin tilalle. Talousarviossa on tällä hetkellä varattuna esityksen mukaisesti.

Henkilöbudjetissa on seuraavat tehtävien vähennykset:

Kunnanhallitus

3 palkkatukityöllistettyä

Opetus

1.8.2025

1 luokanopettaja

4 ohjaajaa

Varhaiskasvatus

1.3.2025

1 päiväkodinjohtaja

1.7. 2025

3 lastenhoitajaa

Henkilölisäyksiä:

Kunnanhallitus

2 henkilöä arkiston siirtotehtävään 2 kk

Varhaiskasvatus

1 hankekoordinaattori (yhteinen koordinaattori Auran, Sauvon ja Oripään kanssa), HTV ei kasva

Palvelujen ostot

Vuonna 2025 palvelujen ostot, 6,3 milj. euroa, nousevat talousarvioennusteeseen 2024 nähden noin 184 000 euroa eli 3,0 prosenttia ja kehukseen nähden laskevat noin 341 000 euroa eli 5,1 prosenttia.

Palveluiden ostot kasvavat vuodesta 2024 TE-palvelu-uudistuksen myötä. Rusko maksaa TE-palvelutehtävän hoitamisesta isäntäkunnalle ja Raisiolle, joka tuottaa TE-palveluiden lähipalvelut, yhteensä 490 497 euroa. Sen lisäksi varhaiskasvatuksen palvelusetelimenoa on nostettu 75 000 euroa verrattuna muutettuun talousarvioon 2024.

Palveluiden ostomenoja on karsittu lähestulkoon jokaisella toimialalla talousarvioon 2024 ja tilinpäätökseen 2023 nähden. Yleishallinnossa on palveluiden ostoja vähennetty noin 51 000 euroa, elinkeinobudjetista noin

51 000 euroa, kaavoituksen ja maankäytön budjetista 36 000 euroa, hyvinvointipalveluista 28 000 euroa ja teknisten toimialapalveluista 126 000 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Vuonna 2025 aineet, tarvikkeet ja tavarat, 1,6 milj. euroa, vähenevät talousarvioennusteeseen nähden noin 63 000 euroa eli 3,8 prosenttia ja kehykseen nähden 85 000 euroa eli 5,1 prosenttia.

Avustukset

Vuonna 2025 avustusmenot, 653 000 euroa, vähenevät talousarvioennusteeseen ja kehykseen nähden noin 21 000 euroa eli 3,3 prosenttia. Avustusmenoja kasvattaa työmarkkinatuen kuntaosuusmaksu, joka nousee kuntien rahoitusvastuun laajentumisen myötä noin 133 000 euroa.

Vastaavasti avustusmenoja on vähennetty kesänuorten palvelusetelien osalta 33 000 eurolla.

Varhaiskasvatuksen tukia on vähennetty yhteensä 41 200 euroa.

Muut toimintakulut

Vuonna 2025 muut toimintakulut 388 000 euroa vähenevät talousarvioennusteeseen nähden 52 000 euroa eli 11,8 prosenttia ja kehykseen nähden noin 68 000 euroa eli 14,9 prosenttia. Muiden toimintakulujen olennaisin muutos verrattaessa vuoden 2024 talousarvioennusteen muodostuu mm. hyvinvointipalveluiden vuokramenon poistumisesta 31 000 euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Vuonna 2025 rahoitustuotot ja -kulut arvioidaan olevan yhteensä 173 000 euroa. Rahoitustuotot- ja kulut laskevat talousarvioennusteeseen 2024 ja kehykseen nähden 54 000 euroa eli 23,8 prosenttia. Laskua selittää arvio korkokustannusten laskemisesta noin 3,5 prosentista 2,2 prosenttiin.

Taloussuunnitelmavuosille 2026-2027 korkokustannus on arvioitu vuoden 2025 mukaan. Lisäksi laskelmissa on huomioitu investointeihin liittyvien lainarahoituksen lisätarve. Vuoden 2025 investointimenot suunnitellaan mahdollisesti toteutettavan purkamalla kunnan sijoitussalkkua ja ottamalla pitkäaikaista lainaa 1,5 milj.euroa sekä lisäämällä lyhytaikaisen lainan määrää 500 000 eurolla.

Poistot ja lisäpoistot

Vuonna 2025 poistot, 2,1 milj.euroa, laskevat talousarvioennusteeseen 50 000 eli 2,3 prosenttia ja kehykseen nähden 10 000 euroa eli 0,5 prosenttia. Poistoihin sisältyy kunnantalon rakennuksen matalan osan purkamisen ja saneerauksen vuoksi tehtävät lisäpoistot 40 000 euroa kumpanakin vuonna 2025 ja 2026.

Investoinnit

Vuonna 2025 esitetään investointimenoiksi (brutto) 6 075 000 euroa. Suurimmat investointihankkeet ovat Kunnantalo/kirjasto 2,5 milj. euroa (yht. 4,5 milj.euroa) ja Karhukallion päiväkodin saneeraushanke 1,5 milj. euroa.

Kunnallistekniikkaa rakennetaan yhteensä 1,3 milj.eurolla kaava-alueille: Hiidenvainio, Päälistönmäki ja Ketunluola. Sen lisäksi investointiohjelmaan on lisätty erilaisia korjaus-, muutos- ja uudistushankkeita.

Investointimenoiksi arvioidaan vuonna 2026 yhteensä 3,0 milj.euroa ja 2027 yhteensä 1,9 milj.euroa

ALIJÄÄMÄN KATTAMISVELVOITE

Kuntalaki (§ 110) edellyttää kuntien taloudenpidolta tasapainoa. Vuosien aikana syntyneet yli- ja alijäämät kertyvät taseen riveille Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) ja Tilikauden ylijäämä (alijäämä). Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Vuoden 2025 tulos on –6 418 euroa ja suunnitelmavuosien 2026-2027 tulokset ovat ylijäämäisiä. Näiden vuosien alijäämät katetaan edellisten tilikausien taseen ylijäämästä. Taseen ylijäämä arvioidaan vuoden 2027 lopussa olevan 16,7 milj. euroa. Kriisikuntakriteerit eivät näin ollen ole täyttymässä.

Tulevien vuosien tuloskehitys talousarvioesityksen mukaan aavistuksen verran ylijäämäinen. Lisäksi viimeisimmät tehdyt talousarvion tasapainottamistoimenpiteet sisältävät toteutumisriskin. Karsintaa jouduttiin sellaisista menoista, jotka eivät välttämättä tule toteutumaan. Tämän vuoksi on talouden tasapainottamistyötä jatkettava tulevina vuosina.

Kunnanhallitus teki 31.10.2023 § 234 päätöksen organisaatorakenteen kehittämistyön käynnistämisestä. Tarkastelu aloitettiin opetus- ja varhaiskasvatuksen toimialasta. Tämän jälkeen tarkastelun kohteeksi otettiin muut toimialat. Organisaatorakenteen kehittäminen saatiin päätökseen syksyllä 2024. Lisäksi samassa kunnanhallituksen kokouksessa päätettiin § 233 täyttölupamenettelyn aloittamisesta vuoden 2024 alusta. Täyttölupamenettelyn tarkoituksena on varmistaa henkilöstöressurssien optimaalinen käyttö. Täyttölupamenettelyä on hyvä jatkaa vuoden 2025 aikana.

Jotta talous on kestävällä pohjalla, toimialojen tulee selvittää ja ottaa käyttöön uusia tehokkaampia toimintatapoja ja tehdä uudelleenjärjestelyjä tehtävien osalta tarkistaen, että nykyiset henkilöstöressurit ovat oikein mitoitettuja ja tehokkaassa käytössä.

Vuoden 2025 aikana talouden tehostamistoimenpiteitä etsitään käymällä lävitse mm. kunnan hankintaprosessit.

Taulukko eri vuosien yli-/alijäämät ja tasearvo sekä ennuste tuleville vuosille

Tilikauden yli-/alijäämät ja ennuste	Tulos	Taseen yli-	
		alijäämä	Yhteensä
2018	902 227	14 065 725	14 967 952
2019	-1 696 993	14 967 952	13 270 959
2020	2 294 127	13 270 959	15 565 086
2021	1 041 464	15 565 086	16 606 550
2022	430 913	16 606 550	17 037 463
2023	12 359	17 049 822	17 062 181
TAE2024	-897 000	17 062 181	16 165 181
2025	-6 418	16 165 181	16 158 763
2026	265 108	16 158 763	16 423 871
2027	289 331	16 423 871	16 713 202

TOIMINTAKATTEIDEN KEHITYS TOIMIELIMITTÄIN

Alla olevassa taulukossa esitetään toimintakatteet valtuuston sitomien tehtävälueiden osalta. Toimintakate 17,2 milj. euroa paranee 129 000 euroa eli 0,7 prosenttia vuoden 2024 talousarvioennusteeseen nähden ja kehukseen nähden 988 000 eurolla 5,4 prosenttia.

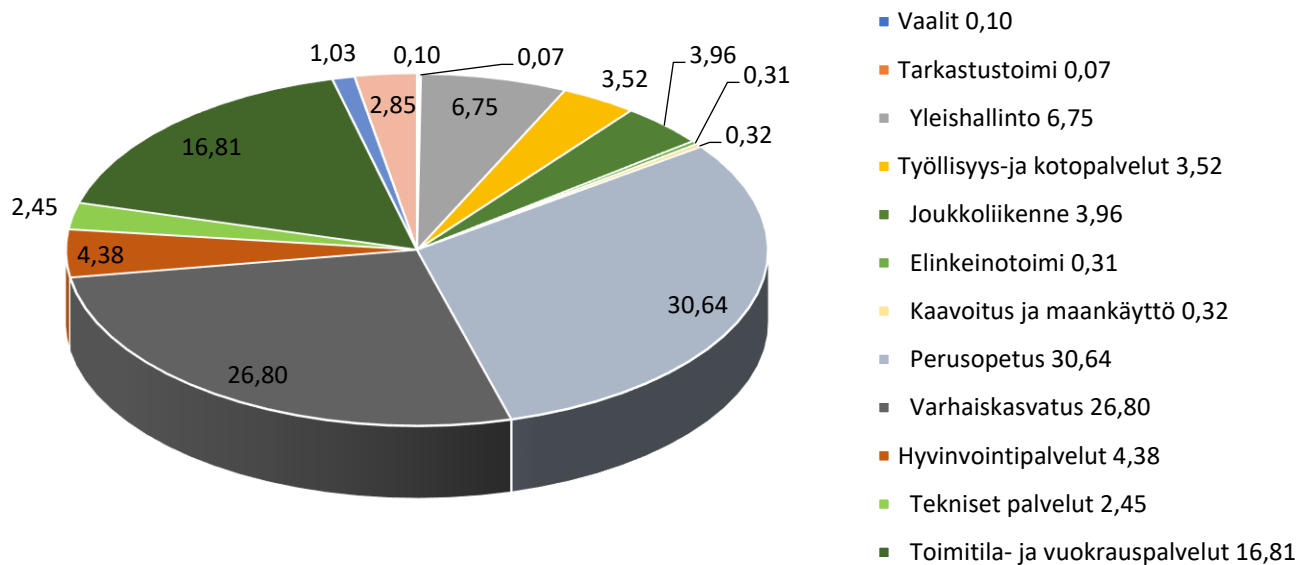
Kunnanhallitus käsitteli alustavaa kehystä 17.6.2024 § 144. Kehys oli 1,6 milj. euroa alijäämäinen. Ohjeeksi toimialoille tuolloin annettiin talouden tasapainottamistoimenpiteiden etsiminen talousarviota laadittaessa. Kehystä tarkistettiin 26.8.2024 § 172. Lautakunnat käsitelivät talousarviota syyskuun aikana.

Talousarvioseminaari pidettiin 7.10.2024. Lautakuntien esityksen jälkeen tulos oli alijäämäinen 925 000 euroa. Tavoitteeksi annettiin nostaa veroja ja kolmanneksella esitetystä etsiä lisäsäästöjä. Veronkorotusten ja lisätasapainotuksen jälkeen tulos oli alijäämäinen 355 000 euroa. Kunnanhallitus antoi sen jälkeen vielä ohjeen tasapainottaa tulos nolnaan euroon. 350 000 euroa tasapainotettiin niin, että henkilöstökuluihin (ei lomautuksia, eikä irtisanomisia) ei saanut koskea, vaan kaikki vähennykset tehtiin muista menoeristä tai tuloja lisäämällä.

Toimintakatteiden kehitys (ulkoiset erät)

	TP 2023	TA 2024	MTA 2024	KEHYS	LTK-ESITYS	TA 2025	TA25-MTA24, %	ERO KEHYKSEEN	kehys	mta/ta
VAALIT	-16 054	-3 717	-3 717	-18 740	-8 270	-12 526	236,99	-6 214	-33,16	-8 809
TARKASTUSTOIMI	-12 306	-15 431	-15 431	-15 516	-15 563	-15 563	0,86	47	0,30	-132
KUNNANHALLITUS	-2 320 045	-2 299 361	-2 299 361	-2 769 349	-2 548 531	-2 412 791	4,93	-356 558	-12,88	-113 430
Yleishallinto	-1 463 610	-1 504 632	-1 504 632	-1 639 340	-1 523 784	-1 449 647	-3,65	-189 693	-11,57	54 985
Työllisyys- ja kotopalvelut	-125 457	-180 957	-180 957	-502 072	-768 497	-731 497				
Joukkoliikenne	-824 370	-840 891	-840 891	-852 038	-851 406	-851 406	1,25	-632	-0,07	-10 515
Elinkeinotoimi	-88 558	-117 700	-117 700	-119 230	-89 352	-66 462	-43,53	-52 768	-44,26	51 238
Kaavoitus ja maankäyttö	181 950	344 819	344 819	343 331	684 508	686 221	99,01	-342 890	99,87	341 402
OPETUS- JA VARHAISKASVATUSLAUTAKUNTA	-10 704 243	-10 579 100	-11 206 735	-11 474 924	-11 487 752	-11 298 663	0,82	-176 261	-1,54	-91 928
Perusopetus	-5 454 743	-5 380 967	-5 835 170	-5 834 584	-5 876 011	-5 808 239	-0,46	-26 345	-0,45	26 931
Varhaiskasvatus	-5 249 500	-5 198 133	-5 371 565	-5 640 340	-5 611 741	-5 490 424	2,21	-149 916	-2,66	-118 859
HYVINVOINTILAUTAKUNTA	-705 311	-885 928	-885 928	-911 729	-869 502	-823 404	-7,06	-88 325	-9,69	62 524
TEKNINEN LAUTAKUNTA	-3 500 950	-3 312 917	-3 312 917	-3 362 885	-3 184 135	-3 016 123	-8,96	-346 762	-10,31	296 794
Tekniset palvelut	-424 925	-421 512	-421 512	-435 190	-423 255	-364 255	-13,58	-70 935	-16,30	57 257
Toimitila- ja vuokrauspalvelut	-3 076 025	-2 891 405	-2 891 405	-2 927 695	-2 760 880	-2 651 868	-8,28	-275 827	-9,42	239 537
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	-138 575	-159 641	-159 641	-164 442	-167 619	-163 531	2,44	-911	-0,55	-3 890
VESIHUOLTOLAITOS	553 284	540 175	540 175	532 273	525 421	544 421	0,79	-12 148	2,28	4 246
YHTEENSÄ	-16 844 200	-16 715 920	-17 343 555	-18 185 312	-17 755 951	-17 198 180	-0,84	-987 132	-5,43	145 375

Menojakauma tehtäväalueittain 2025

KONSERNITAVOITTEET

Kuntien talousarvion ja -suunnitelman kuntalain 110 §:n mukaan ”valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.”

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan ja yhden tai useamman muun yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla on yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa määräysvalta.

Ruskon vesilaitos on taseyksikkö ja kuuluu Ruskon sisäiseen liiketoimintaan. Valtuustoa ja taseyksikköä ohjaavat muut toimielimet voivat asettaa taseyksikölle sitovia tavoitteita. Taseyksikön tulos-, investointi- ja rahoitusbudjeteissa menojen ja tulojen sitovuus määrätään sekä valtuuston, että johtokunnan suhteen. Taseyksikön tulojen tulee suunnittelukaudella kattaa toiminnan kustannukset. Pitkällä aikavälillä tulorahoituksella pitää kattaa myös investoinnit siltä osin kuin niitä ei rahoiteta omanpääomanehtoisella rahoituksella.

Ruskon kunnan omistukset eri yhteisöissä:

	Kotipaikka	Omistusosuus, %
Kuntayhtymäosuudet		
Raision seudun koulutuskuntayhtymä	Raisio	5,17
Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä	Turku	
Varsinais-Suomen Liitto	Turku	0,97
Tytäryhteisöt		
As Oy Ruskon Metsärinne	Rusko	100
As Oy Ruskon Metsäranta	Rusko	100
Kiinteistö Oy Ruskon Vuokratalot	Rusko	66,0
Osakkuusyhteisöt		
As Oy Ruskola	Rusko	28,25

Yleiset periaatteet

Kunnan strategiset linjaukset, omistajaohjaus ja konserniohjeet otetaan huomioon tytäryhteisöjen toiminnan suunnittelussa, ohjauksessa ja päätöksenteossa.

Valtuusto on hyväksynyt konserniohjeen 29.5.2023 § 25.

Vuonna 2023 käynnistettiin As Oy Metsärinteen ja As Oy Metsärannan sekä kunnan muiden yksittäisten asunto-osakkeiden yhtiöittämisselvitys. Vuoden 2025 aikana on tarkoitus tehdä päätökset selvityksen perusteella.

Kunnan yksi strateginen tavoite on tasapainoinen talous. Talousarvion tavoitteissa huomioidaan konsernin taloudellisia tunnuslukuja. Konsernin vuosittain seurattavat taloudelliset mittarit ovat konsernin vuosikate, konsernin kertynyt yli-/alijäämä, konsernin kertynyt yli-/alijäämä per asukas, konsernin lainamäärä, konsernin lainamäärä per asukas ja konsernin suhteellinen velkaantuneisuus.

Tytäryhteisöt lähettävät kunnanjohtajalle ja talous- ja hallintojohtajalle toiminnan ja talouden toteutumisasiaportin tilinpäätöksen valmistumisen yhteydessä. Kunnanjohtajaa ja talous- ja hallintojohtajaa tulee pitää tietoisena kaikista tytäryhtiöitä koskevista olennaisista toimintaan ja talouteen vaikuttavista asioista.

Yhteisöjen tulee pyrkiä ennalta estämään erilaisten riskien realisoituminen muun muassa toimivilla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännöillä.

Tavoitteet vuodelle 2025

Asunto-osakeyhtiöiden Metsärinteen ja Metsärannan sekä kiinteistö Oy Ruskon Vuokrataloille tavoitteeksi asetetaan vuokrausaste 98 prosenttia.

Laaditaan vuokrattavien asuntojen vuokrien määrien selvitys ja asetetaan nykytasolle.

Lisäksi konsernille on asetettu seuraava tavoite: Konsernin lainamäärä enintään yhteensä 2 500 €/asukas. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä konsernin lainamäärä on ollut 1 569 €/asukas.

KÄYTTÖTALOUSOSA

TULOSLASKELMA (Ulkoiset)

	TP 2023	MTA2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT					
MYNTITUOTOT	1 761 849	1 635 880	1 828 400	1 828 400	1 846 684
MAKSUTUOTOT	440 785	520 225	445 025	445 025	449 475
TUET JA AVUSTUKSET	465 646	546 066	287 600	287 600	287 600
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 298 694	1 308 260	1 764 460	1 764 460	1 781 989
TOIMINTATUOTOT	3 966 974	4 010 431	4 325 485	4 325 485	4 365 748
TOIMINTAKULUT					
HENKILÖSTÖKULUT	-11 965 946	-12 552 212	-12 596 050	-12 847 982	-13 104 937
PALKAT JA PALKKIOT	-9 640 022	-10 186 274	-10 179 838	-10 383 437	-10 591 107
HENKILÖSIVUKULUT	-2 325 923	-2 365 939	-2 416 212	-2 464 545	-2 513 830
ELÄKEKULUT	-1 969 691	-2 055 149	-2 141 954	-2 184 800	-2 228 493
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-356 232	-310 790	-274 258	-279 745	-285 337
PALVELUJEN OSTOT	-6 056 434	-6 090 104	-6 310 465	-6 436 664	-6 565 380
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 620 458	-1 638 930	-1 575 985	-1 607 504	-1 639 639
AVUSTUKSET	-568 667	-632 350	-653 182	-666 246	-679 570
MUUT TOIMINTAKULUT	-599 669	-440 390	-387 983	-395 743	-403 653
TOIMINTAKULUT	-20 811 173	-21 353 986	-21 523 665	-21 954 139	-22 393 179
TOIMINTAKATE	-16 844 199	-17 343 555	-17 198 180	-17 628 654	-18 027 431
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
VEROTULOT	14 032 085	13 180 000	14 005 000	14 747 000	15 210 000
VALTIONOSUJEDET	5 317 881	5 732 067	5 468 406	5 468 406	5 468 406
KORKOTUOTOT	1 509	2 000	2 000	2 000	2 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	48 416	21 000	25 000	25 000	25 000
KORKOKULUT	-249 092	-250 000	-200 000	-200 000	-200 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-2 023	0	0	0	0
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-201 190	-227 000	-173 000	-173 000	-173 000
VUOSIKATE	2 304 577	1 341 512	2 102 226	2 413 752	2 477 975
POISTOT JA ARVONALENTUMISET					
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-2 311 139	-1 974 230	-2 127 565	-2 167 565	-2 207 565
ARVONALENTUMISET	0	-241 229	0	0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 311 139	-2 215 459	-2 127 565	-2 167 565	-2 207 565
TILIKAUDEN TULOS	-6 562	-873 947	-25 339	246 187	270 410
POISTOERON MUUTOS	18 921	18 921	18 921	18 921	18 921
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	12 359	-855 026	-6 418	265 108	289 331

HALLINTO- JA OSALLISUUSPALVELUT

VAALIT

Toimielin Keskusvaalilautakunta

Tehtäväalue Vaalit

Vastuhenkilö talous- ja hallintojohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Keskusvaalilautakunta huolehtii kunnallisten ja valtiollisten vaalien kunnalle kuuluvista tehtävistä.

Olennaiset muutokset ja tapahtumat

Vuonna 2025 huhtikuun alussa järjestetään alue- ja kuntavaalit.

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>MTa2024</u>	<u>Ta2025</u>	<u>Ts2026</u>	<u>Ts2027</u>
Toimintatuotot	11 554	26 000	26 000	10 000	10 000	10 000
Toimintakulut	-27 607	-29 717	-29 717	-22 526	-22 978	-23 437
josta palvelujen ostot	-8 617	-9 643	-9 643	-6 330	-6 457	-6 587
Toimintakate	-16 054	-3 717	-3 717	-12 526	-12 978	-13 437
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut						
Toimintakate						
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	11 554	26 000	26 000	10 000	10 000	10 000
Toimintakulut	-27 607	-29 717	-29 717	-22 526	-22 978	-23 437
Toimintakate (=sitova)	-16 054	-3 717	-3 717	-12 526	-12 978	-13 437
muut laskennalliset erät poistot	-755	-581	-581	-772	-772	-772
nettomenot/asukas	-2,61	-0,67	-0,67	-2,07	-2,13	-2,18
nettomenot/äänioikeutettu	-3,49	-0,88	-0,88	-2,71	-2,80	-2,90
asukkaat	6 438	6 447	6 447	6 436	6 470	6 509
äänioikeutetut	4 814	4 908	4 908	4 908	4 908	4 908

TARKASTUSTOIMI

Toimielin Tarkastuslautakunta

Tehtäväalue Tilintarkastus

Vastuhenkilö Talous- ja hallintojohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Tilintarkastuksen tehtävänä on hyvän tilintarkastustavan mukaisesti tarkastaa, onko kunnan hallintoa ja taloutta hoidettu kunnanvaltuuston päätösten mukaisesti sekä muutoin asianmukaisesti.

Olennaiset muutokset ja tapahtumat

Lautakunnan päätavoitteena on käydä läpi kaikki palvelualueet toimintakautensa aikana.

Vuositavoitteena käydään läpi palvelualueet ja toiminnot suunnitelman mukaisesti.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>MTa2024</u>	<u>Ta2025</u>	<u>Ts2026</u>	<u>Ts2027</u>
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-12 306	-15 431	-15 431	-15 563	-15 874	-16 193
josta palvelujen ostot	-6 888	-9 476	-9 476	-9 598	-9 790	-9 987
Toimintakate	-12 306	-15 431	-15 431	-15 563	-15 874	-16 193
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut						
Toimintakate						
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-12 306	-15 431	-15 431	-15 563	-15 874	-16 193
Toimintakate (=sitova)	-12 306	-15 431	-15 431	-15 563	-15 874	-16 193
muut laskennalliset erät	-18 098	-12 141	-12 141	-11 974	-11 974	-11 974
poistot						
nettomenot/asukas	-4,72	-4,27	-4,27	-4,28	-4,30	-4,33
asukkaat	6438	6 450	6 450	6 436	6 470	6 509

YLEISHALLINTO

Toimielin Kunnanhallitus

Tehtäväalue Yleishallinto

Vastuhenkilö talous- ja hallintojohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Yleishallinnon tehtävänä on tukipalvelujen (ICT-, talous- ja henkilöstöhallinto) tuottaminen tulosalueille ja yleisvastuu päätöksenteko- ja luottamushenkilötoiminnan toimivuudesta ja kehittämisestä. Yleishallinto huolehtii vaalien järjestämisestä kunnassa, seudullisen joukkoliikenteen (Föli-järjestelmä) palveluiden järjestämisestä, kunnan kotouttamisasioiden ja työllisyyspalveluiden koordinoinnista seuraten niiden laatua ja taloudellisuutta. Lisäksi seurataan kootusti kunnan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista eri toimialoilla.

Olennaiset muutokset ja tapahtumat

Sote ja pelastustoiminta siirtyi hyvinvointialueille 1.1.2023. Kuntiin jäi edelleen velvoitteita toimia asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen puolesta. Hyvinvoinnin edistäminen vaatii yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa. Vuodesta 2023 on toiminut useita yhteistyöryhmiä kuntien ja sote-palveluiden välillä.

TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle 1.1.2025. Uudistustyö käynnistettiin vuoden 2022 lopulla ja lokakuun 2023 loppuun mennessä toimitettiin työ- ja elinkeinoministeriöön ilmoitus Turun työllisyysalueesta. Yhteistyösopimuksen Turun isäntäkuntamallista hyväksyi Varsinais-Suomen alueella 23 kuntaa. Vuoden 2024 aikana TE-palvelu-uudistustyö on jatkunut. Vuoden 2025 alusta Ruskon työllisyysasioiden lähipalveluita hoitaa Raisio 54§ kuntana, kuten muille Läntisen alueen kunnille (Naantali, Masku, Nousiainen ja Mynämäki). Muita keskistettyjä työllisyyspalveluita toimittaa Turku isäntäkuntana koko työllisyysalueelle. Rusko on varannut talousarviossa TE-palveluiden tuottamiseen käytettäväksi yhteensä 491 000 euroa. Valtionosuutta TE-uudistuksen valtionosuus rahoitus vuonna 2025 on viimeisimmän laskelman mukaan 522 586 euroa. Lisäksi kuntien maksaman työttömien kuntaosuusmaksuperusteet muuttuvat. Ruskon maksu nousee arvion mukaan noin 130 000 eurosta 255 000 euroon.

TE-uudistusten myötä myös KOTO-laki uudistuu ja astuu voimaan 1.1.2025 samaan aikaan TE-palvelu-uudistuksen kanssa. Kotoutumislakia täydennetään asetuksilla, jotka koskevat monikielistä yhteiskuntaorientaatiota ja alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkiota. Vuodesta 2025 alkaen kuntien tulee järjestää kotoutuja-asiakkaille monikielistä yhteiskuntaorientaatiota osana kotoutumispalveluita. Siinä maahan muuttaneet saavat tietoa suomalaisen yhteiskunnan arvoista ja normeista, yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista, työllistymisestä ja muusta suomalaisessa yhteiskunnassa toimimiseen liittyvästä. Kunnan kotouttamisohjelma vuosille 2023-2025 hyväksyttiin 28.8.2023 valtuustossa. Sitä täydentämään tulee tehdä kotouttamisohjelma, joka tulee toimittaa ELY:lle 5.12.2024. Talousarviossa 2025 kotouttamista varten on arvioitu avustustuloksi noin 27 000 euroa. Kyseisellä summalla rahoitetaan kotouttamispalvelut, jotka ollaan ostamassa Raision kaupungilta.

Ruskon kunta teki päätöksen liittyä Turun kaupunkiseudun kuntayhtymään vuonna 2022, jolloin se aloitti toimintansa. Vuonna 2024 laadittiin ja hyväksyttiin Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän seutustrategia vuosille 2024-2026.

Tiedolla johtamisen järjestelmän käyttöönotto aloitettiin vuonna 2024. Samalla käynnistettiin sähköisen arkiston käyttöönotto talous- ja palkkatositteiden osalta. Näiden osalta työ jatkuu vuonna 2025. Myös työvuorosunnittelu- ja seuranta ohjelman käyttöönotto aloitetaan alkuvuodesta. Kunnan hankintapolitiikka ja -ohje päivitetään vuoden 2025 aikana.

Ruskon kunnan puhelinvaihte ollaan lakkauttamassa vuoden 2025 alusta. Tilalle kaavaillaan soittorinkiä.

Nuorten kesätyöllistämiseen on talousarviossa 2025 varattu 10 000 euroa. Rahalla pystytään työllistämään noin 17 henkilöä.

Henkilöstö on tärkeä voimavara. Talousarvioon on varattu rahaa kulttuuri- ja liikuntaseteleiden ja joulujuhlan lisäksi polkupyöräedun hyödyntämiseen henkilökunnalle.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Kunnanhallituksen alaisia merkittävimpiä riskejä ovat:

Maailman muuttuvat tilanteet ja niiden vaikutus erilaisiin toimintoihin esim. resilienssi ja varautuminen. Kunnissa on meneillään useita uudistuksia, joiden valmisteluun vaaditaan aikaa ja resurssia sekä saadaan uusien tehtävien hoitoon niihin tarvittavat rahat.

Heikkenevä talous ja siitä johtuva menojen leikkaaminen heikentää kunnan kestävästä kehittämistä ja vaarantaa pakollisten toimintojen hoitamista.

Myös henkilöstön saatavuus koetaan ongelmana ja riskinä on se, että palveluita ei pystytä tuottamaan.

Kiinteistöjen kunto aiheuttaa ongelmia useissa Ruskon omistamissa ja käytössä olevissa tiloissa. Tulevat kiinteistöjen investointitarpeet vaikuttavat suuresti talouden kantokykyyn mutta myös toimintaan.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Mittari	TP 2023	TA 2025
Kunnan tasapainoinen talous	Tuloslaskelman ali-/ylijäämä	Ylijäämä kolmelta viimeiseltä vuodelta noin 1,5 milj. euroa.	Kolmen peräkkäisen tilinpäätöksen yhteistulos on ylijäämäinen
Maltillinen lainakanta	Kunnan lainakanta ja vuokravastuut enintään 2 000 €/asukas ja konsernin lainakanta 2 500 €/asukas	Kunnan lainakanta 1 070 €/asukas. Konsernin lainakanta 1 509 €/asukas.	Kunnan lainakanta ja vuokravastuut enintään 2 000 €/asukas ja konsernin lainakanta 2 500 €/asukas
Taloudellinen ennakkointi	Johdon raportointityökalun suunnittelu ja käyttöönotto	Selvitetty potentiaalista vaihtoehtoa.	Johdon raportointityökalun käyttöönottoa jatketaan.
Digitalisaation edistäminen	Digitalisaatioaste/ tehdyt sähköiset palvelu-uudistukset	Sähköinen allekirjoitus käyttöönotettu.	Tehdyt sähköiset palvelu-uudistukset
Toimivat kunnan rahoitus- ja hankintamallit	Laaditut asiakirjat ja uusien ohjeiden käyttöönotto.		Hankintapolitiikka laadittu ja Hankintaohjeet uudistettu.

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>MTa2024</u>	<u>Ta2025</u>	<u>Ts2026</u>	<u>Ts2027</u>
Toimintatuotot	26 504	72 366	72 366	29 500	29 500	29 500
Toimintakulut	-1 615 571	-1 757 955	-1 757 955	-2 210 644	-2 254 859	-2 299 951
josta palvelujen ostot	-665 853	-725 602	-725 602	-1 164 964	-1 188 264	-1 212 026
Toimintakate	-1 589 067	-1 685 589	-1 685 589	-2 181 144	-2 225 359	-2 270 451
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	76 294	84 948	84 948	89 085	90 867	92 685
Toimintakulut	-105 440	-65 465	-65 465	-40 201	-41 002	-41 822
Toimintakate	-29 146	19 483	19 483	48 884	49 865	50 863
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	109 404	157 314	157 314	118 585	120 367	122 185
Toimintakulut	-1 494 104	-1 823 420	-1 823 420	-2 250 845	-2 295 861	-2 341 773
Toimintakate (=sitova)	-1 384 701	-1 666 106	-1 666 106	-2 132 260	-2 175 494	-2 219 588
muut laskennalliset erät	885 533	896 466	896 466	857 196	857 196	857 196
poistot	-44 003	-30 658	-30 658	-49 550	-49 550	-49 550
nettomenot/asukas	-84,37	-124,08	-124,08	-205,81	-211,41	-216,92
asukkaat	6438	6 450	6 450	6 436	6 470	6 509

JOUKKOLIIKENNE**Toimielin** Kunnanhallitus**Tehtäväalue** Joukkoliikenne**Vastuhenkilö** Talous- ja hallintojohtaja**Tehtäväalueen kuvaus**

Kuuden kunnan yhdessä järjestämä joukkoliikenne Turun seudulla alkoi 1.7.2014. Turun seudun joukkoliikenteessä ovat mukana Turku, Kaarina, Raisio, Naantali, Lieto, Paimio ja Rusko. Joukkoliikenteen tavoitteena on tarjota monipuoliset, laadukkaat ja edulliset joukkoliikennepalvelut ruskolaisille.

Olennaiset muutokset ja tapahtumat

Joukkoliikenteen käyttöä ja asiakasmääriä pyritään kasvattamaan. Tavoitetta toteutetaan kartoittamalla asiakastarpeita ja optimoimalla joukkoliikenteen tarjontaa kysynnän mukaan. Asiakasmäärien nousu lisää lipputuloja ja vähentää sitä kautta kunnan tarvetta subventoida joukkoliikennettä verovaroin. Vuonna 2021 koululaiskuljetukset siirtyivät osaksi Föli-järjestelmää. Koulukuljetusten osuus kustannuksista määräytyy kunnanhallituksen hyväksymän taksan 2,30 euroa per oppilas mukaan. Loppu kustannus on budjetoitu joukkoliikenteen kustannuspaikalle. Koulukuljetukset eivät vaikuta asetettuihin tavoitteisiin. Runkolinjasto käynnistyy 1.7.2025. Se tulee helpottamaan Raisiossa asioivien liikkumista.

Föliille maksettavien joukkoliikenteen ja koulukuljetusten menojen arvioidaan vuonna 2025 olevan 1,2 milj. euroa ja tulot yhteensä 420 400 euroa eli nettokustannus on 787 487 euroa. Sen lisäksi Ruskon osuus liikenteen järjestämiskustannuksista on 59 110 euroa. Investointimenojen Ruskon osuus on 13 909 euroa.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Merkittävin riski joukkoliikenteen toiminnan osalta on liian vähäinen liikenteen käyttäjämäärä, joka lisää kunnan kustannuksia. Lisäksi Ruskon joukkoliikenteen talousarvio ei sisällä varautumista äkillisiin liikennemuutostarpeisiin.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Mittari	TP 2023	TA 2025
Joukkoliikenteen asiakasmäärien kasvattaminen	Asiakasmäärä/v	+16 %*	+ 4 % v.2023 tasosta

*laskennallinen matkamäärä + 6 % vuoden 2019 tasosta.

Tuloarviot ja määrärahat

	<u>Tp 2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>MTa2024</u>	<u>Ta2025</u>	<u>Ts2026</u>	<u>Ts2027</u>
<u>Ulkoiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-824 370	-840 891	-840 891	-851 406	-868 434	-885 802
josta palvelujen ostot	-821 555	-838 067	-838 067	-848 406	-865 374	-882 681
Toimintakate	-824 370	-840 891	-840 891	-851 406	-868 434	-885 802
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut						
Toimintakate						
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-824 370	-840 891	-840 891	-851 406	-868 434	-885 802
Toimintakate (=sitova)	-824 370	-840 891	-840 891	-851 406	-868 434	-885 802
muut laskennalliset erät	-936	-878	-878	-841	-841	-841
poistot	-10 802	-9 881	-9 881	-13 017	-13 017	-13 017
nettomenot/asukas	-129,87	-132,04	-132,04	-134,44	-136,37	-138,22
asukkaat	6438	6 450	6 450	6 436	6 470	6 509

ELINKEINOTOIMI

Toimielin Kunnanhallitus

Tehtäväalue Elinkeinotoimi

Vastuhenkilö Kunnanjohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Ruskon kunta osallistuu elinkeinotoiminnan kehittämiseen sekä oman kunnan, että koko Turun seutukunnan osalta, osallistumalla yritys- ja innovaatiotoimintojen keskittymän Turku Business Regionin (aiemmin Turun seudun kehittämiskeskus) toimintaan sekä mahdollistamalla omilla päätöksillä elinkeinotoiminnan monipuolistumisen ja lisääntymisen kunnan alueella esim. kaavoittamalla teollisuustontteja ja markkinoinnilla. Maaseutuasiamespalvelut ostetaan Liedon kaupungilta.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Eteläosan osayleiskaavan valmistumisen myötä jatkossa pystytään asemakaavoittamaan lisää liike- ja teollisuustontteja ja näin ollen laajentamaan elinkeinotoiminnan toimintaedellytyksiä. Ahola-Ojannon asemakaavan laajentumisen valmistuminen ja kunnallistekniikan rakentaminen sinne edesauttaa jatkossa kunnan teollisuustonttitarjontaa.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

-

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Mittari	TP 2023	TA 2025
Yritysten määrä	Toimivat yritykset/ 1000 asukasta (tällä hetkellä 90,8)	89	92

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>MTa2024</u>	<u>Ta2025</u>	<u>Ts2026</u>	<u>Ts2027</u>
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-88 558	-117 700	-117 700	-66 462	-67 791	-69 148
josta palvelujen ostot	-88 558	-117 700	-117 700	-66 462	-67 791	-69 148
Toimintakate	-88 558	-117 700	-117 700	-66 462	-67 791	-69 148
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut						
Toimintakate						
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-88 558	-117 700	-117 700	-66 462	-67 791	-69 148
Toimintakate (=sitova)	-88 558	-117 700	-117 700	-66 462	-67 791	-69 148
muut laskennalliset erät	-211	-313	-313	-197	-197	-197
poistot						
nettomenot/asukas	-13,79	-18,30	-18,30	-10,36	-10,51	-10,65
asukkaat	6438	6 450	6 450	6 436	6 470	6 509

ELINVOIMAPALVELUT**KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ****Toimielin** Kunnanhallitus**Tehtäväalue** Kaavoitus ja maankäyttö**Vastuhenkilö** Kunnanjohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Maa- ja tonttipolitiikan tarkoituksena on turvata suunnitelmallinen rakentaminen kunnan alueella hankkimalla kaavoitukseen soveltuvia maa-alueita. Elinvoimaohjelman yhtenä tavoitteena on raakamaan hankinta hallitusti tulevaisuuden tarpeisiin. Huolehditaan riittävästä asumis- ja yritystonttitarjonnasta uusilla ja ajan tasaisilla yleis- ja asemakaavoilla.

Olennaiset muutokset ja tapahtumat

Ketunluolan, Päällistönmäen ja Valkiavuoren tontteja luovutetaan rakentajille. Keskustan asemakaavan muutos toteutetaan.

Ruskon eteläosan osayleiskaava valmistuu vuonna 2025.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Tonttien kysyntään vaikuttava yleinen taloudellinen tilanne.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Mittari	TP 2023	TA 2025
Asukasluvun kasvun turvaava tonttitarjonta	Kunnassa luovutettavana olevat tontit (suluisissa kunnan luovuttamat)	Kunta 29 Seurakunta 4 Yksityiset 109 (kunnan myymät 2/ lunastetut 3)	Kunta 76 Seurakunta 8 Yksityiset 105 Yhteensä 189 (kunnan myymät/ lunastamat 15)
Ajantasainen maankäytön suunnittelu	Yleiskaavat ja kaavamuutokset	Ruskon kunnanosan osayleiskaavan valmistelu ei käynnistynyt.	Ruskon kunnanosan yleiskaavan valmistelu käynnistyy.
	Asemakaavat ja kaavamuutokset	Ketunluolan asemakaavan laajennuksen luonnosta valmisteltiin. Ahola -Ojanto valmistui.	Ketunluolan asemakaavan laajennus valmistuu. Keskustan asemakaavan muutos valmistuu. Päällistönmäen asemakaavan laajennus valmistuu. Lähteenmäen asemakaavan muutos valmistuu.

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>MTa2024</u>	<u>Ta2025</u>	<u>Ts2026</u>	<u>Ts2027</u>
Toimintatuotot	325 065	450 000	450 000	755 000	755 000	762 550
Toimintakulut	-143 115	-105 181	-105 181	-68 779	-70 156	-71 558
josta palvelujen ostot	-41 904	-92 100	-92 100	-55 384	-56 493	-57 622
Toimintakate	181 950	344 819	344 819	686 221	684 844	690 992
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut						
Toimintakate						
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	325 065	450 000	450 000	755 000	755 000	762 550
Toimintakulut	-143 115	-105 181	-105 181	-68 779	-70 156	-71 558
Toimintakate (=sitova)	181 950	344 819	344 819	686 221	684 844	690 992
muut laskennalliset erät poistot	-9 998	-7 884	-7 884	-7 961	-7 961	-7 961
nettomenot/asukas	26,71	52,24	52,24	105,39	104,62	104,94
asukkaat	6438	6 450	6 450	6 436	6 470	6 509

TEKNISET PALVELUT

Toimielin Tekninen lautakunta

Tehtäväalue Tekniset palvelut

Vastuhenkilö Tekninen johtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Tekniset palvelut toimittavat kunnan teknisen hallinnon ja infrapalvelut. Infrapalvelut ylläpitävät kunnan yleisiä alueita, liikenneväyliä, sekä hulevesiviemärintiä.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Teknisissä palveluissa pyritään nykyisten palveluiden säilyttäminen teiden kunnan, katujen ja liikenneturvallisuuden osalta. Seuraavan vuoden tavoitteena on strategian mukaisen toiminnan ylläpito. Liikenneturvallisuus on myös tärkeä teema vuonna 2025. Hulevesimaksu otetaan käyttöön ja sitä kautta myös tarkastellaan hulevesiverkoston kipukohtia.

Selonteko riskienhallinnasta

Riskienhallinnan avulla pyritään tunnistamaan ja arvioimaan riskejä sekä poistamaan, pienentämään tai siirtämään niitä ja niiden haittavaikutuksia.

Teknisten palveluiden olellisimmat riskit ovat kustannusten nousu ja sitä myötä mahdollisuus tarjota ylläpitopalvelut tarvittavissa määrin, sekä investointeihin liittyvät riskit.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Vuosittain tehtävä asiakastyytyväisyyskysely kuntalaisille

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TP 2024	TA 2025
Strategia Asiakkaat ja vaikuttavuus	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset (vaikuttavuustasolta keskiarvo) asteikolla 1–5	3,6	3,4
kaavateiden kunto ja puhtaanapito, hoidon taso	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,5	3,3
kaavateiden talvihoito	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,4	3,3
puistojen, liikuntapaikkojen ja viheralueiden hoito	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,4	3,3
jätehuolto	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,7	3,5
vesi- ja viemärihuolto	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	4,0	3,5
valaistus	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,7	3,5

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>MTa2024</u>	<u>Ta2025</u>	<u>Ts2026</u>	<u>Ts2027</u>
Toimintatuotot	168 715	109 100	109 100	163 100	163 100	164 731
Toimintakulut	-593 640	-530 612	-530 612	-527 355	-537 902	-548 659
josta palvelujen ostot	-221 913	-166 335	-166 335	-166 372	-169 698	-173 093
Toimintakate	-424 925,28	-421 512	-421 512	-364 255	-374 802	-383 928
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	45 684	49 154	49 154	50 968	51 987	53 027
Toimintakulut	-77 842	-42 337	-42 337	-42 053	-42 894	-43 752
Toimintakate	-32 158	6 817	6 817	8 915	9 093	9 275
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	214 398	158 254	158 254	214 068	215 087	217 758
Toimintakulut	-671 482	-572 949	-572 949	-569 408	-580 796	-592 411
Toimintakate (=sitova)	-457 084	-414 695	-414 695	-355 340	-365 709	-374 653
muut laskennalliset erät	155 900	145 981	145 981	113 007	113 007	113 007
poistot	-564 298,97	-589 221	-589 221	-567 056	-567 056	-567 056
nettomenot/asukas	-134,43	-133,01	-133,01	-125,76	-126,70	-127,32
asukkaat	6438	6 450	6 450	6 436	6 470	6 509

Mittarit

Liikenneväylät

Liikenneväylät pitävät sisällään yleisten teiden ja kaavateiden kustannukset sekä yksityistieavustukset.

Vuosi	2019	2020	2021	TP2023	TA 2025
Asukasluku 31.12.	6 327	6 354	6 379	6 438	6 436
Liikenneväylien nettokustannukset, €/asukas	130,51	116,56	121,64	128,49	123,94

Liikenneturvallisuus

Viiden tähden liikenneturvallinen kunta -mallissa arvioidaan kunnan liikenneturvallisuustyötä kymmenen kysymyksen kautta (0-26 pistettä) 0-5 tähteä.

Vuosi	2022	2023	2024	TP2023	TA 2025
Kunnan liikenneturvallisuustyön arviointi	***	*****		*****	****

Ilmastoseuranta

CO₂-raportissa mukana olevat energiaperäiset päästöt lasketaan kunnassa (maantieteellisenä alueena) kulutetun sähkön, kaukolämmön sekä lämmityksen ja liikenteen polttoaineiden määrän perusteella. Maatalouden osalta laskenta sisältää kunnan alueella tapahtuvan maataloustuotannon päästöt. Kunnan vaikutus päästöihin ja tulokseen on 10 %.

Vuosi	2020	2021	2022	TP2023	TA 2025
Päästöt asukasta kohden t CO ₂ -ekv/as.	4,5 t	4,3 t	4,1 t	3,9 t	3,9 t

TOIMITILA- JA VUOKRAUSPALVELUT

Toimielin Tekninen lautakunta

Tehtäväalue Toimitila- ja vuokrauspalvelut

Vastuhenkilö Tekninen johtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Kiinteistöhoiton ja -kunnossapidon sekä siivouspalvelun tehtävänä on huolehtia kunnan kiinteistöistä tehokkaasti ja taloudellisesti. Kiinteistöjen arvo ja toimivuus säilytetään elinkaaren loppuun asti riittäväillä huoltotoimenpiteillä. Sähköisten järjestelmien käyttöönotto ja hyödyntäminen on käynnissä jo kiinteistöhoitossa.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Korjaushankkeet ovat käyttötalouden pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmassa (PTS).
Isommat ovat investointilistalla.

Kunnan tytäryhtiöiden ja kunnan omistamien vuokrattavien kiinteistöjen yhtiöittämistä selvitettiin vuonna 2024, jonka pohjalta tehdään päätökset vuonna 2025.

Vuoden 2024 aikana tarkasteltiin teknisen toimen hallinnon organisaatorakennetta ja käydään lävitse tehtäväkuvaukset. Vaikutukset näkyvät vuoden 2025 alusta

Selonteko riskienhallinnasta

Riskienhallinnan avulla pyritään tunnistamaan ja arvioimaan riskejä sekä poistamaan, pienentämään tai siirtämään niitä ja niiden haittavaikutuksia.

Olellaisimmat riskit toimitila- ja vuokrauspalveluiden osalta ovat hyvinvointialueille vuokrattavien kiinteistöjen jatkosopimukset ja kustannusten nousut. Myös korjausvelka on paisunut edellisinä vuosina. Tämä saattaa aiheuttaa ongelmia kiinteistöissä.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Mittari	TP2023	TA 2025
Strategia Vuokra-asuntojen ja As Oy:n korkea vuokrausaste	vuokrausaste %	98 %	98 %
Kunnan vuokra-asuntojen vuokrien selvittäminen ja niiden asettaminen oikealle tasolle	Vuokrat		

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>MTa2024</u>	<u>Ta2025</u>	<u>Ts2026</u>	<u>Ts2027</u>
Toimintatuotot	994 976	866 010	866 010	966 010	966 010	975 610
Toimintakulut	-4 071 001	-3 757 415	-3 757 415	-3 617 878	-3 690 235	-3 764 028
josta palvelujen ostot	-1 153 154	-863 750	-863 750	-737 962	-752 720	-767 771
Toimintakate	-3 076 024,81	-2 891 405	-2 891 405	-2 651 868	-2 724 225	
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	4 934 418	4 357 404	4 357 404	4 237 919	4 322 677	4 409 130
Toimintakulut	-854 464	-784 035	-784 035	-702 138	-716 181	-730 504
Toimintakate	4 079 954	3 573 369	3 573 369	3 535 781	3 606 496	3 678 626
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	5 929 394	5 223 414	5 223 414	5 203 929	5 288 687	5 384 740
Toimintakulut	-4 925 465	-4 541 450	-4 541 450	-4 320 016	-4 406 416	-4 494 532
Toimintakate (=sitova)	1 003 929	681 964	681 964	883 913	882 271	890 208
muut laskennalliset erät	-336 600	-302 325	-302 325	-279 168	-279 168	-279 168
poistot	-1 192 328	-813 615	-813 615	-979 707	-1 019 707	-1 059 707
nettomenot/asukas	-81,55	-67,28	-67,28	-58,26	-64,39	-68,93
asukkaat	6438	6 450	6 450	6 436	6 470	6 509

Mittarit

Vuosi	2022	TP2023	TA2025
Asukasluku 31.12.	6 437	6 438	6 436
Toimitila- ja vuokrauspalvelujen nettokustannukset, €/asukas	36,86	80,44	55,54
Ruokapalvelut, bruttokustannukset, €/asukas	190,11	169,64	174,25
Laitoshuolto, bruttokustannukset, €/asukas	105,25	101,00	98,92

(*nettokustannukset -> nettomenot +/- nettotulot -*)

Toimitila- ja vuokrauspalvelut pitävät sisällään tilahallinnon ja isännöinnin, varastojen ja konekeskuksen, kiinteistönhoidon, kiinteistöjen kunnossapidon ja siivouksen, asunto-osakkeiden ja muiden asuntojen sekä toimitilavuokrauksen kustannukset ja tulot.

Ruokapalvelut tuottavat kunnan koulujen ja omien varhaiskasvatyüksiköiden kaikki ateriat omana tuotantonaan. Aamu- ja välipalat valmistetaan palvelukeittiöillä kouluissa ja päiväkodeissa, ja kaikki lounaat Keskuskeittiöllä. Ruokalistat ja ruokien raaka-ainesisällöt ovat näkyvillä kunnan verkkosivuilla. Ruokapalveluissa käytetään vain kotimaisia lihoja ja pyritään käyttämään vain vastuullisesti tuotettuja raaka-aineita. Ruokapalveluissa noudatetaan valtakunnallisia koulu- ja varhaiskasvatyüksikäisten ravitsemussuosituksia.

Ruokapalveluiden sisäinen hinnoittelu perustuu suoritelaskentaan. Suoritehinnan muodostumiseen vaikuttavat kustannukset ja suoritteiden määrä. Ateriat laskutetaan kuukausittain yleisesti käytössä olevien suoritekertoimien mukaan 1 lounas on 1 suorite, vastaavasti välipalan suoritearvo on 0,5 suoritetta. Erityisruokavalioista laskutetaan korotetun suoritehinnan mukaisesti.

VESIHUOLTOLAITOS

Toimielin Vesihuoltolaitos

Tehtäväalue Vesihuoltolaitos

Vastuhenkilö Tekninen johtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Lain mukaan kunnan vesihuoltolaitoksella on toiminta-alueellaan vastuu vesihuollon järjestämisestä. Kunnan vesi tulee omilta vesilaitoksilta Vahdolta ja Ruskolta. Jätevedet toimitetaan koko kunnan alueelta Turun verkostoa pitkin Turun seudun puhdistamoon.

Laitoksen tehtävänä on talousveden laatuvaatimukset täyttävän veden toimittaminen asiakkaille ja asiakkaiden viemäriverkostoon toimittamien jätevesien pois johtaminen ja toimittaminen edelleen puhdistettavaksi ympäristöviranomaisen edellyttämällä tavalla.

Toimintaa ohjaavat elinkaariajattelu ja kestävä kehitys. Vesihuoltolaitoksen toimintaa ohjaa vesihuoltolaki.

Olennaiset muutokset ja tapahtumat

Vesihuoltolaitos suunnittelee ja toteuttaa mahdollisimman tehokkaasti kunnallistekniikan perusparannusta ottaen huomioon koko toimintansa. Keskitytään hulevesien vähentämiseen verkostossa, korjausvelan tehokkaaseen lyhentämiseen sekä ennakoivan korjauksen suunnitteluun.

Vesimittarivaihtoissa tulee pystyä 120/ kpl vuositahtiin, jotta kuntaan saadaan sopiva kiertosykli mittarivaihtoihin koko kunnan mittarikannassa.

Hulevesien määrän vähentämiseen käytettävät keinot ovat mahdollisten vuotokohtien viemärisavutukset ja linjatarkastukset. Tehdään jatkotoimenpiteet savutusten tulosten perusteella. Talousvedenlaatua parannetaan ja valmistusprosessia tehostetaan kummallakin vesilaitoksella. Osuuskuntien verkostoja liitetään osaksi kunnan verkostoa. Jätevesiverkoston putkiston ja pumppaamoiden kuntoa seurataan huuhteluiden ja huoltojen avulla. Taksarakennetarkasteluraportin mukaiset toimet käynnistettiin vuoden 2023 aikana. Talousarvioon 2024 vesihuollon taksaselvityksen perusteella tehtiin 10 prosentin korotus perus-, vesi- ja jätevesimaksuihin. Vuoden 2024 tilinpäätöksen valmistuessa tarkastellaan lisäkorotusten tarvetta. Vuoden 2025 talousarvioon ei vielä tehty korotuksia.

Selonteko riskienhallinnasta

Vesihuoltolaitoksen toimintaa ohjaa vesihuoltolaki, jonka mukaan tuotolla voidaan pitkällä aikavälillä kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosittain lautakunnalle. Vesihuollon olennaisin riski on sijaisten vähäinen määrä.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TP 2023	TA 2025
Strategia Vesihuoltolaitoksen tulot kattavat toimintamenot, poistot ja 3 % koron pääomalle	Tilikauden tulos vähintään 0.	Ei toteutunut	Alijäämä pienenee saavuttaen nollatuloksen 2025
Strategia Vesijohtoverkoston vuotojen määrä	Lukumäärä max.	4	korkeintaan 10
Strategia Jätevesiverkoston tukokset ja vuotojen määrä	Lukumäärä max	8	korkeintaan 15
Strategia Vanhentuneen vesimittarikannan uusiminen	Lukumäärä min	54	120

Mittarit

Vuosi	2018	2019	2020	2021	2022	TP2023	TA2025
Asukasluku 31.12.	6251	6327	6354	6379	6420	6438	6436
Vesihuollon netto-kustannukset, €/asukas	-15,20	-10,64	-14,72	-24,19	-15,64	-14,65	-25,96

(nettokustannukset -> nettomenot +/nettotulot -)

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>MTa2024</u>	<u>Ta2025</u>	<u>Ts2026</u>	<u>Ts2027</u>
Toimintatuotot	1 041 948	1 148 000	1 148 000	1 158 000	1 158 000	1 169 580
Toimintakulut	-488 664	-607 825	-607 825	-613 579	-625 854	-638 369
josta palvelujen ostot	-366 634	-472 125	-472 125	-478 142	-487 707	-497 459
Toimintakate	553 284	540 175	540 175	544 421	532 146	531 211
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	38 643	42 000	42 000	40 000	40 800	41 616
Toimintakulut	-246 145	-283 822	-283 822	-290 046	-295 847	-301 764
Toimintakate	-207 501	-241 822	-241 822	-250 046	-255 047	-260 148
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	1 080 591	1 190 000	1 190 000	1 198 000	1 198 800	1 211 196
Toimintakulut	-734 809	-891 647	-891 647	-903 625	-921 701	-940 133
Toimintakate	345 783	298 353	298 353	294 375	277 099	271 063
muut laskennalliset erät						
poistot	-294 253	-303 312	-303 312	-315 662	-315 662	-315 662
rahoitustuotot	-52					
korvaus peruspääomasta	-145 782	-145 782	-145 782	-145 782	-145 782	-145 782
Tilikauden tulos = sitova	-94 304	-150 741	-150 741	-167 069	-184 345	-190 381
nettomenot/asukas	-14,65	-23,37	-23,37	-25,96	-28,49	-29,25
asukkaat	6438	6 450	6 450	6 436	6 470	6 509

RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖASIAT

Toimielin Rakennus- ja ympäristölautakunta

Tehtäväalue Rakennusvalvonta ja ympäristöasiat

Vastuhenkilö Rakennustarkastaja

Tehtäväalueen kuvaus

Tehtäviä ovat rakennus- ja maa-ainesvalvonta sekä ympäristönsuojelu. Ympäristönsuojelun palvelut tuotetaan yhdessä Nousiaisten ja Mynämäen kuntien kanssa, jos uusi sopimus hyväksytään ja se alkaa 1.1.2025. Toimintamenoihin kuuluu myös ympäristöterveydenhuolto (terveystarkastus ja eläinlääkintähuolto), joka ostetaan Raision kaupungilta ja niitä koskevat asiat käsitellään Raisiossa.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Maankäyttö- ja rakennuslaki poistuu ja uusi rakentamislaki tulee voimaan. Tällöin nykyisistä lupatyypeistä poistuvat toimenpideilmoitukset, toimenpideluvat ja suunnittelutarveratkaisut. Rakennuslupa muuttuu rakentamisluvaksi ja lisäksi rakentamishankkeeseen ryhtyvä voi hakea erillistä päätöstä rakennuksen, laitoksen tai vastaavan sijoittumisesta (sijoittamislupa). Poikkeamisen hakeminen säilyy laissa.

Talousarviossa on varauduttu ympäristönsuojelussa siihen, että yhteistoiminta-alueen uusi sopimus hyväksytään ja toimintaa jatketaan kolmella kunnalla (Rusko, Mynämäki, Nousiainen) ja kahdella viranhaltijalla, jotka ovat nykyisiä viranhaltijoita. Maskun kunta on ilmoittanut, että he jäävät pois vuoden 2025 alusta alkaen ja näin ollen ei olisi tarvetta kolmannen viranhaltijan lisäämiseksi. Merkittävin muutos kulujen kehyksen ylitykseen on ympäristönsuojelun sopimuksen uusiminen. Vuonna 2024 budjetoidut kulut olivat -41.003, uusi 2025 vuoden sopimus olisi -46.255.

Raision kaupunki on ilmoittanut, että ympäristöterveydenhuollossa varaudutaan lähestulkoon samoihin kustannuksiin kuin vuonna 2024. Talousarviossa ei ole huomioitu ympäristöterveydenhuollon tuotoista ja laskutuksesta tulevia palautuksia/muutoksia. Pieneläinpäivystyskilpailutus on vielä kesken, toiminta alkaa 1.1.2025. Uudenkaupungin kanssa on sopimus hyötyeläinlääkintähuollosta, neuvottelut sopimuksen uusimisesta edelleen kesken. Arviona on, että neuvottelut jatkuvat, kun pieneläinpäivystyksen järjestämistapa selviää. Raision kaupunki on pyrkinyt arvioimaan nämä molemmat muutokset talousarvion laadintaan.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Tarkastustoiminnassa havaitut tai havaitsematta jääneet puutteet/virheet sekä luvaton toiminta voivat aiheuttaa taloudellisia, ihmishenkeen tai ympäristöön kohdistuvia riskejä. Myös luvanvaraisesta toiminnasta voi syntyä ihmishenkeen tai ympäristöön kohdistuva riski, jos ei noudateta annettuja säädöksiä ja määräyksiä. Tarkastustoiminta maastossa sekä työmailla voi aiheuttaa viranhaltijoille työturvallisuusriskiä. Lisääntyneet vaatimukset työssä sekä kuormittuminen haastavissa tai uhkaavissa asiakastilanteissa voivat aiheuttaa henkistä kuormittumista työntekijälle. Henkilörekisterin väärinkäyttö vaarantaisi yksityishenkilöiden tietosuojan.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Asiakastyytyväisyyskysely ei ollut vielä vuoden 2023 talousarvion mittareissa, mutta se otettiin mukaan jo vuotta 2023 koskevaan teknisten palveluiden kyselyyn. Tämän vuoksi kyselyn tulokset on merkitty sulkuihin.

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TP 2023	TA2025
Tehokas ja joustava rakennuslupakäsittely	Käsittelyaika	Toteutuma pääsääntöisesti 5 vrk-1,5 vk, kun hakemuksen kaikki liitteet on toimitettu. Lautakunta 17 vrk.	Rakennustarkastajan päätös 1-2 vk, Lautakunnan päätös enint. 6 vk, kun hakemus ei ole puutteellinen ja hakemuksen mukana on naapurien kuuleminen.
Asiakastyytyväisyys rakennusvalvonnan palveluihin	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset (vaikuttavuustasolla 1-5, keskiarvo)	(4,50)	3,5
Asiakastyytyväisyys ympäristönsuojelun palveluihin	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset (vaikuttavuustasolla 1-5, keskiarvo)	(4,00)	3,5

Mittarit

Vuosi	TA2025
Asukasluku	6 436
Rakennus- ja maanainervalvonnan nettokustannukset, €/asukas	9,43
Ympäristöterveydenhuollon nettokustannukset, €/asukas	9,40
Ympäristönsuojelun nettokustannukset, €/asukas	6,68

(nettokustannukset -> nettomenot +/- nettotulot -)

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>MTa2024</u>	<u>Ta2025</u>	<u>Ts2026</u>	<u>Ts2027</u>
Toimintatuotot	45 327	59 000	59 000	59 000	59 000	59 590
Toimintakulut	-183 902	-218 641	-218 641	-222 531	-226 984	-231 523
josta palvelujen ostot	-104 224	-129 487	-129 487	-129 645	-132 236	-134 881
Toimintakate	-138 575	-159 641	-159 641	-163 531	-167 984	-171 933
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	1 485					
Toimintakulut	-4 067	-2 551	-2 551	-3 786	-3 862	-3 939
Toimintakate	-2 582	-2 551	-2 551	-3 786	-3 862	-3 939
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	46 812	59 000	59 000	59 000	59 000	59 590
Toimintakulut	-187 969	-221 192	-221 192	-226 317	-230 846	-235 462
Toimintakate (=sitova)	-141 157	-162 192	-162 192	-167 317	-171 846	-175 872
muut laskennalliset erät poistot	-19 873	-12 926	-12 926	-12 448	-12 448	-12 448
nettomenot/asukas	-25,01	-27,15	-27,15	-27,93	-28,48	-28,93
asukkaat	6438	6 450	6 450	6 436	6 470	6 509

Rakennusvalvonnan tulojen osalta arvioidaan pääsevän 2024 vuoden suunniteltuun tasoon, koska rakennusalan suhdannetilanteen ennakoidaan paranevan ja lisäksi kunnalle tulee uusia rakennettavia asuintontteja. Vaikka rakentamisen määrä kasvaisi vuodesta 2024, niin tulojen määrää tulee vähentämään vuonna 2025 voimaan tuleva uusi rakentamislaki, joka poistaa luvituksesta ja siten myös lupamaksuista toimenpideilmoitukset sekä toimenpideluvat. Tätä pyritään kompensoimaan sillä, että vuoden 2024 aikana rakennusvalvonnan taksa päivitetään ja korotetaan tarvittavilta osin, jotta uusi taksa tulisi voimaan 1.1.2025.

HYVINVOINTIPALVELUT**VARHAISKASVATUSPALVELUT**

Toimielin Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta

Tehtäväalue Varhaiskasvatuspalvelut

Vastuhenkilö Varhaiskasvatusjohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Ruskon kunnan varhaiskasvatuspalvelut tarjoaa ruskolaisille lapsille suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa varhaiskasvatusta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Osana varhaiskasvatustoimintaa järjestetään koko 6-vuotiaiden ikäluokalle maksutonta esiopetusta. Varhaiskasvatus ja esiopetus toteutetaan tarkoituksenmukaisissa tiloissa ja luonnonläheisessä ympäristössä ammatillisesti osaavan ja työhönsä sitoutuneen henkilöstön toimesta.

Ruskolaisilla lapsiperheillä on mahdollisuus valita kunnallisen varhaiskasvatuksen, lasten kotihoidon tai yksityisen varhaiskasvatuksen välillä. Ruskon kunnassa toimii yksi yksityinen päiväkotiki ja 2 yksityistä perhepäivähoitajaa. Lisäksi kunta myöntää varhaiskasvatuksen palvelusetelin myös lähiseudun kunnissa toimiviin yksityisiin varhaiskasvatuspaikkoihin. Rusko on mukana seutukunnallisesti sovitussa varhaiskasvatuspalvelujen järjestämismallissa,

jossa perheellä on mahdollisuus saada varhaiskasvatuspaikka kuntien välisenä ostopalveluna Turun seudun kunnista.

Pedagogisina painopisteinä kaikissa päiväkodeissa ovat toiminnallinen oppiminen, lasten liikkumisen ja fyysisen aktiivisuuden edistäminen, luontopedagogiikka ja ympäristökasvatus. Lisäksi vuonna 2025 päiväkodeissa keskitytään erityisesti vahuuksien huomioimiseen, ns. vahvuuspedagogiikan kautta.

Erityisvarhaiskasvatus järjestetään inklusiivisesti osana lapsen normaalia varhaiskasvatusta. Ruskolla työskentelee kolme vakituista varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Esioppilaiden erityisopetuksen kohdalla tehdään yhteistyötä perusopetuksen kanssa.

Tulosalue pitää sisällään myös lasten kotihoidon tuen, yksityisen hoidon tuen sekä osittaisen että joustavan hoitorahan. Yksityisen päiväkotihoidon ja perhepäivähoidon piirissä olevat lapset käyttävät palveluseteliä, jolloin yksityisen hoidon tuen kuntalisä on määritelty koskemaan vain kotiin palkattua hoitajaa. Palvelusetelin indeksitarkistus tehdään maalikuussa ja se astuu voimaan 1.8.2025 alkaen.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Varhaiskasvatuksessa varataan palkkamäärärahat lapsimäärään suhteutetulle lakisääteiselle henkilöstölle. Lakisääteiseen henkilöstöön kuuluu varhaiskasvatuksen opettajat, lastenhoitajat, sosionomit, erityisopettajat ja päiväkodin johtajat. Lisäksi talousarvioon varataan palkkamäärärahat harkinnanvaraisille avustajille, jotka työskentelevät mm. vaikeasti vammaisten lasten henkilökohtaisina avustajina tai ryhmäavustajina lapsiryhmissä, joissa on useampi tehostettua ja/tai erityistä tukea tarvitseva lapsi.

Varhaiskasvatuslain 540/2018 36 § tuli voimaan 4.6.2021. Sen mukaan päiväkodin henkilöstön mitoitukselta ei ole sallittua poiketa mistään henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Kaikissa päiväkodeissa toimii resurssilastenhoitaja turvaamassa lain toteutumista. Lisäksi varhaiskasvatukseen on palkattu kaksi vakituista kiertävää sijaista lastenhoitajan tehtäviin takaamaan lakisääteinen henkilöstömitoitus.

Varhaiskasvatuslain 540/2018 37 § mukaan 1.1.2030 päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta 35 §:ssä tarkoitettua henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. Jotta Ruskon varhaiskasvatuksessa varmistetaan lakisääteinen henkilöstörakenne 2030 vuoden alusta alkaen, tulevat rekrytoinnit suunnitellaan tarkasti. Eläköitymisten tai irtisanoutumisten kautta avautuvia paikkoja täytetään tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin pätevyyden omaavilla henkilöillä. Vuonna 2025 ei ole tiedossa eläköitymistä, joten lastenhoitajan työsuhteita ei saada muutettua varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin työsuhteiksi.

Uusi Karhukallion päiväkoti saadaan todennäköisesti käyttöön 1.4.2025.

Päiväkodissa toteutetaan kotipesä toimintamallia. Mallissa kaksi ryhmää tekee tiivistä yhteistyötä, jolloin sekä henkilökunnan että lasten siirtyminen ryhmien sisällä sujuu turvallisesti varhaiskasvatus laadun siitä kärsimättä. Tällä mallilla tavoitellaan joustavuutta

päiväkodin arkeen sekä säästöjä sijaiskuluissa. Päiväkoti on suunniteltu tätä toimintatapaa ajatellen. Uuden mallin käyttöönotto vaatii vahvaa muutosjohtamista, henkilöstön ohjaamista sekä tukemista, niin että sen taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset saadaan täyteen käyttöön.

Päiväkotien tietokoneiden ja iPadien määrää lisätään vähitellen vastaamaan tarvetta. Laitteiden leasing-kustannukset on huomioitu vuoden 2025 käyttötaloudessa. Laitteiden hankinnoissa hyödynnetään palvelusopimusmallia.

Varhaiskasvatusmaksuissa on tapahtunut monia muutoksia edellisten vuosien aikana, ja sen takia varhaiskasvatuksen toimintatuotot ovat laskeneet noin 30 %.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Varhaiskasvatuksen merkittävimmät riskit liittyvät pätevän henkilöstön saatavuuteen, veto- ja pitovoimatekijöihin sekä lyhytaikaisten sijaisten saatavuuteen.

Tilojen riittävyys on myös yksi lainmukaisen toiminnan riskitekijä. Varhaiskasvatukseen tulee enenevässä määrin alle 3-vuotiaita lapsia, jolloin ryhmätiloja tarvitaan suhteessa enemmän. Uusi Karhukallion päiväkoti tuo helpotuksen tilanpuutteeseen syksystä 2025 alkaen.

Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on Kevan tilasto- ja tutkimustiedon valossa kohonnut työkyvyttömyysriski muuhun kunta-alaan verrattuna. Lyhyet ja keskipitkät sairauspoissaolot ovat alalla yleisiä ja lisäävät henkilöstön riskiä siirtyä työkyvyttömyyseläkkeelle hieman enemmän kuin muilla toimialoilla. Selvityksen mukaan lastenhoitajilla yleisin syy siirtyä työkyvyttömyyseläkkeelle on tuki- ja liikuntaelinsairaudet, varhaiskasvatuksen opettajilla mielenterveyshäiriöt. Työkyvyttömyysriski kasvaa erityisesti 50 ikävuoden jälkeen ja on suurin yli 55-vuotiailla. Yli 55-vuotiaiden ikäryhmässä lastenhoitajien riski on 5,6 prosenttia ja varhaiskasvatuksen opettajien 4 prosenttia. (Keva.fi)

Varhaiskasvatuksen henkilöstölle kertyi poissaoloja enemmän valtakunnallisesti kuin muilla kunnan ammattialoilla, keskimäärin 21,1 päivää vuonna 2022 ja 18,6 päivää vuonna 2021. Molempina vuosina heille kertyi poissaoloja keskimäärin viisi päivää enemmän kuin kuntatyöntekijöille keskimäärin. Vaikka sairauspoissaolot ovat lisääntyneet kaikissa ikäryhmissä, erityisesti niitä on alle 30-vuotiailla ja niiden taustalla on mielenterveyden häiriöt. Myös varhaiskasvatuksessa alle 30-vuotiaiden työntekijöiden kokemus henkisestä työkyvystä on heikentynyt. Nuorten perehdyttämiseen, johtamiseen ja tukeen pitää nyt panostaa. (Keva.fi) Ruskolla sairauslomien määrät eivät ole valtakunnallisella tasolla, mutta asiaan on kiinnitettävä huomiota, jotta tilanne saadaan pysymään sellaisena.

Päiväkodin johtajien määrässä on tehty uudelleenjärjestelyjä. Johtajuusjärjestelmän ja toiminnan muutos vie oman aikansa. Vuoden 2025 aikana tulee panostaa uuden järjestelmän käyttöönottoon.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö

ammattinimike	TA2025 (1.8.25)	1.8.2024
varhaiskasvatusjohtaja	1	1
varhaiskasvatuksen opettaja	21	19
varhaiskasvatuksen sosionomi	1	0
varhaiskasvatuksen erityisopettaja	3	3
lastenhoitaja	34	40
avustaja	6 määritellään vuosittain toimikaudeksi kerrallaan	8 määritellään vuosittain toimikaudeksi kerrallaan, osa avustajista vakituisia lastenhoitajia
kiertävä sijainen lastenhoitaja	2	2
resurssityöntekijä lastenhoitaja	5	5
päiväkodinjohtaja	3	4
toimistosihteeri	2	2
ict-tuki perusopetuksesta	0,1	0,1

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ mittari	TP2023	TA 2025
Kasvavaan /muuttuvaan varhaiskasvatuspalvelujen tarpeeseen vastataan toiminnan edellyttämin tilaratkaisuun tai muita palvelutuotanto vaihtoehtoja hyödyntäen	Omien toimitilojen määrä ja täyttöasteen seuranta (yli 92%) Muiden palveluntuotanto vaihtoehtojen määrä ja käyttö	Omissa päiväkodeissa oli lapsia keskimäärin 310. Päiväkodit olivat täynnä ja uusia ryhmiä jouduttiin perustamaan kevään 2023 ajaksi. Yksityisessä varhaiskasvatuksessa oli 140 lasta. Kotihoidontuki 80 – yht: 211	Omat päiväkodit 5 Täyttöaste yli 92% Yksityisen varhaiskasvatuksen määrä pysyy n. 30 %
Verkostoituminen yli sektorirajojen ja sen näkyminen toiminnassa	yhteistoimintamuodot ja määrät	Yhteistyö toteutui suunnitellusti kaikissa yksiköissä.	Toiminnallinen yhteistyö esi- ja alkuopetuksessa kaikissa esiopetusryhmissä
Palvelujärjestelmän kehittäminen ja asiakkaiden osallisuus palveluprosesseissa	Asiakaskyselyjen vastaus% sekä huoltajien antaman arvosanan keskiarvo.	Keväällä 2023 tehtiin asiakastytyväisyyskysely (ei yhteistyötahoille). Vastausprosentti jäi 52 %. Yksikkökohtainen	Joka vuosi kaikille asiakkaille tyytyväisyyskysely, joka toinen vuosi mukaan otetaan yhteistyötahot.

Tavoite	Arviointikriteeri/ mittari	TP2023	TA 2025
Positiivinen palvelukokemus	Kyselyn asteikko on 1-5	tulos oli pedagogisen toiminnan osalta ka 4,5. Yksikkökohtaisesti ka vaihteli 4,2 ja 4,7 välillä. Palvelukokemuksen ka oli 4,3	vastaus% yli 75 Yksikkökohtainen tulos yli 4,3 Positiivinen palvelukokemus tulos yli 4
Pedagogisen toiminnan laadun arviointi ja varmistaminen: lähiympäristön hyödyntäminen, liikunnan kautta tekeminen, toiminnallinen oppiminen ja positiivinen vuorovaikutus sekä vahvuuksien hyödyntäminen.	Asiakastyytyväisyyskyselyn ja henkilökunnan itsearviointin tulokset pedagogisen toiminnan laadusta. Henkilöstön, tiimin ja yksikön oma arviointi, arviointityökalua käyttäen sekä arvioinnin tekeminen olemassa oleviin asiakirjoihin (ryhmävasu, tiimisopimus) Kansallinen laadunarviointijärjestelmä Valssin kautta tehtävät kyselyt.	Toteutuu joka ryhmässä, lähes joka viikko. Toteutuu pääsääntöisesti kaikkien kasvattajien osalta. Tähän kiinnitetään erityistä huomiota!	Asiakastyytyväisyyskysely + pedagogisen laadun arviointikysely henkilöstölle vuosittain Kansallisen laadunarviointikyselyn käyttöönotto Lähiympäristön hyödyntäminen ja liikunnan kautta tekeminen toteutuvat viikoittain joka ryhmässä Toiminnallinen oppiminen ja positiivinen vuorovaikutus sekä vahvuuksien hyödyntäminen toteutuvat päivittäin kaikkien kasvattajien toiminnassa.
Lapsuudessa helposti saatava tuki	Henkilöstön ja huoltajien arvio. Tuen toteutuminen ryhmissä tarpeen mukaan. Kyselyn asteikko 1-5	Tuen toteutumista kysyttiin asiakastyytyväisyyskyselyssä ja ka oli 4.0. Henkilökunnan pedagogisen toiminnan kyselyssä ka oli 4.1	Kysely henkilöstölle ja huoltajille. Tulos yli 4.
Sähköisten palvelujen käyttö	Sähköisten palvelujen määrä ja asiakasprosessin kehittäminen	Ohjausjärjestelmä toimittajilta pyydettiin järjestelmien esittely ja alustavat tarjoukset. Ohjausjärjestelmän vaihto siirtyi alkuvuoteen 2024.	Varhaiskasvatuksen uuden toiminnanohjausjärjestelmän käytön tehostaminen.

Tavoite	Arviointikriteeri/ mittari	TP2023	TA 2025
Yhteisöllisen kulttuurin synnyttäminen	Vanhempaintoimikuntien määrä Yhteistyö lähiympäristön, esim. vanhusten, koulujen, kolmannen sektorin kanssa. Todennetaan toimintakertomuksista	Vanhempainyhdistykset toimivat muissa päiväkodeissa, paitsi esiopetusyksiköissä. Yhteistyön toteutumiseen lähiympäristön kanssa tulee kiinnittää huomiota jatkossa. Joissain päiväkodeissa toteutui hyvin, toisissa heikommin.	Jokaisessa yksikössä tai kunnanosassa yhteinen vanhempaintoimikunta Yhteistyö lähiympäristön kanssa toimivaa ja säännöllistä jokaisessa yksikössä.
Kunnallisen varhaiskasvatuksen kasvua ja sitä kautta uusia investointipaineita hallitaan tukemalla ja mahdollistamalla perheiden valintaoikeutta kotihoitoon tai yksityiseen varhaiskasvatukseen.	Yksityisen hoidon tuen käyttö: lapsia keskim. /vuosi	1	0
	Kotihoidon tuen käyttö: lasten määrä keskim. /kk	50	15%
	Palvelusetelin käyttö: lasten määrä keskim./kk	140	30%
Tavoite: Kotihoidon piirissä 15-20% lapsista (osallistumisaste yli 80%). Palvelusetelillä n. 25-30% varhaiskasvatuksen piirissä olevista lapsista.			

Taulukko on informatiivinen.

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>MTa2024</u>	<u>Ta2025</u>	<u>Ts2026</u>	<u>Ts2027</u>
Toimintatuotot	430 670	374 100	374 100	278 700	278 700	281 400
Toimintakulut	-5 680 170	-5 572 233	-5 745 665	-5 769 124	-5 884 507	-6 002 192
josta palvelujen ostot	-1 506 194	-1 513 505	-1 513 505	-1 524 112	-1 554 592	-1 585 682
Toimintakate	-5 249 500	-5 198 133	-5 371 565	-5 490 424	-5 605 807	-5 720 792
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-1 119 563	-1 027 872	-1 027 872	-1 070 440	-1 091 850	-1 113 688
Toimintakate	-1 119 563	-1 027 872	-1 027 872	-1 070 440	-1 091 850	-1 113 688
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	430 670	374 100	374 100	278 700	278 700	281 400
Toimintakulut	-6 799 733	-6 600 105	-6 773 537	-6 839 564	-6 976 357	-7 115 880
Toimintakate (=sitova)	-6 369 062,84	-6 226 005	-6 399 437	-6 560 864	-6 697 657	-6 834 480
muut laskennalliset erät	-235 586	-240 315	-240 315	-221 189	-221 189	-221 189
poistot	-1 430,35	-1 431	-1 431	-168	-168	-168
nettomenot/asukas	-1 026,11	-1 002,75	-1 029,64	-1 053,79	-1 069,40	-1 084,01
asukkaat	6438	6 450	6 450	6 436	6 470	6 509

Lasten lukumäärän vaihtelut vuosina 2020 – 2025 eri palvelujärjestelmän muodoissa:

	2020	2021	2022	TP2023	TA2024	TA2025
varhaiskasv.	303	306	302	310	308	314
josta alle 3-v.	49	57	56	65	76	80
kotihoidontuki	84	74	80	50	58	43
yksit.hoidontuki	88	44	1	1	0	0
palveluseteli /ostopalvelu	33	91	130	140	143 (43 alle 3 v.)	113
yhteensä	508	515	513	501	509	470

Lapsimäärät yksityisessä varhaiskasvatuksessa

	2020	2021	2022	TP2023	TA2024	TA2025
Yksityinen päiväkot	105	110	131	117	120	98
Yksityinen perhepäivähoito	16	20	18	23	23	15

Nettokustannukset €/ asukas:

	2020	2021	2022	TA2023	TA2024	TA2025
varhaiskasvatus	582	749	852	887	917	1006
lastenhoidon tuet	229	113	66	67	57	48

Tukimuoto/vuosi	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Kotihoidontuki	282 391	242 328	289 315	205 697	240 000	200 00
Kotihoidontuen kuntalisä	86 764	63 726	50 119	33 481	40 000	0
Yksityisen hoidon tuki	154 882	88 503	1 177	675	1 200	1000
Yksityisen hoidon kuntalisä	564 676	272 215	1663	0	2 000	1000
Osittainen hoitoraha	23 880	26 260	30 227	27 124	30 000	25 000
Joustava hoitoraha	23 880	26 260	30 227	49 953	40 000	60 000
Palveluseteli	282 889	744 193	928 228	1 102 408	1 250 000	1 321 250
Yhteensä	1 419 362	1 463 485	1 330 956	1 419 338	1 603 200	1 608 250

PERUSOPETUS

Toimielin Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta

Tehtäväalue perusopetus

Vastuhenkilö Johtava rehtori

Tehtäväalueen kuvaus

Yleisopetusta annetaan Kirkonkylän, Laukolan ja Maunun kouluilla hyväksytyt opetussuunnitelman ja työsuunnitelman mukaisesti. Aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta järjestetään omana toimintana koko kunnan alueella.

Luokkamuotoinen erityisopetus hoidetaan oman kunnan peruskouluissa sekä pienryhmäluokissa, että integroituna opetuksena. Vaativan erityisen tuen pienryhmäopetusta järjestetään Kirkonkylän koulussa kunnan omana toimintana. Ruotsinkielisten perusopetus järjestetään Turussa ja vaikeimmin vammaisten perusopetus järjestetään ostopalveluna (Mylly-Antin koulu, Raisio).

Olennaiset muutokset ja tapahtumat

Ruskon perusopetuksen oppilasmäärä lukuvuoden 2024–2025 alussa oli 831 oppilasta. Heistä 266 oppilasta opiskelee Maunun yläkoulussa.

Kirkonkylän koulussa luokka-asteilla 3.–6. opiskelee 275 oppilasta, Hiidenvainion koulussa luokka-asteilla 1.–2. 141 oppilasta ja Laukolan koulussa luokka-asteilla 1.–6. 148 oppilasta. Tilastointipäivän 20.9.2024 oppilasmäärä oli 830.

Oppilasmääräennuste vuoden 2025 syksyille osoittaa kokonaisoppilasmäärän luokka-asteilla 1.–9. olevan 828.

Alakouluissa oppilasmäärä laskee hieman Hiidenvainion ja Laukolan koulussa. Vastaavasti

Maunun yläkoulun oppilasmäärä kasvaa.

Vahdon Laukolan koulun laskevan oppilasmäärän myötä lukuvuoden 2024-2025 jälkeen koulussa opiskelee yksi luokka vähemmän kuin tällä hetkellä.

Laukolan koulun rehtori jää pois työtehtävistensä kevätlukukauden 2025 aikana.

Nykyisen johtavan rehtorin työtehtävien hoitaminen siirtyy kevätlukukauden 2025 aikana 1.3.2025 aloittavalle uudelle johtavalle henkilölle.

Laukolan koulu muuttuu lukuvuoden 2025–2026 alkaessa yksisarjaiseksi alakouluksi.

Koulun johtajana toimii jatkossa yksi koulun luokanopettajan viran omaava opettaja.

Koulunkäynninohjaajien määrä perusopetuksessa vähenee lukuvuoden 2025-2026 alkaessa neljällä ohjaajalla verrattaessa syyslukukauden 2024-2025 alkua.

Perusteena tälle on oppilasryhmien sisäiset muutokset, työelämästä pois jääminen sekä toimialalle kohdistuvat sopeuttamistoimenpiteet.

Oppimisen tuki uudistuu 1.8.2025. Kolmiportainen tuki (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki) poistuu ja tilalle tulevat ennakoivat tukitoimet sekä oppilaskohtaiset tukitoimet.

Perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista annetun asetuksen 6§:n ja perusopetusasetuksen 3§:n muuttaminen vaikuttaa Ruskon perusopetuksen tuntikehykseen.

Perusopetuksen vähimmäistuntimäärää lisätään yhteensä kolmella vuosiviikkotunnilla laajentamatta opetussuunnitelmaa. Vuosiluokille 1–2 lisätään yksi tunti sekä suomen kieleen että matematiikkaan ja vuosiluokille 3–6 yksi tunti suomen kieleen.

Yhteensä opetuksen määrä vuosiluokilla 1–6 lisääntyy siten kolme vuosiviikkotuntia.

Lisätuntien rahoitus osoitetaan kunnille korotetun valtionosuuden kautta.

Talouden sopeuttamistoimenpiteenä perusopetuksen tuntikehyksestä vähennetään yksi ympäristötiedon tunti 5. luokalta. Ruskon tuntikehyks on tämän jälkeen 230 vuosiviikkotuntia.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Ruskon kunnan palvelualueet ovat talousarvion laadinnan yhteydessä laatineet omat riskienhallintasuunnitelmansa. Riskienhallintatyöryhmä laatii näistä koko kuntaa koskevan yhteenvedon, johon nostetaan todennäköisyydeltään ja vaikutukseltaan keskeiset riskit sekä niitä asioita, joita on arvioitu kunnan toiminnan kannalta muutoin keskeisiksi.

Perusopetuksen merkittävimmät riskit liittyvät kelpoisuusehdot täyttävien sijaisten saamiseen, tiettyjen ammattiryhmien rekrytointivaikeuteen, valtionosuuksien kautta tulevien määrärahojen riittävyyteen, työn kuormittavuuden lisääntymiseen ja väkivaltatilanteiden lisääntymiseen oppilaiden kesken sekä henkilöstöön kohdistuen.

Perusopetuksen johtajuusjärjestelyssä tapahtuu muutos keväällä 2025. Uuden henkilön on osattava perusopetuksen hallinnon asiat sekä tiedettävä opetustyöhön kuuluvat riskitekijät.

Kirkonkylän ja Laukolan koulun tiettyjen luokkatilojen sisäilmaa on tutkittu henkilöstön sisäilmailmoitusten vuoksi. Tilojen käyttökielto aiheuttaisi väistötilaongelman.

Perusopetuksen lisäsopeuttamistoimenpiteet tuovat mukanaan riskin talousarviossa esitetyn määrärahan ylittymiselle lisäsäästöjen kohteina olevissa asioissa.

Perusopetuksen henkilöstö

ammattinimike	09/2024	ta2025
johtava rehtori (myös Laukolan koulun rehtori*)	1	1 (1.1.-30.4.25) * uusi henkilö 1.3.2025 alk.
rehtori (Maunu, Kirkonkylä/Hiidenvainio)	2	2
koulunjohtaja		1 (1.5.2025 alk. Laukola) *
aineen lehtori/tuntiopettaja	22,6*	22,6*
luokanopettaja	25	24 (muutos alk. 1.8.25)
erityisopettaja	11	11
koulunkäynninohjaaja	24	20 (muutos alk. 1.8.25)
toimistosihteri	1	1
koulupsykologi	Hyvinvointi	Hyvinvointialue
vastaava kuraattori	Hyvinvointi	Hyvinvointialue
kuraattori	Hyvinvointi	Hyvinvointialue
opinto-ohjaaja	1,4*	1,4*

Ruskon oppilasmääräennuste on tilastokeskuksen ennusteeseen perustuen koko maan ennustetta parempi. Tämä koskee sekä ala- että yläkoulun tilannetta.

Alakoulussa oppilasmäärän huippu koettiin lukuvuonna 2023–2024. Oppilasmäärä on kääntynyt hienoiseen laskuun. Koulutyönsä aloittavien oppilaiden määrä on sellainen, että Ruskon keskustan alueella aloittaa vuosittain kolme 1. luokkaa ja Vahdolla Laukolan koulussa yksi 1. luokka.

Yläkoulussa oppilasmäärän huippu koetaan lukuvuonna 2026–2027, kun nykyiset isot oppilasluokat ovat siirtyneet Maunun kouluun. Koulussa on silloin 15 yleisopetuksen ryhmää ja noin 300 oppilasta. Tuon lukuvuoden jälkeen oppilasmäärä kääntyy hienoiseen laskuun.

Hiidenvainion kouluun sijoittuu kunnan 1.–2. luokkien pienryhmätoiminta. Laukolan kouluun keskitettiin kunnan 3.–6. luokkien pienryhmätoimintaa syksyllä 2019. Toiminta jatkuu samalla tavalla.

Lukuvuoden 2020–2021 alkaessa erityisen vaativan tuen luokka aloitti toimintansa Kirkonkylän koulun päätyyn remontoitussa tilassa. Luokassa opiskelevilla oppilailla on pidennetty oppivelvollisuus (11 v) ja osa heistä opiskelee toiminta-alueittain tuetun oppimissuunnitelman kanssa. Tämän luokan oppilaiden koulutyön järjestämiseen kunta saa korotettua valtionosuutta, joka joidenkin kohdalla on huomattavan paljon suurempi kuin yleisopetuksen oppilaan osalla. (kolmin- tai viisinkertainen yksikköhinta perusosaan verrattuna)

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta hyväksyi toimintatavan siirtyä tietokoneiden ja iPadien osalta Tieran tarjoamaan palvelumalliin uusien laitteiden hankkimisen osalta. Samalla päätettiin ottaa palvelumallin kustannukset huomioon käyttötalouden suunnittelussa. (OPVA 9.6.2020, §64).

Oppilaslaitteiden vaihtosykli on iPadien osalta ollut 5 vuotta ja kannettavien tietokoneiden osalta 3 vuotta. Sekä opettajien iPadeissa että kannettavissa tietokoneissa vaihtosykli on 4

vuotta. Oppilaiden osalta on ollut voimassa malli, jossa oppilas saa laitteen (iPad) 2. luokalla ja luovuttaa sen 6. luokan lopussa. Tämän jälkeen oppilas saa 7. luokan alussa uuden laitteen (kannettava tietokone) ja luovuttaa sen 9. luokan lopussa. Investointitarve päätelaitteiden osalta on poistunut talousarviosta ja kustannukset siirtyneet käyttötalouden puolelle. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta päätti talousarviokäsittelyn yhteydessä 24.10.2024, että lukuvuoden 2025–2026 alkaessa iPadit ovat jatkossa käytössä luokka-asteilla 3.–6. Yläkoulun oppilailta päätelaitteiden käyttö jatkuu olemassa olevan mallin mukaisesti. Muutos vaikuttaa iPadien vaihtosykliin oppilaslaitteiden suhteen.

Datatykkien tilalle hankitaan lukuvuodelle 2024–2025 ATEA:n palvelumallin kautta älytelevisioita yhteensä kuuteen alakoulun luokkaan (kaksi luokkaa/koulu). Määräraha varattiin koulujen käyttötalouteen. Toimintaa jatketaan lukuvuonna 2025–2026 siten, että Kirkonkylän kouluun hankitaan kaksi ja Laukolan kouluun yksi älytelevisio. Teknisen sektorin talousarvioon on varattu luokkien teknisiin muutostöihin tarvittava määräraha.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TP 2023	TA 2025
Opetuksen laadun arviointi	Toteutetaan vuosittain 6. lk:n oppimistulosten laadunarviointi matematiikassa ja äidinkielessä. Osallistutaan vuosiluokilla 7.–9. mahdollisiin oppiainekohtaisiin valtakunnallisiin arviointeihin. Mikäli satunnaisotanta ei osu kohdalle, osallistutaan matematiikan valtakunnallisiin.	Vuoden 23 keskiarvo: matematiikka: 68,7/90 suomen kieli: 29,5 /40 MA- vastauksista 76,2 % ja SUK- vastauksista 73,8 % oikein. Tavoite toteutui, koska oikeita vastauksia lähes 70% tai yli. Matematiikan valtakunnallisen kokeen keskiarvo keväällä 23 Maunun koulussa oli 6,40 (n=89). Koko Suomessa 6,25 (n=1668) Tavoite toteutui keskiarvon ollessa yli valtakunnallisen arvon.	Kansallisessa ainekohtaisessa arvioinnissa sijoitutaan keskiarvon yläpuolelle (Makeko –koe ja SUK-koe) Kansallisessa ainekohtaisessa arvioinnissa sijoitutaan keskiarvon yläpuolelle
Nuorten henkinen hyvinvointi	Edulyzer- sovelluksella säännöllinen oppilaiden hyvinvoinnin mittaus TP 2023: Vastauksia kertynyt yli 15 000. Asteikolla 1–5: - pedagoginen hyvinvointi 3,7 - Oppiminen 3,3 - Motivaatio 3,6		Tavoitteena kerätä tietoa koulun toiminnasta oppimisen, viihtyvyyden, hyvinvoinnin ja yhteisen toiminnan kehittämiseksi.

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TP 2023	TA 2025
Harrastustakuu	<p>- Kouluviihtyvyys 3,7</p> <p>Primus/Wilma- tiedon analysointi erilaisten mittarien avulla Tutkimushanke: poissaolojen vaikutus oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin</p> <p>TP 2023: Arvosanat ovat keskimäärin laskeneet hieman muutamien viimeisten vuosien aikana. Poissaolot ovat olleet lukuvuosina 2021–2022 ja 2022–2023 huomattavasti aiempia lukuvuosia suuremmat.</p> <p>Harrastamisen Ruskon mallin kerhotoiminta, koordinaattorit</p> <p>TP2023: Kaikilla Ruskon kouluilla järjestettiin kerhotoimintaa koulupäivän päättymisen jälkeen.</p>		<p>Tavoitteena kartoittaa poissaolojen vaikutusta oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin tarkastelemalla Primus/Wilma-datasta löytyviä poissaolokirjauksia, tukitoimia, pedagogisia asiakirjoja ja niiden yhteyksiä tilastokeskusten tarjoamiin taustatietoihin, muihin rekisteriaineistoihin sekä kyselyaineistoon.</p> <p>Tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen tarjoamalla lasten ja nuorten toiveiden mukaisia maksuttomia harrastuksia koulupäivän yhteydessä.</p>

Lukuvuosi 2023–24	Maunu	Kirkonkylä	Laukola	Hiidenvainio
Oppilaita	224	282	141	128
Luokkia	12	12	8	6
Keskim. luokkakoko	18,67	23,50	17,63	21,33
Pienluokka	17	2	17	14
Tuntikehys	433,58	342	215	144
Tuntikehys/yleisopetuksen oppilaat	1,94	1,21	1,52	1,13
Oppilaita/opettaja	9,33	23,50	17,63	21,33
Kuljetettavat oppilaat	81	20	39	6

Lukuvuosi 2024–25	Maunu	Kirkonkylä	Laukola	Hiidenvainio
Oppilaita	254	274	128	129
Luokkia	13	12	7	6
Keskim. luokkakoko	19,54	22,83	18,29	21,50
Pienluokka	12	2	20	12
Tuntikehys	437,58	343	188	148
Tuntikehys/yleisopetuksen oppilaat	1,72	1,25	1,47	1,15
Oppilaita/opettaja	10,16	22,83	18,29	21,50
Kuljetettavat oppilaat	86	17	43	8

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>MTa2024</u>	<u>Ta2025</u>	<u>Ts2026</u>	<u>Ts2027</u>
Toimintatuotot	325 065	450 000	450 000	755 000	755 000	762 550
Toimintakulut	-143 115	-105 181	-105 181	-68 779	-70 156	-71 558
josta palvelujen ostot	-41 904	-92 100	-92 100	-55 384	-56 493	-57 622
Toimintakate	181 950	344 819	344 819	686 221	684 844	690 992
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut						
Toimintakate						
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	325 065	450 000	450 000	755 000	755 000	762 550
Toimintakulut	-143 115	-105 181	-105 181	-68 779	-70 156	-71 558
Toimintakate (=sitova)	181 950	344 819	344 819	686 221	684 844	690 992
muut laskennalliset erät poistot	-9 998	-7 884	-7 884	-7 961	-7 961	-7 961
nettomenot/asukas	26,71	52,24	52,24	105,39	104,62	104,94
asukkaat	6438	6 450	6 450	6 436	6 470	6 509

20.9. oppilasmäärät	2020-21	2021-22	2022-23	2023-2024	2024-2025	2025-2026				
yhteensä	791	821	831	827	830	827				
Maunun koulu	238	249	261	243	266	276				
Kirkonkylänkoulu	197	159	223	284	275	278				
Laukolan koulu	177	174	168	158	148	141				
Merttelän koulu	64	76	62							
Hiidenvainion koulu	115	163	117	142	141	132				
OPPILAAT KESKIM.	2021	2022	2023	2024	2025		muutos	muutos	muutos	muutos
yhteensä	804	826	829	829	829		2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Maunun koulu	243	254	254	253	270		2,7 %	0,4 %	0,0 %	0,0 %
Kirkonkylän koulu	181	186	248	280	277		4,5 %	0,0 %	-0,4 %	6,7 %
Laukolan koulu	176	172	164	154	145		2,8 %	33,3 %	12,9 %	-1,1 %
Merttelän koulu	69	70	36				-2,3 %	-4,7 %	-6,1 %	-5,8 %
Hiidenvainion koulu	135	144	127	142	137		1,4 %	-48,6 %	-100,0 %	
							6,7 %	-11,8 %	11,8 %	-3,5 %
Ulk., sis, vyör., nettokustannukset:	tp2021	tp2022	tp2023	ta2024	ta2025		muutos	muutos	muutos	muutos
Yhteensä	6 496 086	6 843 196	17 576 791	7 448 307	7 760 255		2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Maunun koulu	2 104 778	2 298 841	2 524 449	2 442 269	2 600 218		5,3 %	156,9 %	-57,6 %	4,2 %
Kirkonkylän koulu	1 148 538	1 199 390	1 648 811	1 790 794	1 858 658		9,2 %	9,8 %	-3,3 %	6,5 %
Laukolan koulu	1 010 922	1 016 543	11 185 462	1 098 846	1 148 994		4,4 %	37,5 %	8,6 %	3,8 %
Merttelän koulu	482 517	431 710	257 327				0,6 %	1000,3 %	-90,2 %	4,6 %
Hiidenvainion koulu	683 890	709 146	666 205	672 540	762 576		-10,5 %	-40,4 %	-100,0 %	
Erityisopetus	1 065 441	1 187 566	1 294 537	1 443 858	1 389 809		3,7 %	-6,1 %	1,0 %	13,4 %
							11,5 %	9,0 %	11,5 %	-3,7 %
Kustannukset per oppilas:	2021	2022	2023	2024	2025		muutos	muutos	muutos	muutos
Koulut yhteensä	8 080	8 285	21 202	8 985	9 361		2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Maunun koulu	9 987	10 488	11 500	11 395	9 630		2,5 %	155,9 %	-57,6 %	4,2 %
Kirkonkylän koulu	7 671	7 886	8 212	8 137	6 710		5,0 %	9,6 %	-0,9 %	-15,5 %
Laukolan koulu	7 069	7 348	8 792	8 877	7 924		2,8 %	4,1 %	-0,9 %	-17,5 %
Merttelän koulu	8 318	7 605	8 711				3,9 %	19,7 %	1,0 %	-10,7 %
Hiidenvainion koulu	6 391	6 362	6 809	6 478	5 566		-8,6 %	14,5 %	-100,0 %	
							-0,5 %	7,0 %	-4,9 %	-14,1 %

Oppilaskohtaiseen kustannukseen on laskettu mukaan Hallinto, Hankkeet ja Erityisopetus koulujen oppilasmäärien suhteessa.

Merttelän koulun oppilaat siirtyivät syksyllä 2023 Kirkonkylän koulun tiloihin. Talousarviossa 2023 Merttelän kustannuspaikalle varattu muut kulut, paitsi syksyn osuus sisäisestä vuokrasta. Laskennan vuoksi oppilaat tässä taulukossa edelleen Merttelän kohdalla.

Merttelän koulun oppilaat siirtyneet Kirkonkylän kouluun.

HYVINVOINNIN JOHTAMISEN JA EDISTÄMISEN PALVELUT

HYVINVOINNIN JOHTAMISEN JA EDISTÄMISEN PALVELUT

Toimielin Hyvinvointilautakunta

Tehtäväalue Hyvinvointitoimiala

Vastuhenkilö Hyvinvointijohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Ruskon kunnan hyvinvointitoimiala

- edistää kunnan asukkaiden hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa;

- seuraa kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia, niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin;
- vastaa kunnan eri toimialojen ja toimijoiden yhteistyöstä terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa;
- vastaa kirjasto- ja kulttuuripalveluista sekä nuoris- ja liikuntapalveluista;
- vastaa vaikuttamistoimielimien (nuorisovaltuuston sekä vanhus- ja vammaisneuvoston) toiminnan kehittämistä, kunnan yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa sekä osallisuuden ja kansalaistoiminnan kehittämistä;
- huolehtii vapaan sivistystyön opetuksesta ja taiteen perusopetuksesta annetussa laissa osoitetuista tehtävistä;
- vastaa kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin edistämistä ja kehittämistä;
- vastaa kunnan ulkoisen ja sisäisen viestinnän koordinoinnista ja kehittämistä.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Vuoden 2025 toiminnallisissa tavoitteissa painottuvat pääosin samat toimialan oman palvelutuotannon kohteena olevat toiminnot kuin vuonna 2023 ja 2024.

Toimialan talousarvioesitys noudattaa kunnanhallituksen 17.6.2024 § 144 hyväksymää käyttötalouden ulkoisten menojen ja tulojen kehystä, ja siinä on otettu huomioon toimialaa koskevat sopeuttamistoimenpiteet, joiden myötä talousarvioesitys selvästi alittaa alustavan kehysten tason.

Palvelusuunnitelman kuvauksissa on painotettu vastuualueiden lakisääteisiä tehtäviä sekä vakiintuneita, kustannustehokkaiksi ja vaikuttaviksi arvioituja toimintoja. Toiminnan painopisteet perustuvat kunnan strategiaan ja tavoiteohjelmiin. Mittarointia on pyritty kohdistamaan perustyön seurantaan. Perustyön ohella tarkoitus on suunnata toimialan työtä pitkän tähtäimen tavoitteita palvelevaan kehittämistoimintaan ja hyvinvoinnin edistämisen käytännön kokeiluihin.

Hyvinvointialueuudistus on lisännyt tarpeita hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön monialaiseen johtamiseen ja yhteistyöhön kunnissa. Hyvinvointitoimiala vastaa (mm. lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 § 6, § 7 mukaisten) hyvinvoinnin edistämisen tehtävien toteuttamisesta ja yhteistyöstä hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa. Palvelusuunnitelmassa onkin kuvattu perinteisten vastuualueiden (kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä nuoris- ja liikuntapalvelut) lisäksi erikseen monilaisen hyvinvoinnin edistämisen ja johtamisen palvelut sekä määritelty niihin liittyvät toiminnalliset tavoitteet ja seurantamittarit. Näiden lisäksi toimiala seuraa toimintaansa suhteessa valtios. ns. HYTE-kertoimen mittareihin, joiden perusteella osa kunnille jaettavasta valtiosuudesta määräytyy.

Nanny-toiminnalla vahvistetaan lapsiperheiden arjessa pärjäämistä. Talousarviossa nanny-toiminnan määräraha on vuoden 2024 tapaan varattu ostopalveluihin aiemman oman henkilöstöressin sijaan, mutta määrärahaa on supistettu ja palvelu on uudelleen pienkilpailutettu tehokkuuden lisäämiseksi. Vuoden 2023 alusta nuorisolakiin (955/2022) kirjatun harrastustakuun tarkoituksena on valtiosuostuksen turvin mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä; Ruskolla jo vakiintunutta harrastustoimintaa tuetaan valtiosuostuksella.

Esteettömyyttä julkisissa tiloissa edistetään suunnitelmallisesti osana taloussuunnitelman mukaista toistuvaa investointiprojektia esteettömyystyöryhmän koordinoimana.

Muutama vuosi sitten uudistetulla avustusjärjestelmällä mahdollistetaan kansalaistoimintaa ja yhteisöllistä palvelutuotantoa hyvinvointitavoitteiden mukaisesti. Avustusten jaossa tarkastellaan, miten jatkossa voidaan huomioida vakiintunut kunnan tilojenkäyttö osana avustuskokonaisuutta. Osallistamista edistetään toimimalla tiiviissä yhteistyössä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa, suoraan kuntalaisia kuullen osana koko toimialan perustoimintaa sekä kirjaston lakisääteisen demokratiatyön kautta.

Hyvinvointitoimialalla hyvinvointijohtaja vastaa myös kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin edistämisestä ja kehittämisestä sekä kunnan ulkoisen ja sisäisen viestinnän koordinoinnista ja kehittämisestä. Näiden osalta on lisätty omat toiminnalliset tavoitteet suunnitelmallisen työn vahvistamiseksi; mittarointia niiden suhteen kehitetään.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Palvelutarpeen ja yhteistyövaatimusten kasvu sekä hintojen nousu suhteessa resursseihin on merkittävä haaste, varsinkin tilanteessa, jossa talousarviota on pyritty sopeuttamaan. Toimialan toimistotyön niukka resurssointi lisää hallinnollisten virheiden riskejä. Mikäli hyvinvoinnin edistämisen suunnitelmallista työtä ei jatketa, kunta saattaa menettää valtionosuuksia.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TP 2023	TA 2025
Johdetaan kunnan monialaista hyvinvointityötä suunnitelmallisesti ja vaikuttavasti	Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman päivittäminen	Vuodenvaihteessa 2023/24	1 krt / v
	TEA-viisari (kuntajohto)	68	>= 68
	HYTE-kerroin	Ei mittaristossa	>= 75 (V-S ka: 60)
	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuus	Ei mittaristossa	133 500 €
	Koordinoidaan hyvinvointialueen hyte-yhdyspintatyötä suunnitelman mukaan	Ei mittaristossa	Toimintamallien ylläpito (kpl)
Vahvistetaan lapsiperheiden arkea helposti saatavalla tuella	Nanny-palvelun asiakastytytyväisyys	99 %	Vähintään 95 % asiakkaista suosittelisi palvelua
Harrastustakuulla turvataan jokaiselle lapselle maksuton harrastus	Harrastuskerhojen määrä	Toteutui (kerhojen määrä 35)	Toiminnassa vähintään joka koululla

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TP 2023	TA 2025
Edistetään kunnan esteettömyyttä	Esteettömyyskartoitusten ja -korjausten investointimäärärahat	Toteuma 47 450 €	Vähintään 10 000 €
Avustusjärjestelmä on hyvinvointitavoitteiden suuntainen ja mahdollistaa kansalaistoiminnan tukemisen ja yhteisöllistä palvelutuotantoa	Kohdeavustuksia myönnetään hyvinvointia edistäviin toimiin, yhteisöllisen kulttuurin synnyttämiseen ja kuntalaisten yhteisten toimintaan osallistumisen mahdollistamiseen	Toteuma 32 750 €	Vähintään 30 000 €
Vahvistetaan hyvinvointia edistävää yhteistyötä ja osallistavaa vuorovaikutusta toimialojen ja eri toimijoiden kesken	Seuraparlamentti kokoontuu yhdistysohjelman mukaisesti Kuntalaiskyselyjä ja -keskusteluja järjestetään	2 krt 5 kpl	1-2 krt / v Vähintään 5 kpl
Kunnan henkilöstön työhyvinvointia edistetään työhyvinvointisuunnitelman mukaan	Työhyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen Työhyvinvointikyselyn toteutus	Ei mittaristossa	kpl Toteutettu
Kunnan ulkoista ja sisäistä viestintää kehitetään ja koordinoidaan viestintäsuunnitelman mukaan	Viestintäsuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen Viestinnän kehittämiskyselyn toteutus	Ei mittaristossa	kpl Toteutettu

KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT

Toimielin Hyvinvointilautakunta

Tehtäväalue Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Vastuhenkilö Hyvinvointijohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Kirjastopalvelut tarjoaa kirjastolain mukaisesti uudistuvan kokoelman osana Vaski-kirjastoja, edistää lukemista ja monipuolisia lukutaitoja sekä tarjoaa tiloja kansalaistoimintaan ja oppimiseen sekä edistää yhteiskunnallista vuorovaikutusta ja demokratiaa.

Kulttuuritoimen tehtävänä on paitsi edistää kulttuurin harrastamista, myös edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Kunta hankkii vapaan sivistystyön opetuksen ostopalveluna Raisio-opistolta ja taiteen perusopetusta Turun musiikinopetus Oy:ltä.

Olennaiset muutokset ja tapahtumat

Kirjastopalvelujen keskeiset tavoitteet vuonna 2025 ovat uudisrakennuksen käyttöönottoon valmistautuminen sekä työprosessien tarkastelu palvelukokonaisuutena. Toiminnallisina tavoitteina on yhdistää uudet tilat ja hakeutuvan työn hyvät mm. mediakasvatukseen liittyvät käytänteet sekä jatkaa yhteiskunnallisen vuoropuhelun tehtävää kokeillen eri konsepteja. Asetetut tavoitteet ja tulokset ovat pitkälti sidoksissa käytettävissä oleviin kirjastotiloihin. Jos rakennushanke viivästyy, jatketaan 2024 tulostavoitteiden mukaisesti.

Kulttuuripalveluissa vuoden 2025 tavoitteet liittyvät vakiintuneiden kulttuurihyvinvointipalveluiden jatkamiseen sekä mahdollisen uudisrakennuksen monitoimitilan mahdollisuuksiin.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Keskeisimmät riskit liittyvät haasteisiin osaavan henkilöstön veto- ja pitovoimassa, toiminnan järjestämiseen vaihtelevissa olosuhteissa ja väliaikaisissa tiloissa, kirjastotilojen sekä varattavien ja vuokrattavien ns. monitoimitilojen kulunvalvontaan, paloturvallisuuteen sekä ilkkivaltaan.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TP2023	TA 2025
Kirjastotoimen resursointi on riittävä.	Toimintakulut € / asukas Aineistomääräraha € / asukas Henkilötyövuodet / 1000 asukas	Toteuma (ei sisällä vyörytyksiä) 397222€: 61,80 €/as Talousarvio 54 500€: 8,56€/as Toteuma 53836€: 8,48€/as htv 0,79	Arvio, ei sisällä vyörytyksiä <= 65€ (= Varsinais-Suomen keskiarvo) >=0,79
Kirjastopalveluiden toiminnan painopisteet ovat tarkoituksenmukaisia.	Lainat / asukas Fyysiset käynnit / asukas Ulkopuolisten järjestämiä tapahtumia kirjastossa	9,33 4,03 13	>11 >6,5 >5
Kulttuuria edistetään osana kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.	Pisteet kulttuurin TEA-viisarissa Kulttuurihyvinvointipalveluiden tarve tunnustetaan ja niitä tarjotaan talouteen sopeutetun suunnitelman mukaan	69 Kyllä	>=71 Kyllä

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TP2023	TA 2025
Tarjotaan taidekasvatusta ja mahdollisuus suorittaa tutkinto taiteen perusopetuksessa.	Taidekasvatusta järjestetään suunnitelman mukaan Taiteen laajan oppimäärän perusopetukseen opiskelijoiden määrä	Kyllä (kulttuurikasvat ussuunnitelmas sa avattu tarjonta) 18	Kyllä 16-18
Kannustetaan elinikäiseen oppimiseen järjestämällä vapaan sivistystyön opetusta.	Toteutuneiden opetustuntien määrä Opetukseen osallistuneiden määrä	-opetustunteja 495 -kurssilaisia 479	>=400 >=400

LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT

Toimielin Hyvinvointilautakunta

Tehtäväalue Liikunta- ja nuorisopalvelut

Vastuhenkilö Hyvinvointijohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Liikuntapalvelut tarjoaa liikuntalain mukaisesti kuntalaisille monipuolisia liikuntaolosuhteita ja liikuntapalveluja sekä tukee paikallisten liikunta- ja urheiluseurojen toimintaa.

Nuorisopalvelut tukee nuorisolain mukaisesti nuorten kasvua, itsenäistymistä ja osallisuutta yhteiskunnassa järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja avoimia tiloja sekä edistämällä nuorten kansalaistoimintaa. Etsivä nuorisotyö tavoittaa tuen tarpeessa olevia nuoria ja auttaa heitä palvelujen ja tuen piiriin, joilla edistetään mm. itsenäistymistä ja pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Koulunuorisotyöllä varmistetaan nuorten avun saaminen matalalla kynnyksellä koulujen arjessa, ehkäistään kiusaamista ja vahvistetaan kouluyhteisön toimivuutta.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Kunnan järjestämää liikuntapalvelua pyritään kohdentamaan edellisen vuoden tapaan väestöryhmiin, joiden omaehtoisessa liikuntaan osallistumisessa on esteitä. Tavoitteena on myös tukea vähän liikkuvien liikunnan harrastamista liikunnanohjaus- ja neuvontapalveluja kehittämällä yhteistyössä hyvinvointialueen palvelujen kanssa. Liikuntapalveluvastaavan eläköitymisen jälkeen tehtävää pyritään järjestämään uudelleen, ja siinä vahvistetaan yhteistyötä kunnan muiden toimialojen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Liikunta- ja vapaa-aikaolosuhteiden kehittämistä jatketaan taloussuunnitelman investointiprojektien avulla osallistamalla kuntalaisia ja parannetaan olosuhteiden ylläpidon suunnitelmallisuutta ja seurantaa. Jatkossa liikuntapaikkaverkostoa on syytä tarkastella kriittisesti etsien mahdollisuuksia sen tiivistämiseen. Palvelutarpeiden lisääntyessä kunnan tuottamien liikuntapaikkojen ylläpitopalvelujen ohella on tarpeen pyrkiä edelleen lisäämään vapaaehtoistoimijoiden ja kolmannen sektorin roolia sekä tarkastelemaan annettua palvelulupausta kriittisesti suhteessa käytettävissä oleviin resursseihin.

Avoimessa nuorisotyössä järjestetään ohjattua nuorisotalotoimintaa sekä retkiä, leirejä ja tapahtumia, joihin kaikille nuorille tarjotaan mahdollisuus osallistua perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

Vuonna 2025 jatketaan etsivää nuorisotyötä, jotta myös peruskoulun päättäneiden nuorten hyvinvointia voidaan tukea mahdollisimman varhain myös kohdennetusti ja estää ongelmien mutkistuminen. Vuonna 2023 aloitettua moottoripajatoimintaa pyritään ylläpitämään ja mahdollisuuksien mukaan laajentamaan, millä pyritään monipuolistamaan nuorisotyön muotoja ja edistämään mm. liikenneturvallisuutta. Koulunuorisotyön vahvistamista tehdään osana valtion erityisavustushanketta oman koulunuorisotyöntekijän muodossa; palkkaukseen saadaan ulkopuolista kehittämisavustusta pääosan aikaa vuodesta, minkä jälkeen tulee arvioida toiminnan vakiinnuttamista.

Nuorisopalvelujen toiminnan seuraamista on parannettu ottamalla käyttöön kunnallinen nuorisotyön dokumentointijärjestelmä. Nuorten osallisuuden edistämistä ja nuorisovaltuuston toimintaa kehitetään edelleen yhteistyökumppanien kanssa.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TP 2023	TA 2025
Vahvistetaan terveyttä mahdollistamalla kuntalaisille hyvät liikuntaolosuhteet ja aktiivinen arki	Liikuntapaikkojen ylläpidon resurssit ovat riittävät Liikuntapaikkojen ylläpidosta on laadittu priorisointilista palvelulupauksineen Tarkastetut ja ylläpidetyt yleiset leikkipuistot ja esitys leikkipaikkaverkoston tiivistämisestä	Toteutunut Toteutunut	Vähintään 0,5 htv Päivitetty palvelulupauslistaus 11 kpl Esitys uudesta verkostosta valmis
Tarjotaan liikuntapalveluja vähän liikkuville ja niille, joille ei ole tarjolla palveluja	Erityisryhmien ja ikääntyneiden liikuntaryhmien määrät Liikuntaneuvonnan kehittämiseen haetaan avustusta	7 ryhmää, lisäksi 2 pilottiryhmää Toteutunut	Vähintään 5 säännöllistä ryhmää Hyväksytty hankehakemus
Turvataan paikallisten urheiluseurojen mahdollisuudet tarjota edullisia liikuntaharrastuksia.	Liikuntaseurojen toimintaa tuetaan Liikuntaseurojen kanssa suunnitellaan toimintaa yhdessä	Toteutunut Toteutunut	Maksuttomat olosuhteet vakiintuneelle toiminnalle Vähintään yksi suunnittelutapaaminen vuodessa.

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TP 2023	TA 2025
Tarjotaan avoimia nuorisopalveluja nuorisotalolla ja verkossa	Toimintapäivien määrä / viikko Verkkonuorisotyö Ylläpidetään moottoripajatoimintaa	5 päivänä viikossa koulujen toiminta-aikana (kesällä avointa jalkautuvaa toimintaa). Toteutunut, lisäksi omat some-kanavat. Toteutunut.	3-4 päivänä viikossa Omissa kanavissa, vähintään kuukausittain Kerran viikossa.
Järjestetään leirejä, retkiä ja tapahtumia nuorille	Tapahtumien määrä	Toteutunut	Vähintään 8 vuodessa
Tehdään tiivistä kouluysteistyötä	Nuorisotyö paikalla koululla Ryhmäytykset Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintaan osallistuminen Päihdekasvatustuntien määrä	Toteutunut, 1.10.alkaen päivittäin Maunun koulussa. Kirkonkylän koululla viikoittain. Toteutunut, toteutettu myös kohdennettua pienryhmätoimintaa Toteutunut Ei mittaristossa 2023	Vähintään 3 pv / vko Kaikille 7. luokille Kuukausittain Vähintään 1 krt / v ala- ja yläkouluilla
Etsivä nuorisotyö tavoittaa nuoria aikuisia	Etsivän nuorisotyön asiakkaat Nuorten aikuisten avoin toiminta Nuorten aikuisten hyvinvoinnista kerätään tietoa	Kirjattuja asiakkaita 13, kirjaamattomia n. 10. Lisäksi toisen asteen oppilaitostyössä kohdattu nuoria noin kerran kuukaudessa. Avoin kahvilatoiminta n. 1 krt / vko. Ei mittaristossa 2023	Vähintään 20 vuodessa Viikoittain Suunnitelma tiedonkeruun tavasta, pilotointi ja alustavat tulokset
Nuorten osallisuutta edistetään	Nuoret mukana suunnittelussa ja päätöksenteossa Nuorten järjestämien tapahtumien määrä Nuorisovaltuuston resurssointi	Toteutunut. Nuvan kokoukset. Sanasta ihmistä-hankkeen nuorten kuulemisillat. Nuorten osallistaminen hankintoihin ja perustoiminnan suunnitteluun. Ei toteutunut, 1-3	Vähintään 5 kokousta Vähintään 3 Vähintään 1 000 €

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TP 2023	TA 2025
		Toteutunut, 1 800€	

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Keskeisin riski liittyy liikuntapalveluista vastaavan työntekijän eläköitymisen jälkeiseen toiminnan uudelleenjärjestämiseen. Riskejä on myös osaavan henkilöstön veto- ja pitovoimassa ja palvelujen toimintavarmuudessa. Palvelutarpeen ja yhteistyövaatimusten kasvu suhteessa resursseihin on haaste. Vapaa-aikatiilojen ja ulkoliikuntapaikkojen turvallisuudessa on käyttäjiin liittyviä henkilöriskejä, joita pyritään ehkäisemään turvallisuussuunnitelmatyöllä.

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>MTa2024</u>	<u>Ta2025</u>	<u>Ts2026</u>	<u>Ts2027</u>
Toimintatuotot	110 970,25	108 400	108 400	119 100	119 100	119 651
Toimintakulut	-816 280,95	-994 328	-994 328	-942 504	-961 344	-980 560
josta palvelujen ostot	-183 656,13	-229 001	-229 001	-200 865	-204 877	-208 967
Toimintakate	-705 311	-885 928	-885 928	-823 404	-842 244	-860 909
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	1 022,01					
Toimintakulut	-565 011	-315 601	-315 601	-347 691	-354 645	-361 737
Toimintakate	-563 988	-315 601	-315 601	-347 691	-354 645	-361 737
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	111 992	108 400	108 400	119 100	119 100	119 651
Toimintakulut	-1 381 291	-1 309 929	-1 309 929	-1 290 195	-1 315 989	-1 342 297
Toimintakate (=sitova)	-1 269 299	-1 201 529	-1 201 529	-1 171 095	-1 196 889	-1 222 646
muut laskennalliset erät	-67 520	-69 289	-69 289	-63 657	-63 657	-63 657
poistot	-95 892,96	-88 029	-88 029	-114 555	-114 555	-114 555
nettomenot/asukas	-222,54	-210,67	-210,67	-209,65	-212,53	-215,22
asukkaat	6438	6 450	6 450	6 436	6 470	6 509

KÄYTTÖTALouden ULKOISET TULOT/MENOT TOIMIALUEITTAIN

	TP 2023	TA+MUUT. 2024	TOT 9/2024	KH 2025	Ero%	SV1 2026	SV2 2027
100 VAALIT							
TOIMINTATUOTOT	11 554	26 000	23 266	10 000	-61,5	10 000	10 000
TOIMINTAKULUT	-27 607	-29 717	-44 981	-22 526	-24,2	-22 978	-23 437
TOIMINTAKATE	-16 054	-3 717	-21 715	-12 526	237,0	-12 978	-13 437
KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT	0	0	0	0		0	0
120 TARKASTUSTOIMI							
TOIMINTAKULUT	-12 306	-15 431	-11 691	-15 563	0,9	-15 874	-16 193
TOIMINTAKATE	-12 306	-15 431	-11 691	-15 563	0,9	-15 874	-16 193
130 YLEISHALLINTO							
TOIMINTATUOTOT	26 504	72 366	28 917	29 500	-59,2	29 500	29 500
TOIMINTAKULUT	-1 615 571	-1 757 955	-1 230 955	-2 210 644	25,8	-2 254 859	-2 299 951
TOIMINTAKATE	-1 589 067	-1 685 589	-1 202 038	-2 181 144	29,4	-2 225 359	-2 270 451
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-44 003	-55 464	-38 745	-49 550	-10,7	-49 550	-49 550
NETTO	-1 633 069	-1 741 053	-1 240 783	-2 230 694	28,1	-2 274 909	-2 320 001
160 JOUKKOLIIKENNE							
TOIMINTAKULUT	-824 370	-840 891	-630 562	-851 406	1,3	-868 434	-885 802
TOIMINTAKATE	-824 370	-840 891	-630 562	-851 406	1,3	-868 434	-885 802
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-10 802	-10 892	-8 357	-13 017	19,5	-13 017	-13 017
NETTO	-835 173	-851 783	-638 919	-864 423	1,5	-881 451	-898 819
170 ELINKEINOTOIMI							
TOIMINTAKULUT	-88 558	-117 700	-88 773	-66 462	-43,5	-67 791	-69 148
TOIMINTAKATE	-88 558	-117 700	-88 773	-66 462	-43,5	-67 791	-69 148
180 KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ							
TOIMINTATUOTOT	325 065	450 000	471 597	755 000	67,8	755 000	762 550
TOIMINTAKULUT	-143 115	-105 181	-52 744	-68 779	-34,6	-70 156	-71 558
TOIMINTAKATE	181 950	344 819	418 853	686 221	99,0	684 844	690 992

300 PERUSOPETUS	TP 2023	TA+MUUT. 2024	TOT 9/2024	KH 2025	Ero%	SV1 2026	SV2 2027
TOIMINTATUOTOT	811 245	797 455	657 892	787 075	-1,3	787 075	793 136
TOIMINTAKULUT	-6 265 987	-6 632 625	-4 769 640	-6 595 314	-0,6	-6 727 221	-6 861 759
TOIMINTAKATE	-5 454 743	-5 835 170	-4 111 749	-5 808 239	-0,5	-5 940 146	-6 068 623
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-89 209	-88 825	-66 498	-87 850	-1,1	-87 850	-87 850
NETTO	-5 543 952	-5 923 995	-4 178 246	-5 896 089	-0,5	-6 027 996	-6 156 473
360 VARHAISKASVATUS	TP 2023	TA+MUUT. 2024	TOT 9/2024	KH 2025	Ero%	SV1 2026	SV2 2027
TOIMINTATUOTOT	430 670	374 100	213 027	278 700	-25,5	278 700	281 400
TOIMINTAKULUT	-5 680 170	-5 745 665	-4 243 561	-5 769 124	0,4	-5 884 507	-6 002 192
TOIMINTAKATE	-5 249 500	-5 371 565	-4 030 535	-5 490 424	2,2	-5 605 807	-5 720 792
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 430	-1 023	-766	-168	-83,6	-168	-168
NETTO	-5 250 931	-5 372 588	-4 031 300	-5 490 592	2,2	-5 605 975	-5 720 960
400 HYVINVOINTIPALVELUT	TP 2023	TA+MUUT. 2024	TOT 9/2024	KH 2025	Ero%	SV1 2026	SV2 2027
TOIMINTATUOTOT	110 970	108 400	175 005	119 100	9,9	119 100	119 651
TOIMINTAKULUT	-816 281	-994 328	-622 530	-942 504	-5,2	-961 344	-980 560
TOIMINTAKATE	-705 311	-885 928	-447 525	-823 404	-7,1	-842 244	-860 909
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-95 893	-100 269	-80 909	-114 555	14,2	-114 555	-114 555
NETTO	-801 204	-986 197	-528 433	-937 959	-4,9	-956 799	-975 464
600 TEKNISET PALVELUT	TP 2023	TA+MUUT. 2024	TOT 9/2024	KH 2025	Ero%	SV1 2026	SV2 2027
TOIMINTATUOTOT	168 715	109 100	163 954	163 100	49,5	163 100	164 731
TOIMINTAKULUT	-593 640	-530 612	-439 045	-527 355	-0,6	-537 902	-548 659
TOIMINTAKATE	-424 925	-421 512	-275 091	-364 255	-13,6	-374 802	-383 928
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-564 299	-589 766	-424 076	-567 056	-3,9	-567 056	-567 056
NETTO	-989 224	-1 011 278	-699 167	-931 311	-7,9	-941 858	-950 984
620 TOIMITILAPALVELUT - JA VUOKRAU	TP 2023	TA+MUUT. 2024	TOT 9/2024	KH 2025	Ero%	SV1 2026	SV2 2027
TOIMINTATUOTOT	994 976	866 010	763 471	966 010	11,5	966 010	975 610
TOIMINTAKULUT	-4 071 001	-3 757 415	-2 608 110	-3 617 878	-3,7	-3 690 235	-3 764 028
TOIMINTAKATE	-3 076 025	-2 891 405	-1 844 639	-2 651 868	-8,3	-2 724 225	-2 788 418
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 211 249	-1 060 984	-617 347	-979 707	-7,7	-1 019 707	-1 059 707
NETTO	-4 287 274	-3 952 389	-2 461 986	-3 631 575	-8,1	-3 743 932	-3 848 125

650 VESIHUOLTOLAITOS	TP 2023	TA+MUUT. 2024	TOT 9/2024	KH 2025	Ero%	SV1 2026	SV2 2027
TOIMINTATUOTOT	1 041 948	1 148 000	753 910	1 158 000	0,9	1 158 000	1 169 580
TOIMINTAKULUT	-488 664	-607 825	-378 290	-613 579	0,9	-625 854	-638 369
TOIMINTAKATE	553 284	540 175	375 620	544 421	0,8	532 146	531 211
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-294 253	-308 236	-219 584	-315 662	2,4	-315 662	-315 662
NETTO	259 031	231 939	156 036	228 759	-1,4	216 484	215 549
700 RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖÄ	TP 2023	TA+MUUT. 2024	TOT 9/2024	KH 2025	Ero%	SV1 2026	SV2 2027
TOIMINTATUOTOT	45 327	59 000	28 552	59 000	0,0	59 000	59 590
TOIMINTAKULUT	-183 902	-218 641	-142 605	-222 531	1,8	-226 984	-231 523
TOIMINTAKATE	-138 575	-159 641	-114 053	-163 531	2,4	-167 984	-171 933
RAPORTTI YHTEENSÄ	TP 2023	TA+MUUT. 2024	TOT 9/2024	KH 2025	Ero%	SV1 2026	SV2 2027
TOIMINTATUOTOT	3 966 974	4 010 431	3 279 590	4 325 485	7,9	4 325 485	4 365 748
TOIMINTAKULUT	-20 811 173	-21 353 986	-15 263 487	-21 523 665	0,8	-21 954 139	-22 393 179
TOIMINTAKATE	-16 844 199	-17 343 555	-11 983 897	-17 198 180	-0,8	-17 628 654	-18 027 431
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 311 139	-2 215 459	-1 456 281	-2 127 565	-4,0	-2 167 565	-2 207 565
NETTO	-19 155 338	-19 559 014	-13 440 177	-19 325 745	-1,2	-19 796 219	-20 234 996

TULOSLASKELMA

Tuloslaskelma €								
ulkoiset ja sisäiset	TP2023	MTA 2024	TA 2025	muutos % ta25/ta24	TS2026	muutos % ts26/ta25	Ts2027	muutos % ts27/ts26
Toimintatuotot	9 064 520	8 546 997	8 743 457	2,3 %	8 831 816	1,0 %	8 962 206	1,5 %
Myyntituotot	3 090 582	3 083 899	3 284 755	6,5 %	3 313 882	0,9 %	3 361 877	1,4 %
Maksutuotot	442 270	520 225	445 025	-14,5 %	445 025	0,0 %	449 475	1,0 %
Tuet ja avustukset	465 646	546 066	287 600	-47,3 %	287 600	0,0 %	287 600	0,0 %
Muut toimintatuotot	5 066 022	4 396 807	4 726 077	7,5 %	4 785 309	1,3 %	4 863 254	1,6 %
Toimintakulut	-25 908 719	-25 890 553	-25 941 637	0,2 %	-26 460 471	2,0 %	-26 989 638	2,0 %
Henkilöstökulut	-11 965 945	-12 552 213	-12 596 050	0,3 %	-12 847 982	2,0 %	-13 104 937	2,0 %
Palkat ja palkkiot	-9 640 022	-10 186 274	-10 179 838	-0,1 %	-10 383 437	2,0 %	-10 591 107	2,0 %
Henkilösivukulut	-2 325 923	-2 365 939	-2 416 212	2,1 %	-2 464 545	2,0 %	-2 513 830	2,0 %
Eläkekulut	-1 969 691	-2 055 149	-2 141 954	4,2 %	-2 184 800	2,0 %	-2 228 493	2,0 %
Muut henkilösivukulut	-356 232	-310 790	-274 258	-11,8 %	-279 745	2,0 %	-285 337	2,0 %
Palvelujen ostot	-7 371 464	-7 522 123	-7 752 820	3,1 %	-7 907 867	2,0 %	-8 066 007	2,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 635 646	-1 654 930	-1 589 985	-3,9 %	-1 621 784	2,0 %	-1 654 205	2,0 %
Avustukset	-568 667	-632 350	-653 182	3,3 %	-666 246	2,0 %	-679 570	2,0 %
Muut toimintakulut	-4 366 997	-3 528 937	-3 349 600	-5,1 %	-3 416 592	2,0 %	-3 484 919	2,0 %
Toimintakate	-16 844 199	-17 343 556	-17 198 180	-0,8 %	-17 628 655	2,5 %	-18 027 432	2,3 %
Verotulot	14 032 085	13 180 000	14 005 000	6,3 %	14 747 000	5,3 %	15 210 000	3,1 %
Valtionosuudet	5 317 881	5 732 067	5 468 406	-4,6 %	5 468 406	0,0 %	5 468 406	0,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-201 191	-227 000	-173 000	-23,8 %	-172 999	0,0 %	-172 999	0,0 %
Korkotuotot	1 509	2 000	2 000	0,0 %	2 000	0,0 %	2 000	0,0 %
Muut rahoitustuotot	194 197	166 782	170 782	2,4 %	173 698	1,7 %	176 672	1,7 %
Korkokulut	-249 092	-250 000	-200 000	-20,0 %	-200 000	0,0 %	-200 000	0,0 %
Muut rahoituskulut	-147 805	-145 782	-145 782	0,0 %	-148 697	2,0 %	-151 671	2,0 %
Vuosikate	2 304 576	1 341 511	2 102 226	56,7 %	2 413 752	14,8 %	2 477 975	2,7 %
Poistot ja arvonalentumiset	-2 311 139	-2 215 459	-2 127 565	-4,0 %	-2 167 565	1,9 %	-2 207 565	1,8 %
Suunnitelman muk. poistot	-2 311 139	-1 974 230	-2 127 565	7,8 %	-2 127 565	0,0 %	-2 207 565	3,8 %
Lisäpoistot		-241 229			-40 000			
Tilikauden tulos	-6 563	-873 948	-25 339	-97,1 %	246 187	-1071,6 %	270 410	9,8 %
Poistoeron muutos	18 921	18 921	18 921		18 921	0,0 %	18 921	0,0 %
Tilikauden ylijäämä (alij.)	12 358	-855 027	-6 418	-99,2 %	265 108	-4230,7 %	289 331	9,1 %

RAHOITUSLASKELMA

	TP2023	MTA 2024	TA 2025	Ts2026	Ts2027
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 304 577	1 341 512	2 102 226	2 413 752	2 477 975
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-2 677	-285 000	-590 000	-590 000	-595 900
Toiminnan rahavirta	2 301 900	1 056 512	1 512 226	1 823 752	1 882 075
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-2 620 687	-5 430 900	-6 075 000	-2 975 000	-1 895 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin		0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	266 906	365 000	670 000	670 000	675 900
Investointien rahavirta	-2 353 781	-5 065 900	-5 405 000	-2 305 000	-1 219 100
Toiminnan ja investointien rahavirta	-51 881	-4 009 388	-3 892 774	-481 248	662 975
Rahoituksen kassavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten vähennykset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 000 000		2 000 000	0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-398 800	-574 000	-692 000	-823 000	-823 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 500 000	1 000 000	500 000	1 100 000	0
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääom.muutokset					
Saamisten muutos	1 532 470		150 000	150 000	150 000
Korottomien velkojen muutos	147 994				
Rahoituksen rahavirta	781 664	426 000	1 958 000	427 000	-673 000
Rahavarojen muutos	729 783	-3 583 388	-1 934 774	-54 248	-10 025
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	6 298 073	2 714 685	779 911	725 663	715 638
Rahavarat 1.1.	5 568 291	6 298 073	2 714 685	779 911	725 663
	729 782	-3 583 388	-1 934 774	-54 248	-10 025

INVESTOINNIT

Investointimäärärahojen osalta sitovuustaso on projektikohtainen määräraha.

lautakunta/	hanke	kuvaus	vaikuttavuus	proi	2025	2026	2027	2028
Tekla	Rakennusten korjaukset ja rakentaminen	Raha suunnitteluun.		8008	50 000	50 000	50 000	50 000
Tekla		vuosiremontti kohde. .	Korjausvelanhallintaa. Seuraavat vuodet päätetään vuosittain talousarvion yhteydessä	8048	150 000	100 000	100 000	150 000
Tekla/ hyvla	Esteettömyyskartoitukset ja korjaukset	Selvitetään esteettömyysarpeet ja tehdään niihin korjauksia.	Jatketaan esteettömyyskartoitusten tekoa ja niiden perusteella valitaan korjauskohteet esteettömyysryhmän suositusten mukaan.	8031		30 000	30 000	30 000
Tekla	Kunnantalo/ kirjasto	Saneeraus. Hankesuunnitelman jälkeen päätös	Ongelmakiinteistön poistuminen/ korjausvelan hallinta	8045	2 500 000	2 000 000		
Tekla	Kirkonkylän koulu	Saneeraus. Hankesuunnitelman jälkeen päätös	Korjausvelan hallinta	8038		100 000	1 000 000	500 000
Tekla	Karhukallion pk	Saneeraus. Hankesuunnitelman jälkeen päätös	Ongelmakiinteistön poistuminen/ korjausvelan hallinta	8039	1 500 000			
Tekla / Opva	Alakoulut	Alakoulujen luokkien näyttöjen uusiminen	Käyttäjätarpeet paranevat	8726	10 000			
Tekla	Päällystystyöt		Katuverkoston kunnossapitoa	8204	80 000	80 000	100 000	100 000
Tekla	Katuvalojen uusintaa	Vaihdetaan vanhoja lampuja uusiin energiasäästölampuihin	Pyritään ylläpitämään kunnan katuvälverkostoa, kustannus säästö / energian säästö	8229	30 000	30 000	30 000	30 000
Tekla	Liikenneturvallisuus	Teiden korjaus/parantamiskohteet	Vuosittain valitaan erikseen liikenneturvallisuutta parantava kohde, Nuorison ja lasten liikenneturvallisuuden parantamisen hankehaku käynnissä 50 % tuki	8234	30 000	30 000	30 000	30 000
Tekla	Bussipysäkit		Fölin kautta tulevat tarvittavat toimenpiteet	8236	5 000	5 000	5 000	5 000
Tekla	Hulevesiselvitys	Ruskon kunnan eri alueiden korjaustyön suunnittelu ja kartoitus	Hulevesien hallinta	8238	10 000	20 000	20 000	20 000
Tekla/ hyvla	Leikkipaikat	Vanhon leikkipaikkojen välineiden uusimista ja kunnossapitoa.	Parannetaan ja kunnostetaan ns. yleisiä leikkipaikkoja kunto- kartoituksen ja kehittämisen suunnitelman mukaisesti. Osallistetaan kuntalaisia suunnitteluun.	8400	10 000	20 000	20 000	20 000
Khall	Tietojärjestelmien kehittäminen	2025 Sähköinen arkistointi, 2025 Tiedolla johtaminen jatkuu, nettisivujen uudistus tuki ja ylläpito päätty		8704	40 000	20 000	10 000	10 000
Tekla	Vesihuollon tietotekniikan parantaminen	Laskutus ja asiakashallintajärj.	automatisointi, Postikulu+ työmäärä vähenee	8723	50 000			
Tekla	Hujan-/ Kaharintien kevytväylä	Suunnittelu Kaharintie, MAL hanke, laajuus+ aikataulu epävarma	Yhteishanke ELYn kanssa kunnan osuus 50%, yhteensä kustannus noin 1,2 milj	8231	300 000	300 000	300 000	300 000
Khall	Joukkoliikenne (Föli)	Vuosittain maksujärjestelmän kustannuksiin		8702	10 000	10 000	10 000	10 000
Khall	Maanosto			8900				
Khall	Maanmyynti	Tontteja Päällistönmäessä ja Valkiavuorella (tasearvot)		8900	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
Tekla	Urheilukentän huolorakennus	Rakennuksen suunnittelu (pukuhuone, sosiaalitiilat)	Pesäpallokentälle pukusuojat, Jatkossa myös toimii luistelukentän pukusuojana	8028			30 000	400 000
Tekla/vesih	Päällistönmäen kt /vesihuolto	Päällistönmäki laajennus vaihe 11	noin 35 tonttia myyntiin	8240	300 000			
Tekla	Härjänruopantie+Harjutie kt/tiet ja valot	Härjänruopantien teollisuustontit	Kaavan viimeistely /aloitettu 2023, teollisuusalueen kehittäminen	8241	100 000			
Tekla	Ketunluolan kt/tiet ja valot	Rakentaminen alkaa 2024	12 tonttia myyntiin	8206	200 000			
Tekla	Hiidenvainion kt/ tiet ja valot	Hiirosentien tontit		8207				50 000
Tekla	Päällistönmäen kt/ tiet ja valot	Päällistönmäki laajennus vaihe 11	noin 35 tonttia myyntiin	8242	300 000	100 000	100 000	100 000
Tekla/vesih	Ketunluolan kt/vesihuolto	Rakentaminen alkaa 2024	12 tonttia myyntiin	8226	200 000			
Tekla/vesih	Härjänruopantie+Harjutie kt/vesihuolto	Härjänruopantien teollisuustontit	Kaavan viimeistely /aloitettu 2023, teollisuusalueen kehittäminen	8239	50 000			
Tekla	Autolatauspaikat kiinteistöille	Lakimuutoksen perustuva tarve	Palvelun parantaminen / sähkön myyntitulot	8233		30 000		
Tekla	Ahola-Ojanto kt/tiet ja valot	Ahola-Ojannon teollisuustontit	Kaava valmis, 13 teollisuustonttia	8228	100 000			
Tekla	Ahola-Ojanto kt/vesihuolto	Ahola-Ojannon teollisuustontit	Kaava valmis, 13 teollisuustonttia	8232	50 000			
Tekla/vesih	Hiidenvainion kt/ vesihuolto	Hiirosentien tontit		8235				50 000
Hyvla	Lähiliikuntapaikkojen kehittäminen	Ruskon liikuntaolosuhteiden kehittäminen perhepuistoja ja lähiliikuntamahdollisuuksia lisäämällä.	Jatketaan Paasniitun perhepuiston tyypisten monikäyttöpuistojen kehittämistä. Kunnostetaan asennettuja (mm. Vahdon rantapolun) ulkokuntolaitteita. Osallistetaan kuntalaisia suunnitteluun.	8410		30 000	30 000	30 000
Tekla	Turvakamerat	Uusitaan vanhoja	Turvallisuuden parantaminen	8718		10 000	20 000	20 000
Tekla	Teknisen varastotilat	Työkoneiden hankinta	Kaluston kunnossapito	8750		10 000	10 000	10 000

	proj	2025	2026	2027	2028
NETTOINVESTOINNIT		5 995 000	2 895 000	1 815 000	1 835 000
brutto		6 075 000	2 975 000	1 895 000	1 915 000
tulot		-80 000	-80 000	-80 000	-80 000

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HENKILÖSTÖMENOT

	TP2023	Mta 2024	Ta2025	muutosprosentit		
				2022/2023	2023/2024	2024/2025
Vaalit	14 187	17 924	12 496	5,8 %	26,3 %	-30,3 %
Tarkastustoimi	5 418	5 749	5 756	-30,2 %	6,1 %	0,1 %
Yleishallinto	722 266	809 975	735 568	6,4 %	12,1 %	-9,2 %
Elinkeinoitoimi				-100,0 %		
Kaavoitus ja maankäyttö	7 477	8 081	8 395	3,3 %	8,1 %	3,9 %
Perusopetus	5 045 579	5 316 447	5 317 837	8,6 %	5,4 %	0,0 %
Varhaiskasvatus	3 774 885	3 801 040	3 897 393	9,9 %	0,7 %	2,5 %
Hyvinvointipalvelut	499 044	580 127	596 288	5,8 %	16,2 %	2,8 %
Tekniset palvelut	206 193	210 077	213 402	-4,9 %	1,9 %	1,6 %
Toimitilapalvelut - ja vuokraus	1 614 403	1 717 638	1 719 967	-1,2 %	6,4 %	0,1 %
Palo- ja pelastustoimi				-100,0 %		
Rakennusvalvonta ja ympäristöasiat	76 493	85 154	88 948	-3,5 %	11,3 %	4,5 %
YHTEENSÄ	11 965 945	12 552 212	12 596 050	-2	1	0

HENKILÖSTÖ

Lukumäärät henkilötyövuosina muunnettuna kuukausista tai osa-aikaprosenteista kokonaisiksi.

Taulukko pyrkii kuvaamaan henkilöstömäärärahoihin varattuja resursseja eli luvut sisältävät sekä vakinaiset että määräaikaiset henkilöt.

Sijaismäärät laskettu budjetoidusta määrärahasta keskimääräisellä kuukausipalkalla.

Tilinpäätösten määrät sisältävät vakinaiset, sijaiset ja määräaikaiset

henkilötyövuosina sisältäen palkalliset vapaat.

	Ta2022	Tp2022	Ta2023	Ta2024	Ta2025	
Kunnanhallitus/yleishallinto						
vaalit					0,47	
kunnanjohtaja/talous- ja hallintojohtaja	2,00	1,92	2,00	2,00	2,00	
tietohallintopäällikkö, järjestelmäasiantuntijat	3,00	2,78	2,78	2,83	2,83	
pääkirjanpitäjä, kirjanpitäjä ja toimistos sihteeri	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60	
asianhallintasihteeri, palvelusihteeri,						
toimistos sihteeri	2,53	2,25	2,50	2,40	2,40	
Muut nimikkeet (projektityö, arkistos sihteeri)		0,71			0,33	
	10,13	10,26	9,88	9,83	10,63	0,8
työllistetyt			5,08	3,00	0,00	0

Opetus- ja varhaiskasvatustaloutakunta	Ta2022	Tp2022	Ta2023	Ta2024	Ta2025	
<u>Perusopetus</u>						
(sivistysjohtaja) nyt Johtava rehtori					0,67	
rehtorit ja johtajaopettajat	4,00	4,00	4,00	3,00	2,33	
koordinaattorit	0,25	0,25			0,00	
it-henkilöstö					0,00	
opettajat ****	58,43	68,00	60,52	61,91	59,28	
koulunkäynninohjaajat/ip-kerho-ohjaajat**	13,80	17,34	16,59	18,06	19,16	
kuraattori ja psykologi	2,00	2,76			0,00	
Koulusihteeri	1,25	1,24	1,15	1,00	1,00	
Erityisasiantuntijat					0,96	
		3,39				
	79,73	96,98	82,26	83,97	83,40	-0,57
opettajien sijaiset	1,42	1,42	4,00	1,25	4,00	
<u>Varhaiskasvatus ja esiopetus</u>						
varhaiskasvatusjohtaja, päiväkodin johtajat	6,00	7,64	6,00	5,00	4,16	
it-asiantuntija				0,09	0,08	
lastentarhanopettajat, erityisopettajat	22,33	22,42	26,25	22,92	21,42	
Varhaiskasvatuksen lastenhoitajat	47,03	52,91	45,35	44,54	45,92	
ryhmä- ja henk.koht.avustajat	sis.ed		1,08	4,18	1,50	
Palveluneuvoja, toimistosihteri	1,75	2,10	1,85	2,00	2,00	
Hankekoordinaattori (kuntien yhteinen)					1,00	
Muut nimikkeet					2,50	
Sijaiset		1,82				
	77,11	86,89	80,53	78,73	78,58	-0,15
varhaiskasvatuksen sijaiset	2,33		2,03	3,16	5,00	
<u>Hyvinvointilautakunta</u>						
hyvinvointijohtaja	1,00	0,63	1,00	1,00	1,00	
nanny			~~1,00~~			
kirjasto- ja kulttuuripäällikkö	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
kirjastonhoitajat	2,00	1,75	2,00	3,00	2,89	
kirjastovirkailijat	3,00	2,04	3,00	1,00	1,00	
kirjastoavustaja*****				0,20	0,00	
liikuntapalveluvastaava (henkilö sisältyy opettajiin)**					0,00	
liikuntapaikkavastaava**	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	
nuorisotyöntekijät				1,75	2,00	
nuoriso-ohjaajat (sis.kesäkerho)	3,17	2,27	3,57	1,45	1,25	
koulunuorisotyöntekijä				0,66	1,00	
muut nimikkeet		1,96				
	10,67	10,15	12,07	10,56	10,72	0,16
kirjastovirkailijoiden sijaiset						

Tekninen lautakunta	Ta2022	Tp2022	Ta2023	Ta2024	Ta2025	
tekninen johtaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
kunnaninsinööri, rakennusinsinööri	1,50	1,46	1,50	1,97	2,00	
tekninen sihteeri ja toimistosihteeri (siirto yleish.2019)	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	
kiinteistönhoitajat	5,42	6,04	5,70	7,50	7,00	
liikuntapaikkavastaava	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	
vesihuoltopäällikkö-> siirto kun.ins.	0,50	0,50	0,50	0,50	0,00	
vesihuoltolaitoksen hoitaja	2,18	1,41	2,50	1,00	1,00	
siivoustyönohjaaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
toimitilahuoltajat *** siivouspalvelut	15,74	17,36	13,40	13,40	11,61	
ruokapalvelupäällikkö	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
toimitilahuoltajat ruokapalvelut					0,30	
ruokapalveluvastaavat	4,21	5,54	3,52	3,52	0,00	
suurtaloukokit *	8,27	8,58	7,78	7,78	11,70	
ruokapalvelutyöntekijät	0,48	0,71	0,60		0,00	
	43,80	48,60	41,00	41,17	39,11	2,06
muut nimikkeet/sijaiset		1,50		1,25		
laitoshuoltajien sijaiset	1,00		0,99		0,50	
ruokapalvelun sijaiset	1,55		1,23		1,00	
Kaavoitus- ja rakennuslautakunta	Ta2022	Tp2022	Ta2023	Ta2024	Ta2025	
rakennustarkastaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
Henkilöstö yhteensä	222,44	253,88	226,74	225,26	223,44	
Sijaiset					10,50	
Henkilöstö sisältäen sijaiset	228,74		240,07	233,92	233,94	
Henkilöstötilinpäätöksessä olleet HTV2-luvut*****						

Tilinpäätöksen toteutumamaraportista ei pysty erottelemaan sijaisia kattavasti erikseen.

* Nimikkeitä ei ole vielä vahvistettu henkilöstöjaostossa, 0,4 HTV tulee toimitilahuoltajista omaksi työksi siirretyksi

** koulunkäynninohjaajista osa laskutetaan muilta kunnilta

*** V.2022 laitoshuoltajista 1 htv laskutetaan Maununkodilta

**** V.2021 Opettajista 0,92 htv koronatuella palkattua

*****Vähennys tehty kirjaston toimintatilanteen vuoksi väliaikaiseksi

** Nämä vielä tarkentuvat opetustoimen kanssa

RUSKON VESIHUOLTOLAITOS

TULOSLASKELMA

TULOSLASKELMA	TP2023	MTA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Liikevaihto	1 077 622	1 190 000	1 198 000	1 198 800	1 211 196
Liiketoiminnan muut tuotot	2 969	0	0	0	0
Materiaalit ja palvelut	-719 960	-887 416	-899 416	-917 408	-935 754
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-107 181	-133 700	-133 437	-136 107	-138 829
Ostot tilikauden aikana	-107 181	-133 700	-133 437	-136 107	-138 829
Palvelujen ostot	-612 779	-753 716	-765 979	-781 301	-796 925
Poistot ja arvonalentumiset	-294 253	-308 236	-315 662	-315 662	-315 662
Suunnitelman mukaiset poistot	-294 253	-308 236	-315 662	-315 662	-315 662
Liiketoiminnan muut kulut	-14 849	-4 231	-4 209	-4 293	-4 379
Liikelylijäämä (-alijäämä)	51 529	-9 883	-21 287	-38 563	-44 599
Rahoitustuotot ja -kulut:	-145 782	-145 782	-145 782	-148 697	-151 671
Muut rahoitustuotot					
Korvaus peruspääomasta	-145 782	-145 782	-145 782	-148 697	-151 671
Muut rahoituskulut					
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunn. eriä	-94 252	-155 665	-167 069	-187 260	-196 270
Satunnaiset tuotot ja -kulut					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-94 252	-155 665	-167 069	-187 260	-196 270
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)					
Vapaaehtoisten varausten lis (-) tai väh (+)					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-94 252	-155 665	-167 069	-187 260	-196 270

RAHOITUSLASKELMA

	TP2023	MTA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Liikelylijäämä (-alijäämä)					
Poistot ja arvonalentumiset	294 253	308 236	315 662	315 662	315 662
Rahoitustuotot ja -kulut	-145 782	-145 782	-145 782	-148 697	-151 671
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-402 058	-335 000	-650 000	0	0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykk.luovutustulot	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-253 586	-172 546	-480 120	166 965	163 991
Rahoituksen rahavirta					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos, lis-, väh+	190 809	213 248	499 220	105 058	-138 870
Korottomien velkojen muutos lis+, väh-	11 299				
Rahoituksen rahavirta	202 108	213 248	499 220	105 058	-138 870
Rahavarojen muutos	-51 478	40 702	19 100	272 023	25 121
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12. *		0	0	0	0
Rahavarat 1.1.	313 877	0	0	0	0

* Kuntatietoraportoinnin vaatimusten johdosta vesihuollon yhdistilin saldo siirretty tilille saamiset kunnalta.